

**T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**MEDENİ USUL HUKUKUNDA
DAVAYA VEKÂLET EHLİYETİ**

HÜSEYİN YÜRÜK

**TEZ DANIŞMANI
DOÇ.DR. REFİK KORKUSUZ**

**DİYARBAKIR
2010**

**T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**MEDENİ USUL HUKUKUNDA
DAVAYA VEKÂLET EHLİYETİ**

HÜSEYİN YÜRÜK

**TEZ DANIŞMANI
DOÇ.DR. REFİK KORKUSUZ**

**DİYARBAKIR
2010**

ÖZET

Davaya vekâlet; davada taraf olan kişi veya kişilerin, yetkili kılacağı bir veya birden fazla vekil aracılığı ile davada kendilerini temsil ettirmesi olarak tanımlanabilir.

Davanın vekil ile takip edilmesine ilişkin hususlar Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu 59-71. maddeler arasında ve Avukatlık Kanunu 35. maddelerinde düzenlenmiştir. Türk Hukukunda ilke olarak, vekil aracılığı ile davayı takip etme zorunluluğu bulunmamaktadır. Ancak taraflardan biri vekil ile temsil edilmek isterse yalnız belirli kişileri vekil olarak seçebilir. Çünkü bir kimseyi davada temsil etmek, icra işlemlerini yapmak ve diğer hukuksal işlemleri yapmak uzmanlık gerektiren işlerdendir. Bu işleri yapmakta belli bir eğitim ve deneyime dayanmaktadır. Ayrıca vekil tarafından yapılacak bu işlemler, müvekkil tarafından yapılmış gibi etki doğuracağından yani müvekkil açısından telafisi mümkün olmayan sonuçlar doğurabileceğinden, davaya vekâlet ehliyetine sadece belli kişilere verilmiştir. Buna göre; avukatlar, avukatlık ortaklığı, belli hallerde de stajyer avukat, dava vekili ve dava takipçisi davayı vekil olarak takip edebilir. Ayrıca özel kanun hükümlerine göre de bazı kişilere davayı vekil sıfatı ile takip etme yetkisi verilmiştir.

Davaya vekâlet ehliyeti dava şartıdır. Bu yüzden hâkimin bizzat gözetmesi gereken bir husustur. Hâkimin, davada vekâlet ehliyeti eksikliğini gördüğü zaman davayı dava şartlarından ret etmesi gerekmektedir. Davaya vekâlet ehliyeti olmayan bir kimse vekil sıfatıyla dava açarsa, o kimsenin geçerli bir dava vekâletnamesi bulunsa bile, davaya vekâlet ehliyeti olmadığından, mahkeme, davayı esasa girmeden dava şartı yokluğundan reddetmekle yükümlüdür. Dava, davaya vekâlet ehliyeti bulunmayan bir vekil tarafından yürütülmüş ve karar verilmişse, bu karar usule aykırıdır. Bu açılmış bir davanın davaya vekâlet ehliyeti olmayan kimse tarafından vekil sıfatıyla takip edilmiş olması şeklinde veya davaya vekâlet ehliyeti olmayan bir kimsenin vekil sıfatıyla

dava açmış olması ve vekâlet ehliyetinin olmadığı fark edilmeden davaya bakılmış ve karar verilmiş olması şeklinde olabilir. Her iki durumda da bu usule aykırılık mutlak bozma sebebidir. Ayrıca davaya vekâlet ehliyeti olmadığı halde davaya vekâlet ehliyetinin kapsamına dâhil isleri yapanlara Avukatlık Kanununda bir takım müeyyideler bağlanmıştır.

Bir kişi, davaya vekâlet ehliyeti olan kişilerden birinin kendisini davada temsil etmesini istiyorsa öncelikle bu kişiye vekâlet vermesi gerekmektedir. Vekâlet verme ise vekâletname ile olmaktadır. Verilecek olan vekâletin türüne göre vekilin yapabileceği işlemler değişecektir. Vekilin, müvekkil için özel sayılan işlemleri yapabilmesi için vekâletnamesinde bu konuda özel yetki verilmiş olması gerekmektedir. Fakat özel yetki verilmemiş olsa dahi vekil, genel vekâletnamesi ile davanın takibi sırasında olağan tüm işlemleri yapabilecektir.

Davaya vekâlet ve vekâlet ehliyeti belli şartlar altında son bulmaktadır. Vekilin ölümü, fiil ehliyetini kaybetmesi, iflası, azli veya müvekkilin ölümü, iflası, fiil ehliyetini kaybetmesi gibi haller davaya vekâleti sona erdiren nedenlerdendir.

ABSTRACT

Case representation; person who are both sides of the case, are represented by the attorneys they assigned.

The matters about the case's being followed by attorneys are regulated between articles 59-71 of Law Procedure of judgment and in the article 35 of attorney ship law. On principle, it's not compulsory in Turkish laws to attend a case with an attorney. However , if one side of the case prefers to attend the case with attorney, he or she can only choose some certain persons. Because, representing someone in a case and performing this person's enforcement actions require expertise. Performing such tasks entails a good education and experience. Furthmore, the task performed by attorneys are assumed to be performed by client himself and the outcomes cannot be changed. Taht's why, only some certain persons can represent a client in cases. Accordingly, lawyers, law partnership, attorney, in some cases trainee solicitor can follow a trial as a proxy. According to some special provisions of law, some other people are authorized to follow a trial as a proxy.

Being qualified enough to represent a client is one of the conditions of the case. That's why judge have to control it personally. If a judge become aware of the absence of qualification with thw Proxy, he have to reject the case because of the lawsuit conditions. If one who has no qualification to be attorney in a trial sues as a Proxy,even if he has the power of attorney, the court has to reject the case due to an absence of case condition. If the case has been conducted bey a Proxy who has no qualification to be an attorney and adjudged, this judgment is contrary to the procedures. This procedural violation is an exact reason to cancel a case. Additionally, there are some penal sanctions in attorney ship law for those who perform such violations.

If someone wants a Proxy qualified enough to be an attorney to represent him in trial, initially he must give this person power of ottorney. Attorney!s acts changes according to type of power of attorney given. To be able to do private operations of the client, attorney must be given special authority. This permission is written in power of

attorney. However, attorney can do any operations with this general power of attorney even if he dont have special authority.

Attorney ship fort he case end under some certain conditions. Death of attorney, bankruptcy of attorney, attorney's loss of his qualification, dismissal of attorney;death of client, bankruptcy of client, client's loss of his qualification are some of these conditions.

Diyarbakır Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne

Bu çalışma jürimiz tarafından özel hukuk anabilim dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

BAŞKAN:

ÜYE:

ÜYE:

ÜYE:

ÜYE:

Yukarıdaki imzaların, adı geçene öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Bu tez ile “Türk Medeni Usul Hukukunda Davaya Vekâlet Ehliyeti” konusu ele alınmış olup davaya vekâlet ehliyeti hususunu Yargıtay kararları ışığında öğretici ve sistemli bir şekilde vermek amaç edinilmiştir.

Çalışmamız dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; davada tarafların temsili, davaya vekâlet ehliyetinin tanımı ve şartları ile davanın vekil aracılığı ile takibi ile ilgili bilgiler verilmiştir.

İkinci bölümde; davaya vekâlet ehliyetine kimlerin sahip olduğu üzerinde durulmuştur.

Son bölümde; vekâletin verilmesi, kapsamı, sona ermesi, davaya vekâlet ehliyeti olmayanların dava takip etmesinin sonuçları ile vekâlet ücreti hususları incelenmiştir.

Tezimizin hukuk sistemimize katkı getirmesini diliyorum. Bu tezin hazırlanmasında ve eksikliklerin giderilmesinde yol gösterici olan danışman hocam Doç.Dr. Refik KORKUSUZ’a teşekkürlerimi bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	I
ABSTRACT.....	III
ÖNSÖZ.....	VI
İÇİNDEKİLER.....	VII
KISALTMALAR.....	XII
GİRİŞ.....	XVI

BİRİNCİ BÖLÜM

DAVADA TARAFLARIN TEMSİLİ, DAVAYA VEKÂLET EHLİYETİNİN TANIMI, ŞARTLARI VE DAVANIN VEKİL ARACILIĞI İLE TAKİBİ

A. DAVADA TARAFLARIN TEMSİLİ.....	1
I- Genel Olarak Temsil Kavramı ve Hukuksal Niteliği.....	1
II- Temsilin Türleri.....	2
1. Kanuni Temsil.....	3
2. İradî Temsil.....	4
III- Temsil Yetkisi ile Vekâlet Sözleşmesinin Karşılaştırılması.....	5
1. Genel Olarak Vekâlet Sözleşmesi.....	5
2. Temsil İlişkisi ile Vekâlet İlişkisi Arasındaki Benzerlik ve Farklılıklar.....	6
B. DAVAYA VEKÂLET EHLİYETİNİN TANIMI VE ŞARTLARI.....	8
I- Davaya Vekâlet Ehliyetinin Tanımı.....	8
II- Davaya Vekâlet Ehliyetinin Şartları.....	10
1. Temsilci Olabilmenin Şartları.....	10
a. Ayırt Etme Gücünün Olması.....	10
b. Başkası Adına Hareket Etmesi.....	11
c. Temsil Yetkisinin Olması.....	11
2. Davaya Vekâlet Ehliyetine Sahip Olabilme Şartları.....	12
a. Genel Olarak.....	12
b. Fiil Ehliyetinin Olması.....	12

c. Davanın Tarafları Dışında Üçüncü Bir Kişi Olması	13
d. Kanunda Belirtilen Kişilerden Olması.....	15
e. Baro Levhasına Kayıt.....	16
aa. Baro Levhasına Kaydın Zorunlu Olması.....	16
bb. Baro Levhasına Kaydın Zorunlu Olması Kuralının İstisnaları.....	17
C. DAVANIN VEKİL ARACILIĞI İLE TAKİBİ.....	18
I- Genel Olarak.....	18
II- Davanın Vekil Aracılığı ile Takibinin Zorunlu Olup Olmaması.....	18
1. Kural Olarak Davanın Vekil Aracılığı İle Takibinin Zorunlu Olmaması...18	
2. İstisnai olarak Vekil Aracılığı ile Takibinin Zorunlu Olduğu Haller.....	21
a. Genel Olarak.....	21
b. Taraflardan Birinin Davayı Takip Edecek Yetenekte Olmaması	22
c. Duruşmanın Disiplinini Bozmakta Direnilmesi.....	23
d. Anonim Şirketler ile Kooperatiflerde Sözleşmeli Avukat Bulundurma Zorunluluğu.....	24

İKİNCİ BÖLÜM

DAVAYA VEKÂLET EHLİYETİNE SAHİP KİŞİLER

A. GENEL OLARAK.....	26
B. AVUKATLAR.....	26
I- Avukatlığın Tanımı ve Niteliği.....	26
1. Tanımı.....	26
2. Niteliği.....	27
a. Kamu Hizmeti Olması.....	27
b. Serbest Meslek Olması.....	29
c. Bağımsızlık Niteliği.....	30
aa. Genel Olarak.....	30
bb. Devlete Karşı Bağımsızlık.....	32
cc. Avukatın Savunma Dokunulmazlığı.....	32

dd. Müvekkile ve Baroya Karşı Bağımsızlığı	34
3. Avukatlık Mesleğine Kabul Şartları.....	35
a. Genel Olarak.....	35
b. Vatandaş ve Hukuk Fakültesi Mezunu Olmak.....	36
c. Avukatlık Stajını Tamamlamak.....	37
d. Avukatlığa Engel Bir Durumunun Olmaması.....	40
C. STAJYER AVUKATLAR.....	42
D. AVUKATLIK ORTAKLIĞI.....	44
I- Genel Olarak	44
II- Tanımı.....	45
III- Unsurları.....	46
1. Avukatlık Ortaklığı Sözleşmesi.....	46
2. Ortakların Nitelikleri.....	47
3. Ortaklığın Konusu.....	48
4. Ortaklık Unvanı.....	48
5. Ortaklık Sermaye Payı.....	49
6. Ortaklığın Süresi.....	49
IV- Ortaklığın Kuruluşu ve Tescili.....	50
V- Ortaklığın Sona Ermesi.....	51
1. Ortaklıktaki Payın Devri.....	51
2. Ortağın Çıkarılması.....	52
3. Ortağın Ölümü.....	52
4. Ortağın Meslekten Çıkması	53
5. Ortağın Ortaklıktaki Payına Haciz Koyulması.....	53
VI- Ortaklığın Tasfiyesi.....	53
VII- Ortaklığın Davaya Vekâlet Ehliyeti.....	54
E. DAVA VEKİLLERİ.....	54
F. DAVA TAKİPÇİLERİ	56

G. ÖZEL KANUN HÜKÜMLERİNE GÖRE DAVAYA VEKÂLET EHLİYETİNE SAHİP KİŞİLER.....	58
I- Karı Kocanın Kadastro İşlerinde Birbirlerini Vekil Atayabilmeleri	58
II- Ticari Mümessilin Davada Vekil Olabilme Yetkisi.....	59
III- Ticari Vekilin Davada Vekil Olabilme Yetkisi.....	60
IV- Acentenin Davada Vekil Olabilme Yetkisi.....	61
V- Adi Ortaklıkta, Yönetici Ortağın Davada Temsil Yetkisi.....	63
VI- Miras Ortaklığında, Mirasçılardan Birinin Davadaki Temsil Yetkisi.....	64
VII- Gemi Müdürünün Donatma İştirakini Davada Temsil Yetkisi.....	65
VIII- Kat Mülkiyeti İle İlgili Davalarda Yöneticinin Diğer Kat Maliklerini Mahkemede Temsil Etme Yetkisi.....	66
IX- Davanın Üçüncü Kişiyeye İhbarı Üzerine, Davanın İhbar Edildiği Kimsenin İhbar Edeni Davada Temsili.....	67

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

VEKÂLETİN VERİLMESİ, KAPSAMI, SONA ERMESİ, DAVAYA VEKÂLET EHLİYETİ OLMAYANLARIN DAVA TAKİP ETMELERİNİN SONUÇLARI VE VEKÂLET ÜCRETİ

A. VEKÂLETİN VERİLMESİ.....	69
I- Genel Olarak.....	69
II- Vekâletname.....	71
1. Türleri.....	72
a. Genel Vekâletname.....	72
b. Özel Vekâletname.....	73
2. Vekâletin Şekli ve Şekil Eksikliği Bulunulması.....	73
a. Vekaletnamenin Şekli.....	73
b. Vekaletnamede Şekil Eksikliği Bulunulması	74
3. Vekâletnamenin Mahkemeye İbrazı ve İbraz Edilmemesinin Sonuçları.....	75
a. Genel Olarak.....	75
b. Dava Açılırken Vekâletnamenin İbrazı ve İbraz Edilmemesinin Sonuçları.....	76

c. Açılmış bir Davada Vekâletnamenin İbrazı ve İbraz Edilmemesinin Sonuçları.....	77
B. DAVAYA VEKÂLETİN KAPSAMI.....	79
I- Davaya Vekâletin Olağan Kapsamı.....	79
II- Vekile Özel Yetki Verilmesi Gereken İşlemler.....	80
1. Sulh.....	80
2. Tahkim.....	81
3. İbra.....	82
4. Davadan Feragat.....	82
5. Davayı Kabul.....	83
6. Yemini Kabul veya Yeminin Reddi.....	84
7. Abzü kabz Yetkisi.....	85
8. Haczi Kaldırmak.....	86
9. Hâkimin Reddi.....	86
10. Başkasına Vekâlet Verme.....	87
11. Hâkime Karşı Tazminat Davası Açma.....	88
12. Yargılamanın İadesi.....	89
13. Davanın Tamamen Islah Edilmesi.....	89
14. Mirası Ret.....	90
15. Konkordato.....	91
16. Müvekkilin İflasını İstemek.....	91
III- Özel Yetkisi Olmayan Vekilin Yaptığı İşleme İcazet Verilmesi.....	92
IV- Vekilin Hiçbir Biçimde Yapamayacağı İşlemler.....	93
C. DAVAYA VEKÂLET EHLİYETİNİN SON BULMASI.....	93
I- Davaya Vekâleti Sona Erdiren Haller.....	93
1. Vekilin Ölümü, Meslekten Ayrılması, İşten Yasaklanması.....	93
2. Vekilin veya Müvekkilin Fiil Ehliyetini Kaybetmesi.....	94
3. Müvekkilin Ölümü.....	95
4. Vekilin İstifası.....	96
5. Vekilin Azli.....	97
6. Müvekkilin veya Vekilin İflası.....	99
II- Davaya Vekâleti Sona Erdirmeyen Haller.....	99

D. VEKÂLET EHLİYETİ OLMAYANLARIN DAVA TAKİP ETMELERİNİN	
SONUÇLARI	99
I- Hukuki Sonuçlar.....	99
1. Genel Olarak.....	99
2. Davaya Vekâlet Ehliyeti Olmayan Kimsenin Dava Açması.....	100
3. Davaya Vekâlet Ehliyeti Olmayan Kimsenin Açılmış bir Davayı Takip Etmesi.....	102
4. Davaya Vekâlet Ehliyetine Aykırı Davranılmasının Kanun Yolundaki Etkisi.....	103
II- Cezai Sonuçlar.....	105
E. VEKÂLET ÜCRETİ	106
SONUÇ	108
BİBLİYOGRAFYA	111

KISALTMALAR CETVELİ

AB	: Adalet Bakanlığı
AD.	: Adalet Dergisi
AİHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
Any.	: Anayasa
ANY.M.	: Anayasa Mahkemesi
Av.K.	: Avukatlık Kanunu
Av.O.Y.	: Avukatlık Ortaklığı Yönetmeliği
Av.S.Y.	: Avukatlık Staj Yönetmeliği
Av.K.Y.	: Avukatlık Kanunu Yönetmeliği
B.	: Baskı
BK.	: Borçlar Kanunu
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
E.T.	: Erişim Tarihi
Gm.	: Geçici Madde
HD	: Hukuk Dairesi
HUMK	: Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
HGK.	: Hukuk Genel Kurulu
İBD	: İstanbul Barosu Dergisi
İBK.	: İçtihadı Birleştirme Kararı
İİK.	: İcra İflas Kanunu
KK	: Kadastro Kanunu
KMK.	: Kat Mülkiyeti Kanunu
m.	: Madde
NK.	: Noterlik Kanunu
RG.	: Resmi Gazete
s.	: Sayfa
SY.	: Sayı

T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TCK.	: Türk Ceza Kanunu
TMK.	: Türk Medeni Kanunu
TTK.	: Türk Ticaret Kanunu
TBB.	: Türkiye Barolar Birliği
Vd.	: Ve Devamı
Y.	: Yargıtay
Yk.	: Yönetim Kurulu

GİRİŞ

Türk hukukunda dava açmak ve takip etmek için vekil tutmak zorunlu değildir; taraflar davalarını kendileri açıp takip edebilirler. Ancak, taraflardan biri, davayı vekil aracılığı ile takip etmek isterse, yalnız belirli kişileri vekil tutabilir. Zira bir kimseyi vekil sıfatıyla, mahkeme önünde temsil etmek ve o kimse adına dava açmak ve ilgili diğer işlemleri yapabilmek, icra takibi yapabilmek özel bir bilgi, uzmanlık gerektirir.

Avukatlık Kanunu'na göre, davaya vekâlet ehliyetine sahip olan kimseler şunlardır: Avukatlar, stajyer avukatlar, avukatlık ortaklıkları, dava vekilleri ve dava takipçileri. Bunlar dışında özel kanun hükümlerinde sayılan bir takım dava temsil ehliyeti olan kişilerde vardır.

Davaya vekâlet ehliyetinin kapsamı, Avukatlık Kanunu'nun 35. Maddesinde hükme bağlanmıştır. Buna maddeye göre “kanun islerinde ve hukuki meselelerde mütalaa vermek, mahkeme, hakem veya yargı yetkisini haiz bulunan diğer organlar huzurunda gerçek veya tüzel kişilere ait hakları dava etmek ve savunmak, adli işlemleri takip etmek, bu işlere ait bütün evrakı düzenlemek, yalnız davaya vekâlet ehliyetine sahip olan kimselere aittir.”

Davaya vekâlet ehliyeti, dava şartı olduğu için mahkemece gözetilir. Aynı zamanda temyiz aşamasında Yargıtay'ca kendiliğinden gözetilir. Eğer dava, dava vekâlet ehliyeti olmayan bir kişi tarafından takip edilmiş ve hüküm verilmiş ise bu durum dava şartlarının açık ihlali olduğundan mutlak bozma sebebi olacaktır. Aynı şekilde, bir davaya, davaya vekâlet ehliyeti olmayan birinin, taraflardan birinin vekili veya temsilcisi olarak bakılmış ve hüküm verilmiş olması, yargılamanın yenilenmesi sebebidir.

BİRİNCİ BÖLÜM
DAVADA TARAFLARIN TEMSİLİ, DAVAYA VEKÂLET EHLİYETİNİN
TANIMI, ŞARTLARI VE DAVANIN VEKİL ARACILIĞI İLE TAKİBİ

A. DAVADA TARAFLARIN TEMSİLİ

I- Genel Olarak Temsil Kavramı ve Hukuksal Niteliği

Temsil kurumu Borçlar Kanunu 32-40. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Temsil ilişkisinde üç kişiden söz edilebilmektedir. Bunlar; temsilci, temsil olunan ve 3. Kişidir. Temsilciyi hukuki işlemi başkasının adına ve hesabına yapan, temsil olunanı adına ve hesabına hukuki işlem yapılan, üçüncü kişiyi de hukuki işlemin yapıldığı diğer kişi olarak tanımlayabiliriz. Temsil yoluyla kurulan hukuki bir işlemde, temsilcinin yaptığı tüm işlemler, işleme katılmayan temsil olunan kişide doğrudan doğruya başka ek bir işleme gerek kalmadan doğar. Şu halde temsili başkasının adına ve hesabına hukuki işlemler yapabilme yetkisi olarak tanımlayabiliriz¹. Yani hukuksal işlemin temsilci tarafından yapıldığı fakat hüküm ve sonuçların temsil edilen üzerinde doğduğu hukuki ilişki temsil ilişkisidir. Temsil kurumu, kişilerin hukuksal işlemleri bizzat yapmalarının yerine, bir başkası aracılığıyla yapması ihtiyacından doğabilmektedir².

Temsil sadece hukuki işlemlerde söz konusu olur, ancak hukuki işlemin türü önemli değildir. Genelde bu kuruma, sözleşmeler için başvurulsa da, tek taraflı hukuki işlemlerin, kararların, hatta hukuki işlem benzerleri fiillerin de temsilci aracılığı ile gerçekleştirilmesi mümkündür³.

---

¹ Reisoğlu, Safa, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 2008,s128.

² Kılıçoğlu, Ahmet, Borçlar Hukuku Genel Hükümler,7.B., Ankara 2006, s 158.

³ Ayan, Mehmet, Borçlar Genel Hükümler, Konya 2002, s 179.

Temsil yetkisinin verilmesi herhangi bir şekle tabi değildir. Temsil yetkisinin varlığı halin icabından anlaşılabilceği gibi, temsilciye yetki belgesi verilmesi ve bu yetkinin üçüncü kişi veya kişilere bildirilmesi ile de anlaşılabilir. Temsil yetkisinin verilmesi için her ne kadar şekil şartı öngörülmemişse de ispat hukuku bakımından bu beyanın yazılı olmasında fayda vardır. Aksi takdirde temsil olunan, kendisini borç altına sokacak bir temsilin varlığını inkâr edebilir. Bu halde temsilcinin bu sıfatını, temsil olunandan aldığı bir belge ile ispat etmesi söz konusu olur. Bu belgeye yetki belgesi denir. Bu belgenin ispat bakımından, yetki verenin el yazısı ile imzalanmış olması ve tarih taşıması gerekir⁴.

Temsil yetkisi genel bir yetki şeklinde verilebileceği gibi, özel bazı işlemler için de verilmiş olabilir. Temsil yetkisinin her türlü hukuki işlemi yapma yetkisini kapsadığı durumlarda genel temsil yetkisi, sadece belirli bir hukuki işlemi yapma yetkisi verildiği durumlarda özel temsil yetkisinden söz edilir.⁵

II- Temsilin Türleri

Temsil kaynaklarına göre, kanuni ve iradi temsil; etkilerine göre doğrudan doğruya temsil ve dolayısıyla temsil; yetkinin bulunup bulunmamasına göre, yetkili temsil ve yetkisiz temsil olmak üzere çeşitli gruplara ayrılabilir⁶. Ancak davada temsil edilen davanın tarafıdır, dava ve hüküm onun adına doğar, usulî hak ve yükümlülükler ona aittir, hüküm ona karşı kesin hükümdür ve ona karşı icra edilir. Dolaylı temsilde yapılan hukuki işlemde doğan hak ve yükümlülükler önce dolaylı temsilcinin hukuk alanında meydana geleceğinden usul hukukunda dolaylı temsil mümkün değildir. Bu yüzden konumuzla yakından alakalı olan temsilin kaynağına göre yapılan ayırım üzerinde duracağız.

---

⁴ Reisoğlu, , s.133.

⁵ Tekinay, Sulhi/Akman, Sermet/Burcuoğlu, Haluk/Altop, Atilla, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 1993, s178.

⁶ Remzi, Mehmet/Sezer, Aydın, Medeni Hukuk Genel Hükümler, Ankara 2009, s.199.

Davada, tarafların temsil edilmesi, “kanuni temsil” ve “iradi temsil” olarak iki şekilde gerçekleşmektedir. Usul Hukuku anlamında iradi temsilin ne anlama geldiğini açıklamak için, öncelikle kanuni ile iradi temsil kavramlarının tanımlarını yapmak ve iradi temsilin kanuni temsilden ayrılan yönlerini de incelemek gerekmektedir.

1. Kanuni Temsil

Kanuni temsil, dava ehliyetlerine sahip olmayan kişilerin, davalarda kanuni temsilcileri tarafından temsil edilmeleri anlamına gelmektedir. Kanuni temsil sadece dava ehliyeti olmayan kişiler hakkında söz konusu olur. Türk Medeni Kanun’un 14. maddesine göre, ”Ayırt etme gücü bulunmayanların, küçüklerin ve kısıtlıların fiil ehliyeti yoktur”. Türk Medeni Kanununun 15. maddesine göre de, “Kanunda gösterilen ayırık durumlar saklı kalmak üzere, ayırt etme gücü bulunmayan kimsenin fiilleri hukuki sonuç doğurmaz.” Bu hükümlerden de anlaşıldığı üzere, bu kişilerin fiil ehliyetleri, dolayısıyla medeni hakları kullanma ehliyetleri bulunmadığından ve yaptıkları fiiller hukuken bir sonuç doğurmadığından, bir davada kendilerini temsil edebilmeleri mümkün değildir. Ayırt etme gücü bulunmayanların, küçüklerin ve kısıtlıların dava ehliyetleri olmadığından dolayı davayı takip etme veya iradi olarak vekil tutma olanakları yoktur. Dolayısıyla kanuni temsil bu durumda devreye girmektedir ve kişilerin iradesine dayanan bir temsil olmayıp kanundan kaynaklanan bir temsil türüdür. Kanuni temsilciler; veli (TMK. m. 335 vd.), vasi (TMK. m. 448) ve kayımdan (TMK. m. 426 vd.) oluşur.

Kanuni temsil yetkisinin nasıl kullanılacağı, kapsamı, hangi hallerde yetkinin kaldırılacağı yetkinin ne zaman sona ereceği kanun tarafından düzenlenmiştir.

Türk Medeni Kanunu 16/2. maddesi “Ayırt etme gücüne sahip küçük veya kısıtlıların kişiye sıkı sıkıya bağlı haklarını kullanmada ve karşılıksız kazanmada kanuni temsilcilerinin rızasına bağlı değildirler.” diyerek ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar için bir istisna getirmiştir. Yani kişiye sıkı sıkıya bağlı haklar ile ilgili davalarda, ayırt etme gücüne sahip küçükler veya kısıtlılar dava ehliyetine

sahiptirler. Örnek olarak boşanma, ayrılık, babalık davalarında, söz konusu Türk Medeni Kanunu 16/2 madde hükmü tatbik edilecektir.

2. İradi Temsil

İradi temsil, tarafların veya kanuni temsilcilerinin iradelerine dayanan temsildir⁷. Yani, temsil edilen kişinin kanunen zorunluluk olmamasına rağmen kendi istek ve iradesi ile kendisini temsil etmesi üzere bir temsilci tayin etmesidir. Bu anlamda temsil olunanın tek taraflı irade beyanıyla bir kimseye temsil yetkisi vermesine iradi temsil denir⁸.

İradi temsil ilişkisinde, yetkinin geri alınıp alınmayacağı, kapsamı, nasıl kaldırılacağı temsil olunan kişinin iradesine tabi kılınmıştır.

Konumuzla ilgili olan temsil türü de iradi temsildir. İradi temsil, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu madde 60 da “davaya vekâlet” olarak düzenlenmiştir. Davaya vekâlet Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu 59-71. maddeleri arası düzenlenmiştir. Çıkacak uyuşmazlıkta bu hükümlerde açıklık olmayan hallerde Borçlar Kanununun vekâlete ilişkin hükümleri uygulanacaktır.

Kanuni temsil sadece kanunlarda sayılan kişiler için söz konusu iken iradi temsil, bir vekil aracılığı ile temsil edilmek isteyen tüm bireyleri kapsamaktadır. Bir kimse kendisini davada tek bir vekil aracılığı ile temsil ettirebileceği gibi, birden fazla vekil aracılığıyla da temsil ettirebilir. Birden fazla vekil tayin edilmiş ise, her biri diğerinden bağımsız vekâlet görevini yerine getirir. Bunun aksine yapılan sözleşmeler karşı taraf için geçersizdir⁹.

---

⁷ Kuru, Baki, Hukuk Muhakemeleri Usulü, C-II, 6.B., İstanbul 2001, s. 1225.

⁸ Oğuzman, Kemal/Öz, Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 2005, s.165.

⁹ Pekcanitez/Atalay/Özekes, s. 186.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu madde 59'a göre, davanın tarafı davayı bizzat takip edebileceği gibi, seçtiği bir vekil aracılığıyla da takip edebilir. Aynı maddenin ikinci fıkrası ise, kanuni temsilciler dahi bu hakka sahiptir demektir. Bu hükümden, kanuni temsil durumunda dahi iradi temsil söz konusu olabilir sonucunu çıkartmak mümkündür. O yüzden, şöyle bir ayırım yapmak gerekir; Kanuni temsil, ancak davanın tarafının dava ehliyetine sahip olmadığı durumlarda söz konusu iken, iradi temsil kanuni temsil hallerinde de söz konusu olabilir. Örneğin, küçük veya mahcurlara atanan vasi, dilerse temsil ettiği küçük veya mahcurun taraf olduğu bir davada, davayı bizzat ya da iradi bir şekilde seçeceği bir vekil aracılığıyla takip eder. Aksine kanuni temsilde, dava ehliyetine sahip olmayanların bu anlamda bir seçim yetkisi bulunmamaktadır. Kendilerine bir kanuni temsilci atanması şarttır.

III- Temsil Yetkisi ile Vekâlet Sözleşmesinin Karşılaştırılması

1. Genel Olarak Vekâlet Sözleşmesi

Borçlar Kanunu madde 368/1 “ Vekâlet, bir akittir ki onunla vekil, mukavele dairesinde kendisine tahmil olunan işin idaresini veya tekabül eylediği hizmetin ifasını iltizam eyler.” denilerek vekâlet sözleşmesi tarif edilmiştir. Fakat bu tanım, vekilin iş görme borcunu “tahmil olunan işin idaresi” veya “kabul ettiği hizmetin ifası” olarak belirleyen vekâlet sözleşmesini diğer iş görme sözleşmelerinden ayırt etmede yetersiz kalmaktadır¹⁰. Bu nedenle doktrinde vekâlet sözleşmesini daha açıklayıcı tanımlar yapılmıştır. Doktrinde, Vekâlet sözleşmesi vekilin sözleşme ile yükümlendiği işi görmeyi ya da hizmet ifasını borçlandığı, bu iş görmenin kanun hükümleri ile düzenlenen akitlerden herhangi birinin konusuna girmediği buna karşılık ancak sözleşme ve teamül olan durumlarda ücrete hak kazandığı iş görme borcu doğuran sözleşme olduğu ifade edilmiştir¹¹. Bu tanımın yanında Tandoğan tarafından yapılan tanım öğretide kabul görmüştür. Tandoğan vekâlet sözleşmesini “Vekâlet öyle bir

¹⁰ Korkusuz, Refik, Avukatlık Hukukuna Giriş, 2008 Adana, s.42.

¹¹ Yavuz, Cevdet, Borçlar Hukuku Dersleri, 2004 İstanbul, s.362.

sözleşmedir ki, vekilin üzerine aldığı bir işin veya hizmetin ifasını başkası adına ve hesabına, onun iradesine ve menfaatine uygun ve kısmen bağımsız olarak, sadece edim fiilinin gereklerini özen ve sadakatle yerine getirmeyi üstlendiği bir sözleşmedir.”¹² Buna tanıma göre;

- Vekil üzerine bir iş alır veya hizmet görmeyi taahhüt eder.
- Bu ifayı başkası adına ve hesabına yapar. (Bazı hallerde vekil ve müvekkilin menfaati birlikte olabilir.)
- Müvekkilin iradesine ve menfaatine uygun davranır.
- Vekil, işini kısmen bağımsız olarak yapar. Vekil, işin ifasıyla ilgili emir ve talimat alır; yer, zaman ve işin nasıl görüleceği konusunda ise bağımsızdır.
- Sadece edim fiilinin gereklerini yapmayı üstlenir. Vekil, edim sonucuna ilişkin bir taahhütte bulunamaz.

Ayrıca vekâlet sözleşmesine ilişkin olarak, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu 59-71 maddeleri arası, Avukatlık Kanunu, Noterlik Kanunu, Kamulaştırma Kanunu ve Kadastro Kanunu gibi bazı kanunlarda da hükümler getirilmiştir.

2. Temsil İlişkisi ile Vekâlet İlişkisi Arasındaki Benzerlik ve Farklılıklar

Vekâlet ve temsil ilişkisi arasında oldukça fazla benzerlik olmakla birlikte birbirlerinden farklıdırlar. Bu farklılıkları şöyle sıralamak mümkündür;

- Vekâlet daha çok iç ilişkiye; temsil ise daha çok dış ilişkiye ilişkindir.
- Vekâlet hukuki bir yükümlülük doğururken temsil yetkisi, hak bahşeder.
- Vekâlet illi bir işlem iken temsil yetkisinde hukuki sebepten bağımsızlık söz konusudur.
- Vekâlet bir sözleşmedir, temsil ise tek taraflı bir işlemdir.

---

¹² Korkusuz, s.42.

- Temsil yetkisi tek taraflı irade beyanı ile verilir, vekâlet ise sözleşmedir, karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanı ile kurulur.
- Temsil ilişkisi borçlar hukuku genel hükümlerinde düzenlenmişken vekâlet sözleşmesi özel hükümler arasında düzenlenmiştir. Özel hükümler genel hükümlere nazaran öncelikle uygulanır.
- Vekâlet hem hukuki işlemlerin yapılmasına hem de maddi fiillerin yerine getirilmesine ilişkin olabilirken, temsil ilişkisinde sadece hukuki işlemler yapılır.

Temsil yetkisi ise tek taraflı irade beyanı ile verilebilen ve karşı tarafın kabulüne dahi bağlı olmayan, kendi adına hukuki işlem yapmaya, karşı tarafı yetkilendirmesidir. Fakat temsilci temsil olunana karşı vekâlet sözleşmesinde olduğu gibi borç altında değildir¹³. Yani vekâlet ilişkisi bir sözleşmeye dayanırken, temsilde mutlaka bir sözleşme olmak zorunda değildir, tek taraflı bir yetkilendirme söz konusudur. Yukarıda belirttiğimiz üzere dolaylı temsil olmakla beraber, dolaylı vekâlet sözleşmesi bulunmamaktadır¹⁴.

Yukarıda açıklandığı üzere temsil yetkisinin, vekâlet sözleşmesinden bağımsız bir niteliği bulunmaktadır. Yani temsil yetkisi olabilmesi için vekâlet sözleşmesinin olması şart değildir. Temsil yetkisi varması gerekli tek taraflı bir hukuki işlem iken ve vekilin kabulünün aranmamasına rağmen, vekâlet sözleşmesi, taraf iradelerinin birleştiği, vekilin vekil edene karşı bir iş görme veya hizmet yapma borcu altına girdiği, iş görmeden doğan sonucun vekile değil vekil edene ait olduğu bunların karşılığında vekilin ücrete hak kazandığı bir sözleşme türüdür.

Vekâlette vekil, vekil edenin adına ve hesabına hareket eden kişidir. Bu yönüyle doğrudan temsil yetkisinin tezahürü olduğu söylenebilir. Burada temsil yetkisi vekâlet sözleşmesine dayandırılmaktadır. Ancak temsil yetkisinin verilmesi

---

¹³ Oğuzman /Öz, s. 171.

¹⁴ Bkz s.2.

tek taraflı iradeye dayandığı için her temsil yetkisinin vekâlet sözleşmesi olmadığını fakat her vekâlet sözleşmesinin temsil yetkisine dayandığını söylemek mümkündür¹⁵.

B. DAVAYA VEKÂLET EHLİYETİNİN TANIMI VE ŞARTLARI

I- Davaya Vekâlet Ehliyetinin Tanımı

Bir kimsenin vekil sıfatıyla bir davayı yürütebilmesi için yasa gereği sahip olması gereken yeterliliğe "davaya vekâlet ehliyeti" denir¹⁶.

Davaya vekâlet, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 59-71 maddeleri arası düzenlenmiştir. Bu hükümlerde açıklık olmaması durumunda Borçlar Kanununun temsil ve vekâlete ilişkin hükümleri davaya vekâlet hakkında da uygulanır. Hukuk Muhakemeleri Kanununun madde 60'da "davaya vekâlet, aşağıdaki hükümler müstesna olarak kanunu medeninin umumi hükümlerine tabidir" denilmektedir. Fakat Medeni Kanunumuzda temsil ve vekâlete ilişkin hiçbir hüküm yoktur. Yargıtay'ın yerleşik kararları gereği Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 60'da söz edilen "Kanunu Medeni" sözünün anlamı olarak hem Medeni Kanun hem de Borçlar Kanunu kabul edilmektedir¹⁷.

Hukukumuzda her ne kadar dava açmak mecburiyeti olmasa da hakkı ihlal edilmiş veya hakkının ihlal tehlikesi altında olduğunu düşünen her birey kendi iradesi ile hakkını mahkemelere başvurarak kendisi arayabilir. Fakat doğaldır ki davanın niteliği itibari ile bireyin tüm yasal haklarına hâkim olmamasından veya gerekli zaman ve tecrübesi bulunmadığından kendini temsil edecek deneyimli kişilere ihtiyaç duyabilmektedir. Bu ihtiyaç nedeni ile Hukuk Muhakemeleri Kanunu

---

¹⁵ Korkusuz, s.40.

¹⁶ Ercan, İsmail, Medeni Usul Hukuku, 2006 Ankara, s.169.

¹⁷ YHGK, 11.12.1963, E.1963/65, K. 1963/100; YHGK, 7.4.1965, E 1965/1-26, K. 1965/149; YHGK 14.10.1972, E.1972/2-712, K.1972/836 (<http://www.kazanci.com>, E.T.04.01.2010).

madde 59 “dava ikamesine ehil olan her şahıs davasını bizzat veyahut intisap edeceği vekil vasıtasıyla ikame ve takip edebilir” demektedir. Dolayısıyla kanunun ilgili maddesinden anlaşılacağı üzere her bireyin davasını kendisi takip edebileceği gibi kanunun belirlediği temsil yeteneğine sahip belirli kişileri de davasında kendisini temsil etmesi için vekâlet verebilmektedir. Kanunda sayılan bu kişiler taraf adına davayı yürüttüğü için temsilci niteliğini almaktadır. Yani temsilci davayı taraf adına yürüten kişidir¹⁸. Hesabına işlem yapılana temsil olunan veya müvekkil ve aralarındaki ilişkiye de temsil ilişkisi denir. Davada tarafların temsili özel hukuktaki temsilin usulü bir şeklidir¹⁹.

Dava ehliyeti ile davaya vekâlet ehliyeti birbirine karıştırılmamalıdır. Dava ehliyeti bir davayı yürütebilme, usulü işlemleri yapabilme ehliyetidir²⁰. Dava ehliyeti, fiil ehliyetinin usul hukukundaki görünüm şeklidir²¹. Bu ehliyet kişinin dava açabilme, davasını yürütebilme, davasını sonlandırabilme gibi kişiye bir takım haklar sağlar. Medeni hakları kullanma ehliyetine sahip gerçek ve tüzel kişiler dava ehliyetine de sahiptir. Davaya vekâlet ehliyeti ise bir davada, dava konusu üzerinde bir başkası adına tasarrufla bulunabilme ehliyetidir²². Bu ehliyete kimlerin sahip olduğunu ayrıntılı olarak inceleyeceğiz. Dava ehliyeti ve davaya vekâlet ehliyeti dava koşuludur²³.

---

¹⁸ Pekcanitez, Hakan/ Atalay, Oğuz/Özekes, Muhammet, Medenî Usul Hukuku, 4.B., Ankara 2005, s.186.

¹⁹ Alangoya, Yavuz/Yıldırım, Kamil/Yıldırım, Nevhis, Medeni Usul Hukuku Esasları, 4.B., İstanbul 2004, s.186.

²⁰ Alangoya/Yıldırım/Yıldırım, s 125.

²¹ Öztan, Bilge, Medeni Hukukun Temel Kavramları,27.B., Ankara 2008, s 242.

²² Öztan, s.242.

²³ Ercan’a göre ;Dava koşulları, mahkemenin uyuşmazlığın esasını inceleyebilmesi için bulunması gereken koşullardır. Mahkemenin uyuşmazlığın esasını inceleyebilmesi için varlığı veya yokluğu gerekli olan bütün koşullar dava koşuludur. Dava koşullarına davanın dinlenilebilmesi (mesmu olması) koşulları da denir.(Ercan, Usul, s. 185).

Dava ehliyetine sahip kişiler davalarını bizzat açabilecekleri gibi, bir vekil aracılığı ile de açabilirler veya açılmış olan bu davayı takip edebilirler. Dava vekâlet ehliyetine, herkes sahip değildir. Bu ehliyete öncelikle avukatlar sahiptir.

II- Davaya Vekâlet Ehliyetinin Şartları

Davaya vekâlet ehliyetine sahip olabilmek için öncelikle temsilci olabilmenin şartlarını taşımak gerekmektedir. Bu yüzden öncelikle temsilci olabilmenin şartlarını üzerinde durup ondan sonra davaya vekâlet ehliyetine sahip olabilmenin özel şartlarını inceleyeceğiz.

1. Temsilci Olabilmenin Şartları

a. Ayırt Etme Gücünün Olması

Davranışlarının eylem ve işlemlerinin sebep ve sonuçlarını anlayabilme, değerlendirebilme ve ayırt edebilme kudreti bulunmayan bir kimsenin kendi iradesi ile hak kurabilme, borç altına girebilme ehliyetinden söz etme olanağı yoktur. Dolayısıyla vekil sıfatına sahip olabilmek için öncelikle kişinin ayırt etme gücüne sahip olması gerekmektedir. Maddi hukuk bakımından temsilcinin sadece ayırt etme gücüne sahip olması yeterli görülmüştür.

Aksi kanundan anlaşılmadıkça, temsilcinin hukuki işlem ehliyetine sahip olmasına gerek yoktur. Zira temsilci, üçüncü kişiyle yaptığı hukuksal işlemde kendi adına ve hesabına borç altına girmediği gibi kendi lehine haklar edinemez. Temsil ilişkisinde hukuki işlem ehliyetine sahip olması gereken kimse, temsil olunandır. O halde, sınırlı ehliyetsizler de temsilci olabilirler²⁴.

---

²⁴ Oğuzman/Öz, s.187.

b. Başkası Adına Hareket Etmesi

Başkası adına hareket, işlemin hüküm ve sonuçlarının işlemi yapanın değil, bir başkasının hukuk alanında doğacağını ifade eder. Diğer bir ifadeyle, temsil yoluyla yapılan işlemlerde işlemi, temsil olunan adına vekil yapmakla birlikte, bu işlemi sanki bizzat müvekkil tarafından yapılmış gibi işlem görür. Ancak, burada vekil hiçbir zaman üçüncü kişiyle yapılan işlemin tarafı olmaz. Yapılan işlemin tarafı müvekkildir²⁵.

c. Temsil Yetkisinin Olması

Vekilin, müvekkil adına ve hesabına hukuki işlem yapma yetkisine temsil yetkisi denir. Temsilci ile temsil olunan arasındaki iç ilişkinin kaynağı çoğu zaman bir sözleşmedir. Bu sözleşme, vekâlet sözleşmesi, hizmet sözleşmesi veya istisna sözleşmesi olabilir. Temsilci, yaptığı hukuki işlem nedeniyle, temsil olunana karşı bu sözleşmeye dayalı olarak sorumludur.

Temsil yetkisinin verilmesi herhangi bir şekil şartına bağlı değildir. Her ne kadar temsil yetkisinin verilmesi bir şekle tabi değilse de, ispatı hususunda belgeyle ispat kuralı geçerlidir. Temsilcinin temsil yetkisini ispatlamak için kullandığı belgeye “yetki belgesi” denir.

Niteliği itibariyle bir düzenleme hakkı olan temsil yetkisi, müvekkilin iradesinin vekile varması şeklindeki tek taraflı bir hukuki işlemdir²⁶. Temsil yetkisi, genelde, vekâlet sözleşmesi ile birlikte verilir; ancak bu durumda dahi, vekâlet yani temsil yetkisi, vekâlet sözleşmesinden tümüyle ayrı ve bağımsız bir ilişkisidir.

---

²⁵A. Kılıçoğlu, s. 135.

²⁶ Eren, Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 1998, s.401.

2. Davaya Vekâlet Ehliyetine Sahip Olabilmenin Şartları

a. Genel Olarak

Bir kimsenin davaya vekâlet ehliyetine sahip olabilmesi için öncelikle vekil olabilmenin şartlarını taşıması gerekmektedir. Bu şartları taşıdıktan sonra bir kimseyi vekil sıfatıyla mahkemelerde temsil edebilmesi için usul hukuku bakımından da bir takım şartları taşıması gerekmektedir. Bu şartları da bünyesinde taşıyan kişi davaya vekâlet ehliyetine sahip olabilecektir.

Yazdığımız bu üç özellik maddi hukuk bakımından olması gereken özelliklerdir. Fakat konumuz olan davaya vekâlet için sadece maddi hukuktaki bu şartlar yeterli olmayıp davaya vekâlet edecek kişinin usul hukuku bakımından gerekli olan şartları da taşıması gerekmektedir.

b. Fiil Ehliyetinin Olması

Avukatlık Kanunu madde 5' de avukatlığa kabulde engellerden söz edilmiştir. Bu madde gereğince Bir kimsenin vekil sıfatıyla davada bir başkası adına hukuki işlemler yapabilmesi için, bu kimsenin kanun gereği tam ehliyetli olması şarttır. Oysa maddi hukukta ayırt etme gücüne sahip olması yeterli idi.

Türk Medeni Kanunu madde 9'a göre "Fiil ehliyetine sahip olan kimse, kendi fiilleriyle hak edinebilir ve borç altına girebilir." Bu hükümden yola çıkarak fiil ehliyetini, kişinin kendi fiilleri ile hak kazanması ve borç altına girebilmesi olarak tanımlayabiliriz. Daha geniş bir ifade ile fiil ehliyeti, kişinin bizzat kendi fiilleriyle kendi lehine haklar yaratmak ve bu hakları sınırlamak veya ortadan kaldırmak ve kendi fiilleriyle kendisini borç altına sokabilmek iktidarındır²⁷.

---

²⁷ Zevkliler, Aydın/Havutçu Ayşe, Medeni Hukuk, 3.B., Ankara 2004, s.112.

Fiil ehliyeti, kendi içinde iki önemli unsuru barındırmaktadır. Bunlardan ilki hukuki işlem ehliyeti diğeri ise hukuka aykırı fiillerden sorumluluktur. Hukuki işlem ehliyeti konumuzla alakalı olan iki önemli yetkiyi kişiye vermektedir bunlar davaya vekâlet ehliyeti ve dava ehliyetidir. Kısaca bu iki yetkiye de sahip olmanın ana koşulu fiil ehliyetine sahip olmaktır.

Dava ehliyeti daha önceki konularda söz ettiğimiz üzere fiil ehliyetinin usul hukukundaki görünüm şeklidir²⁸. Bu da kişinin mahkemede davasını açma, yürütme, sonlandırma gibi usul işlemlerini kapsar. Daha farklı bir ifade ile davanın taraflarının yapabilecekleri usulü işlemleri kapsar. Fiil ehliyetine sahip olmayan bir bireyin dava ehliyeti de yoktur.

Fiil ehliyeti, ayırt etme gücü, ergin olma, kısıtlı olmamama gibi unsurları içermektedir fiil ehliyeti bu unsurların tümünün veya bazılarının bulunmasına göre bir takım gruplara ayrılmıştır²⁹. Sayılan tüm unsurları taşıyan kişi tam ehliyetlidir. Davaya vekâlet ehliyetine sahip olabilmek için tam ehliyetli olmak gerekmektedir. Yani davaya vekâlet ehliyetine sahip olabilmek için ayırt etme gücüne sahip, ergin ve kısıtlı olmamak gerekmektedir³⁰.

c. Davanın Tarafları Dışında Üçüncü Bir Kişi Olması

Davaya vekâlet ehliyetine sahip olan vekilin, dava dilekçesine göre belirlenen taraflar dışında üçüncü bir kişi olması gerekir. Zira hukuk davalarında daima iki taraf vardır ve bir davanın taraflarından biri, diğeri tarafın vekili olamaz³¹. Konunun daha iyi anlaşılması açısından taraf kavramı ve davanın tarafları üzerinde durmakta yarar olacaktır.

---

²⁸ Öztan, s.242.

²⁹ Tam Ehliyetliler, Tam Ehliyetsizler, Sınırlı Ehliyetliler, Sınırlı Ehliyetsizler.

³⁰ Zevkliler/Havutçu, s.112.

³¹ Kuru, Usul- II, s. 1231.

Yukarda açıklandığı üzere bir davada davalı ve davacı olmak üzere daima iki kişi vardır. Dava açarak mahkemeden hukuki korunma talep eden kişiye davacı, kendisine karşı hukuki korunma talep edilen kişiye ise davalı denir. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu 43. maddeye göre “Birden ziyade kimseler aşağıdaki hallerde birlikte dava ikame edebilecekleri gibi birlikte aleyhlerine de dava ikame olunabilir.” demek ile davacı veya davalı tarafta birden fazla kişi olması imkânını tanımıştır. Aynı tarafta yer alan bu kişilere ise dava arkadaşı denir³².

Dava kavramıyla ilgili iki teori bulunmaktadır. Birincisi taraf kavramını maddi hukuka göre açıklayan maddi taraf kavramı, ikincisi ise şekli taraf kavramıdır³³. Dava dilekçesinde gösterilen kişiler şeklen davanın tarafıdır³⁴. Dava dilekçesinde gösterilen şeklen taraf sıfatını kazanmış olur. Fakat taraf olarak gözüken bu kişi gerçekte bu hukuki ilişkinin tarafı olmayabilir. Yani davada taraf sıfatına sahip olup olmadığı belirsizdir. Bu husus ancak davanın görülmesi sırasında açıklığa kavuşacaktır³⁵. Bu nedenle ancak taraf ve dava ehliyetine sahip olan kişiler ayrıca taraf sıfatına sahip iseler haklarında bir karar verilebilir. Kimin davada sıfatının bulunduğu ise maddi hukuka ilişkindir³⁶.

Mahkeme ancak davanın esasına girdikten sonra, söz konusu kişilerin taraf sıfatına haiz olup olmadığına karar verebilecektir. Davanın esasına girdikten sonra sıfat

---

³² Pekcanitez/Atalay/Özekes'e göre; Dava arkadaşlığına sübjektif dava birleşmesi de denilmektedir. Dava arkadaşlığı maddi hukuktan kaynaklanabileceği gibi usul hukukundan da kaynaklanabilir. Maddi hukuktan kaynaklanan dava arkadaşlığına maddi dava arkadaşlığı, usul hukukundan kaynaklanan dava arkadaşlığına ise usuli dava arkadaşlığı denilir. Maddi hukukta, uyuşmazlık konusu hak bakımından birlikte hareket etmek zorunda olanlar veya bir zorunluluk olmamakla beraber, birlikte hareket etmesi mümkün olanlar, yargılama hukuku bakımından dava arkadaşı olur. (Pekcanitez/Atalay/Özekes,s.168).

³³ Pekcanitez / Atalay / Özekes, s.159.

³⁴ Ulukapı ,Ömer,Tarafların Duruşmaya Gelmemesi, Konya 1997, s.17.

³⁵ Kuru/Aslan /Yılmaz, Usul, s.264.

³⁶ Ulukapı, s.17.

hakkında bir karar verilebildiğinden, bu bir dava koşulu değildir³⁷. Çünkü dava koşulu, davanın esasına girmeden incelenen ve bir davanın esastan incelenmesi için bir davada bulunması veya bulunmaması gereken şartlardır³⁸. Yani dava şartları, dava açılabilmesi için değil, mahkemenin davanın esası hakkında inceleme yapabilmesi için gerekli olan şartlardır³⁹.

d. Kanunda Belirtilen Kişilerden Olmak

Avukatlık Kanuna göre davaya vekâlet ehliyetine sadece belirli kişiler sahip olabilir ve belirli kişilere verilebilir. Avukatlık kanununda bu kişiler avukat, stajyer avukatlar, dava vekilleri, dava takipçileri ve avukatlık ortaklığı olarak sayılmıştır. Mahkemede hakkını vekil aracılığı ile savunmak isteyen kişi ancak kanunda sayılmış bu kişileri vekil olarak atayabilecektir.

Avukatlık kanunu 35. maddeye göre “Kanun işlerinde ve hukuki meselelerde mütalaa vermek, mahkeme, hakem veya yargı yetkisini haiz bulunan diğer organlar huzurunda gerçek ve tüzel kişilere ait hakları dava etmek ve savunmak, adli işlemleri takip etmek, bu işlere ait bütün evrakı düzenlemek, yalnız baroda yazılı avukatlara aittir.” demektedir. Dolayısıyla kanunun ilgili maddesince açıkça belirtildiği üzere asıl olarak avukat davaya vekâlet ehliyetine sahiptir.

Avukatlık kanunu madde 35 genel olarak avukatın kanun maddesinde yazılan işlemleri yapmaya yetkili olduğunu belirttikten sonra son fıkrasında “Hukuk ve Ceza Muhakemeleri Usulleri kanunları ile diğer kanun hükümleri saklıdır.” diyerek bazı

---

³⁷ Kuru /Aslan /Yılmaz, Usul, s.283.

³⁸ “Mahkemenin davayı esastan inceleyebilmesi için varlığı ve yokluğu gerekli olan hallere, dava şartları denmektedir. Dava şartlarının bulunup bulunmadığını hakim re'sen araştırmakla yükümlü olduğu gibi taraflardan her birisi yargılamanın her aşamasında dava şartlarının bulunmadığı iddiasında bulunabilirler.” (Y3.HD,1.5.2000,3698/4116,<http://www.kazanci.com>).

³⁹ Kuru, Usul- II, s. 1344.

durumlarda özel kanun hükümlerine göre bazı kişilere de vekil sıfatıyla davaya vekâlet ehliyetini tanımıştır.

Yine avukatlık kanununu, stajyer avukatların, dava vekili ve takipçilerinin de belli hallerde davaya vekâlet ehliyetlerinin olduğunu kabul etmiştir.

e. Baro Levhasına Kayıt

aa. Baro Levhasına Kaydın Zorunlu Olması

Avukatlık kanunu madde 66/1 gereğince her avukat, bölgesi içinde sürekli avukatlık edeceği yerin baro levhasına yazılmakla yükümlüdür. Yine Avukatlık Kanunu madde 63/1 gereği, baro levhasında yazılı bulunmayanlar ve işten yasaklanmış olan avukatlar, şahıslarına ait olmayan dava evrakını düzenleyemez, icra işlemlerini takip edemez ve avukatlara ait diğer yetkileri kullanamazlar. Baro levhasında yazılı bulunmayanlar avukatlık unvanını da taşıyamazlar. Kanun maddesinden anlaşılacağı üzere baroya kayıtlı avukatların tekel haklarından söz edilebilir⁴⁰.

Avukatlık kanununun 63 maddesinin devamında bu tekel hakkına aykırı davrananlar için cezai hükümler öngörülmüştür. İlgili maddeye göre avukatlık kanunu 66/1 hükmüne aykırı eylemde bulunanlara Cumhuriyet savcısı tarafından Beş Yüz Türk Lirasından İki Bin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir. Avukatlık yapmak yetkisini taşımadıkları halde muvazaalı yoldan alacak devralarak ve kanunların tanıdığı başka hakları kötüye kullanarak avukatlara ait yetkileri kullananlar bir yıldan üç yıla kadar hapis ve bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılırlar.

---

⁴⁰ Güner ,Semih,Avukatlık Hukuku,2B.,Ankara 2003, s.98.

Avukatlık Kanunu gm. 13/2 ye göre dava vekillerinin de mesleklerini icra edebilmeleri için, o yerin bağılı olduğu baro tarafından tutulan listeye yazılmaları şarttır. Yine aynı kanunun gm. 13/3 göre listeye yazılma, Avukatlık Kanunu'nun dava vekillerine tanıdığı hak ve yetkilerden yararlanmak ve yükümlere tabi olmak bakımından, baro levhasına yazılmanın sonuçlarını doğurur. Dava vekillerini, 3499 sayılı eski avukatlık kanunu'nun, 01.12.1939 tarihinde yürürlüğe girmesinden önce dava vekâleti ruhsatnamesi almış kişiler olarak tanımlayabiliriz⁴¹.

Dava takipçileri bakımından Avukatlık Kanunu gm. 17/1” en az üç avukat veya davavekili olmayan bir yerde, o yerin bağılı olduğu baroca tutulan listeye yazılmak şartıyla, münhasıran o yerin hukuk mahkemeleri ve icra ve iflas dairelerinde dava ve iş takip edebilirler.” demektedir. Bu hükümden anlaşılacağı üzere dava takipçilerinde kanun gereğince davaya vekâlet ehliyetine sahip olabilmeleri için çalışmak istedikleri yerin barosunca tutulan listeye kayıt olmaları gerekmektedir. Davaya vekâlet ehliyetine sahip olan diğer bir kimseler ise dava takipçileridir. Dava takipçiliği, hukukumuzda 1136 sayılı Avukatlık Kanunu ile girmiştir⁴². Dava takipçileri, en az üç avukat ve dava vekili olmayan yerlerde bazı dava ve işleri vekâleten takip etme yetkisine sahip kişilere verilen addır⁴³.

bb. Baro Levhasına Kaydın Zorunlu Olması Kuralının İstisnaları

Anayasa madde 135/2 hükmüne göre “Kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüslerinde asli ve sürekli görevlerde çalışanların meslek kuruluşlarına girme mecburiyeti aranmaz.” hükmü düzenlenmiştir.

Avukatlık Kanunu 08.05.1984 tarih ve 3003 sayılı Kanununun 8. maddesi ile yapılan değişiklik ile “*Kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüslerinde*

---

⁴¹ Aday, Nejat, Avukatlık Hukukunun Genel Esasları,2.B., İstanbul 1997,s.11.

⁴² Güner, s.83.

⁴³ Kuru/Aslan/Yılmaz, Usul, s. 288.

asli ve sürekli olarak avukatlık görevinde çalışanların baro levhasına yazılmaları isteklerine bağlıdır. Ancak bunlar hakkında bu Kanunun avukatlık meslekine kabul ve ruhsatname verilmesine ilişkin hükümleri aynen uygulanır. Bunlar, görevlerinin gereği olan işleri yaparken baro levhasına kayıtlı avukatların yetkileriyle haklarına sahip ve onların ödevleriyle yükümlüdürler. Baroya kaydını yaptırmayan avukat, çalıştığı yer barosuna bilgi verir.” denilmektedir.

Anayasanın madde 135/2 gereği, 3003 sayılı yasanın 8.maddesi ile getirilen ek madde 1 ile bu durumda olan avukatların barolara yazılmaları kendi isteklerine bırakılmıştır. Fakat aynı yasa ile getirilen ek madde 1/3 ile de levhaya yazılı avukatlar hakkında 1136 sayılı yasada öngörülen disiplin ve cezaları, baroya kayıt olmayan mesleki faaliyetlerini sürdüren bu avukatlara da görev yaptığı yer barosunca uygulanmaktadır.

C. DAVANIN VEKİL ARACILIĞI İLE TAKİBİ

I- Genel Olarak

Vekil genel anlamıyla birinin, işini görmesi için kendi yerine bıraktığı veya yetkilendirdiği kimsedir⁴⁴. Tanımdan da anlaşılacağı üzere vekil, bir kimse tarafından kendisine temsil yetkisi verildiği kişidir. Bizim ayrıntılı olarak üstünde duracağımız konu ise bir kimsenin davasını vekil aracılığı ile takibi hususudur.

II- Davanın Vekil Aracılığı ile Takibinin Zorunlu Olup Olmaması

1. Kural Olarak Davanın Vekil Aracılığı İle Takibinin Zorunlu Olmaması

Bu hususta Anayasamızın 36. maddesi “ Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.”, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu

⁴⁴ Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük.(<http://tdkterim.gov.tr/bts>, E.T. 12.01.2010).

madde 59 “Dava ikamesine ehil olan her şahıs davasını bizzat veyahut intihap edeceği vekil vasıtasıyla ikame ve takip edebilir.” , Avukatlık Kanunu 35. Madde ise “Dava açmaya yeteneği olan herkes kendi davasına ait evrakı düzenleyebilir, davasını bizzat açabilir ve işini takip edebilir.” demektedir.

Görüldüğü üzere hak arama hürriyeti anayasamızda temel haklardan sayılmış ve anayasal koruma altına alınmakla beraber kanunlarımızda anayasamıza paralel kanun maddelerine yer vermiştir. Anayasamızdan ve ilgili kanun maddelerinden yola çıkarak Türk hukukunda kural olarak bir davanın takibi için vekil tutma zorunluluğu yoktur sonucuna varmamız mümkündür. Yani Türk hukukunda, bir davanın takibi için bireyin kendisine karşı açılmış davada vekil tutma mecburiyeti yoktur. Dolayısıyla vekil tutma kişilerin kendi iradelerine bırakılmış bir husustur⁴⁵. Herkesin dava ehliyeti olduğu sürece kendi davası açma takip etme hakkı olduğu gibi bireyler kendi iradeleri ile bu haklarını bir vekil aracılığı ile de kullanma imkânları da vardır.

Her bireyin davasını vekil aracılığı ile takip etme hakkı olduğu gibi açmış olduğu bir davanın herhangi bir aşamasında bu haktan yararlanma özgürlüğü bulunmaktadır. Fakat bu hakkın da belli sınırları vardır. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu madde 67 “bir tarafın vekil tutmak istemesi, vekilini azletmesi, vekilin istifa etmesi, kendisinin yahut vekilinin dosyayı incelememiş bulunmaları sebebiyle yargılama başka bir güne bırakılamaz.” demektedir. Ancak yine aynı maddeye göre vekil tutması kabul edilebilir bir özre dayanıyorsa, hâkim, bir defaya mahsus olmak üzere kendisine kısa bir süre verebilir. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu madde 213/2 ve 377’ye göre, bu sürenin geçmesinden sonra vekil davada hazır bulunmuyorsa, tahkikat veya yargılamaya onsuz devam edilir veya 409. maddeye göre dosya işlemde kaldırılır. Fakat Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu madde 61/1’e göre, gelmediği takdirde yargılamaya onsuz devam edileceğinin bildirilmesi gerekir. Bu maddelerden anlayacağımız üzere her bireyin davasını vekil aracılığı ile

---

⁴⁵ Kuru, Baki/Arslan, Ramazan/Yılmaz, Ejder, Medenî Usul Hukuku Ders Kitabı,13.B., Ankara 2001, s.287.

takip etme hakkı, hiçbir hakkın sınırsız olmadığı gibi bu hakta sınırsız bir hak değildir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin “Adil Yargılanma Hakkı” başlıklı 6/3. maddesi ne göre “Herkes kendi kendini savunmak veya kendi seçeceği bir savunmacının yardımından yararlanmak ve eğer savunmacı tutmak için mali olanaklardan yoksun bulunuyor ve adaletin selameti gerektiriyorsa, mahkemece görevlendirilecek bir avukatın para ödemeksizin yardımından yararlanabilme” hakkına sahiptir. Yine Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesinin 14/3-d maddesi de, sanığın müdafiden yararlanması konusunda açık bir düzenleme içermektedir⁴⁶.

Görüldüğü üzere bireylerin davasını vekil aracılığı ile takip etme hakkı Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin de düzenlenmiş bir husustur. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, avukat tutmayı bir zorunluluk olarak değil bir hak olarak görmektedir. Fakat bazı ülkelerde mesela Almanya, Avusturya hukukunda taraflar asliye mahkemelerinde davalarını kendileri takip edemezler. Davalarını bir avukat aracılığı ile takip etmek zorundadırlar⁴⁷. Buradaki avukat tutma zorunluluğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6. maddesinin ihlali sayılmamaktadır. Çünkü bu zorunluluk tarafların korunması amacıyla getirilmiştir. Fakat yine Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi gereği böyle bir zorunluluğun olduğu durumlarda taraf devletlerin avukat tutamayan kişilere avukat sağlama yükümlülüğü vardır⁴⁸.

---

⁴⁶ Yargılanmada hazır bulunması ve kendisini ya doğrudan ya da kendi seçtiği avukat yardımı ile savunması; avukatı yoksa bu hakkının var olduğunun kendisine bildirilmesi; adaletin gerektirdiği her durumda kendisine bir avukat tayin edilmesi ve böyle durumlarda ödeme yapma olanağı yoksa bu yardımın parasız olarak sağlanması (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi m. 6/III-C).

⁴⁷ Kuru, Usul- II, s. 1226.

⁴⁸ Pekcanitez, Hakan, Hukuki Dinlenme Hakkı,2000, İzmir, s.783.

2. İstisnai Olarak Vekil Aracılığa İle Takibin Zorunlu Olduğu Haller

a. Genel Olarak

Türk hukukunda, tarafların, kendilerini mutlaka vekille temsil ettirmeleri gereken dava yoktur⁴⁹. Bu kural genel bir kuraldır. Fakat belli durum ve şartlarda bu kuralın istisnaları söz konusu olabilmektedir. Yukarıda hukukumuzda vekil tutmanın zorunlu olmayışından bahsetmiştik. Ancak, bazı durumlarda davanın vekil ile takibi zorunlu kılınabilir. Bu durum bir hâkim kararına dayanabileceği gibi ile bir kanun hükmüne de dayanabilir.

Daha öncede belirttiğimiz üzere genel kural Türk hukukunda avukat tutma zorunluluğu yoktur. Fakat bazı durumlarda vekille takip zorunluluğu getirilmesinin hukuki dinlenilme ve adil yargılanma hakkına (AiHS. m. 6) aykırılık teşkil etmeyeceği belirtilmiştir⁵⁰. Böyle bir düzenleme kişilerin haklarını daha iyi savunmalarının sağlanmasına yöneliktir. Fakat diğer bir açıdan öncelikle, bir davanın vekil ile takibinin zorunlu hale getirilip getirilmemesi hak arama özgürlüğü (Any. m. 36) ile ilgilidir⁵¹. Bu hak ülkemizde anayasal güvenceye sahiptir. Anayasa madde 36'da "Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma hakkına sahiptir" şeklinde düzenleme bulunmaktadır. Anayasa'ya göre, hak arama özgürlüğü, devredilemeyen, vazgeçilmeyen, sahsa bağlı temel hak ve özgürlüklerdendir(Any. m. 12/1).

Ayrıca, Anayasa'nın 36. maddesindeki temel hak ve özgürlüklerden olan hak arama özgürlüğü, Anayasa'nın 13. maddesine göre, ancak kanunla ve yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplerle bağlı olarak, özüne dokunulmaksızın sınırlanabilir. Dolayısıyla, Anayasa'nın 36. maddesinde özel bir

---

⁴⁹ Alangoya/Yıldırım/Yıldırım, s. 175.

⁵⁰ Özekes, Muhammet, Medenî Usul Hukukunda Hukuki Dinlenilme Hakkı, Ankara 2003, s.298.

⁵¹ Talay, Şenol, Bağımsız Avukatlık, Ankara 2000, s. 269.

sınırlama sebebi yoktur. Anayasa'nın bu hükmüne göre, hukuk davalarının vekil ile takibinin zorunlu hale getirilmesi mümkün değildir.

b. Taraflardan Birinin Davayı Takip Edecek Yetenekte Olmaması

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun madde 71'e göre hâkim, yargılama sırasında taraflardan birinin davayı gereği gibi takip edecek yetenekte olmadığını görürse, o tarafa bir vekil tutmasını emredebilir. O kimse emre uymaz ise muhakeme gıyaben icra olunur. Her ne kadar maddede hâkim, davasını takip edecek yetenekte olmayan tarafa vekil tutması emretse de bu emre uymamanın müeyyidesi sadece muhakemenin yokluğunda icra edileceğidir. Yani müeyyide olarak çok ağır bir müeyyide olan davanın reddi kabul edilmeyerek bir bakıma vekil tutma mecburiyeti söz konusu taraf için kesin bir kural olarak görülmemektedir.

Bir tarafa vekil tutmasını emreden hâkimin, o tarafın neden davayı gereği gibi takip edecek yetenekte olmadığını kararında belirtmesi gerekmektedir⁵². Yargıtay bu konuda örnek olacak bir kararında “davacı talep ve davasını dava dilekçesinde izah ettiği gibi yargılama sırasında da dava hakkında kâfi derecede malumat vermiş olduğuna göre, davalının ne sebeple davasını takip edecek ehliyetinde olmadığını belirtmeden bir vekil tutmasına lüzum gösterilmesi ve müteakip celsede fakirliği sebebiyle vekâlet ücretinin anlaşamadıklarından vekil tutulmadığını bildirmesi üzerine davacının duruşmadan çıkarılarak yargılamanın yokluğunda icrasıyla davanın reddine karar verilmesi ve bu suretle Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanun'un 71. maddesinin gayesi hilafına kullanılması bin netice bu madde himayeye layık görülen davacı lehine tatbik edilirken davasını ispattan mahrum bırakılarak aleyhine hukuki bir vaziyet ihdas olunması yolsuzdur” demektedir⁵³.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 71. maddesi, vekil hakkında uygulanmaz. Vekilin, bu yeteneği mahkemece tartışılmayacağı için mahkeme,

---

⁵² Kuru, Usul- II, s.1227.

⁵³ Y.7.HD, 09.01. 1956,E. 7661/171. (<http://www.kazanci.com>, E.T. 20.01.2010).

davayı gereği gibi takip edecek yetenekte olmadığı gerekçesiyle, taraflara başka bir vekil tutmasını zorunlu kılamaz⁵⁴. Fakat Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 71. maddesi davayı gereği gibi takip edemeyecek yetenekte olmayan yasal temsilciler içinde uygulanır⁵⁵.

c. Duruşmanın Disiplinini Bozmakta Direnilmesi

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununu madde 70' de davayı vekil ile takibin zorunlu olmamasının ikinci bir istisnası yer almaktadır. Hâkim, mahkemede uygun olmayan davranışlarda bulunmakta direnen tarafın dışarıya çıkarılmasını emreder ve gerekiyorsa kendisini vekil tutmaya zorlar. Duruşmadan çıkarılan taraf, kendisine bir vekil tutmaz ise yargılama yokluğunda yapılır.

Yargıtay çeşitli kararlarında hangi davranışların duruşmanın disiplinini bozan nitelikte hareketler olduğunu belirtmiştir. Yargıtay'ın buna örnek verilecek kararlarından biri de şudur; tarafların duruşmada kararın tefhimi sırasında ayağa kalkmaması uygun olmayan davranış olarak kabul edilmiş ve mahkemenin, ilgili davranışta bulunan tarafı mahkemeden çıkarması uygun görülmüştür⁵⁶.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununu madde 70/2' ye göre ise, eğer duruşmadan çıkarılan tarafların vekili ise; mahkeme, gerekçeli bir karar ile müvekkile başka bir vekil göndermesi için belli bir süre tayin eder. Bu süre zarfında vekil göndermez ise duruşma yokluğunda yapılır.

---

⁵⁴ Kuru, Usul- II, s. 1229.

⁵⁵ Kuru, Usul- II, s.1229.

⁵⁶ YHGK, 29.03.1976,E. 1976/184.(<http://www.kazanci.com>, 25.01.2010).

d. Anonim Şirketler ile Kooperatiflerde Sözleşmeli Avukat Bulundurma Zorunluluğu

19.03.1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nda değişiklik yapılmasına dair 02.05.2001 tarihli ve 4667 sayılı Kanun'un 22. maddesiyle, Avukatlık Kanunu'nun 35. maddesine ek bir fıkra eklenmiştir. Maddeye eklenen bu hükme göre, Türk Ticaret Kanununun 272. maddesinde öngörülen esas sermaye miktarının beş katı veya daha fazla esas sermayesi bulunan anonim şirketler ile üye sayısı yüz veya daha fazla olan yapı kooperatifleri sözleşmeli bir avukat bulundurmaya zorundadır. Bu hükme aykırı davranılması halinde ise, ilgili A.Ş. veya kooperatife idari para cezasını öngörmüştür. Nitekim bu fıkra hükmüne aykırı davranan kuruluşlara mahallin en büyük mülki idare amiri tarafından sözleşmeli avukat tayin etmedikleri her ay için, sanayi sektöründe çalışan on altı yaşından büyük işçiler için suç tarihinde yürürlükte bulunan, asgari ücretin bir aylık brüt tutarı kadar para cezası verilir. Verilen para cezalarına dair kararlar ilgililere Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili sulh ceza mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. Bu cezalar 21.7.1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre tahsil edilir ve hazineye gelir olarak kaydedileceği hükme bağlanmıştır.

1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 1238 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle değişik 35. maddesinin üçüncü fıkrasına 02.05.2001 tarih 4667 sayılı Kanununun 22. maddesiyle eklenen bu kanun hükmü 23.01.2008 tarih 5728 sayılı Kanunun 329. maddesi ile değiştirilerek 08.02.2008 tarihinden itibaren yürürlüğe sokulmuştur. Yeni kanun hükmü şöyledir. "Dava açmaya yeteneği olan herkes kendi davasına ait evrakı düzenleyebilir, davasını bizzat açabilir ve işini takip edebilir. Ancak, Türk Ticaret Kanununun 272. maddesinde ön görülen esas sermaye miktarının beş katı veya daha fazla esas sermayesi bulunan anonim şirketler ile üye sayısı yüz veya daha fazla olan yapı kooperatifleri sözleşmeli bir avukat bulundurmaya zorundadır. Bu fıkra hükmüne aykırı davranan kuruluşlara Cumhuriyet savcısı tarafından sözleşmeli avukat tayin etmedikleri her ay için, sanayi sektöründe çalışan on altı yaşından büyük işçiler için

suç tarihinde yürürlükte bulunan, asgari ücretin iki aylık brüt tutarı kadar idari para cezası verilir."

Metinlerden görüldüğü üzere 5728 sayılı Kanunun 329. maddesi; ceza verme yetkisini mahallin en büyük mülki idare amirinden alarak Cumhuriyet savcısına vermiş, ayrıca ceza miktarını da asgarî ücretin bir aylık brüt tutarından iki aylık brüt tutarına çıkarmış, tebligata ve kanun yollarına ilişkin düzenlemeler 5326 sayılı Kabahatler Kanununda yapıldığı için metnin devamındaki bu hususlara ilişkin düzenlemeler metinden çıkarılmıştır.

Böylece 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun "Yalnız avukatların yapabileceği işler" başlıklı 35. maddesi yapılan değişiklikler ile aşağıdaki son şeklini almıştır.

"Kanun işlerinde ve hukuki meselelerde mütalaa vermek, mahkeme, hakem veya yargı yetkisini haiz bulunan diğer organlar huzurunda gerçek ve tüzel kişilere ait hakları dava etmek ve savunmak, adli işlemleri takip etmek, bu işlere ait bütün evrakı düzenlemek, yalnız baroda yazılı avukatlara aittir.

Baroda yazılı avukatlar birinci fıkradakiler dışında kalan resmi dairelerdeki bütün işleri de takip edebilirler.

Dava açmaya yeteneği olan herkes kendi davasına ait evrakı düzenleyebilir, davasını bizzat açabilir ve işini takip edebilir. Ancak, Türk Ticaret Kanununun 272. maddesinde ön görülen esas sermaye miktarının beş katı veya daha fazla esas sermayesi bulunan anonim şirketler ile üye sayısı yüz veya daha fazla olan yapı kooperatifleri sözleşmeli bir avukat bulundurmak zorundadır. Bu fıkra hükmüne aykırı davranan kuruluşlara Cumhuriyet savcısı tarafından sözleşmeli avukat tayin etmedikleri her ay için, sanayi sektöründe çalışan on altı yaşından büyük işçiler için suç tarihinde yürürlükte bulunan, asgarî ücretin iki aylık brüt tutarı kadar idarî para cezası verilir. Hukuk ve Ceza Muhakemeleri Usulleri Kanunları ile diğer kanun hükümleri saklıdır"

Yukarıda açıklandığı şekilde ilgili kanun hükümleri ile kanundan dolayı, belli nitelikte olan kooperatiflere ve anonim şirketlere, vekil bulundurma mecburiyeti getirilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

DAVAYA VEKÂLET EHLİYETİNE SAHİP KİŞİLER

A. GENEL OLARAK

Kural olarak Türk hukukunda dava ehliyeti olan herkesin dava açma hakkı olduğunu belirtmiştik. Fakat burada üstünde duracağımız konu olarak şahsın kimleri vekil olarak seçebileceğidir. Taraflar sadece belirli kişileri vekil olarak tutabileceklerdir. Yani hukukumuzda bu ehliyet sınırlı kişilere tanınmıştır.

Hakkının ihlal edildiğini düşünen bir kimse, hakkını mahkemelerde bizzat aramak istemeyip, kendini bir vekil ile temsil ettirmek isteyebilir. İşte böyle bir durumda, taraflar kendilerini vekil aracılığıyla temsil ettirmek istiyorlarsa, bu vekilin, kanunda belirtilmiş olan, davada vekil sıfatıyla bulunabilen kimselerden olması gerekir(Av. K. m. 35/I). Avukatlık kanununda sayılmış bu kişiler dışında kimse davaya vekâlet ehliyetine sahip olamaz. Avukatlık kanununda sayılan bu kişileri şöyle sıralayabiliriz.

B. AVUKATLAR

I- Avukatlığın Tanımı ve Nitelikleri

1. Tanımı

Binlerce yıllık geçmişi olan avukatlığın günümüze kadar çeşitli tanımları yapılmıştır. Günümüzde kabul edilen tanımı ile avukat: “hukuki ilişkilerin düzenlenmesinde, her türlü hukuki uyuşmazlık ve sorunların adalette, hakkaniyete uygun biçimde uygulanması konusunda yargı organlarıyla, hakemlerle, kamusal ve

özel kurul, kurumlarda faaliyet gösteren ayrıca yasalar tarafından gerekli koşulları tamamladıktan sonra kamu hizmeti yapan ve serbest çalışan kişi” olarak tanımlanmaktadır⁵⁷.

Avukatlık mesleğinin özel konumu adaletin tesissinde oynadığı rol nedeniyle, bir kamu hizmeti ve serbest meslek olarak düzenlenmesini gerektirmiştir. Avukatlık Kanunu madde 1, avukatlığın kamu hizmeti ve serbest bir meslek olduğunu belirtmektedir. Dolayısıyla avukatlığın aynı anda bir kamu ve serbest meslek olduğunu anlamaktayız.

2. Niteliği

a. Kamu Hizmeti Olması

Avukatlık Kanununun 1. Maddesine göre avukatlık mesleğinin niteliklerinden biri de “ kamu hizmeti” olmasıdır⁵⁸. Kamu hizmeti; “belli bir görevi yürütmek üzere kamu tüzel kişileri tarafından tahsis edilmiş ve görülmesinde kamu yararı olan ve toplumsal bir gereksinmeyi karşılayan faaliyet” olarak tanımlanmaktadır⁵⁹. Ayrıca Anayasa Mahkemesi’nin verdiği geniş kamu hizmeti tanımı daha tatmin edecek niteliktedir: “En geniş tanımına göre kamu hizmeti, devlet ya da diğer kamu hukuku tüzelkişileri tarafından ya da bunların gözetim ve denetimleri altında, genel ve ortak gereksinimleri karşılamak, kamu yararı ya da çıkarını sağlamak için yapılan ve topluma sunulmuş bulunan sürekli ve düzenli etkinliklerdir⁶⁰.”

---

⁵⁷ Yılmaz, Ejder, Hukuk Sözlüğü, 1b, Ankara 2003, s.72.

⁵⁸ *Sungurtekin Özkan*, kamu hizmeti ve kamusal görev ayrımı yaparak, kamu hizmeti ile kamusal görevin her zaman bir arada bulunmak zorunluluğu olmadığı, kamu hizmeti gören herkesin, kamu görevlisi olmak zorunluluğu da bulunmadığı, avukatın da idare hukuku anlamında kamu görevlisi olmadığı ancak, kamusal görev niteliğinden şüphe duyulmayan yargılama faaliyetine ortak olduğu görüşündedir (Sungurtekin, Özkan, Avukatlık Mesleği, İzmir 1999, s. 17).

⁵⁹ Uluer, Yıldırım, Anayasa Hukuku ve İdare Hukukunda Kamu Hizmeti, Ankara 1998, s.252.

⁶⁰ ANY.M., 9.12.1994, E. 994/43, K. 994/42-2.(RG; 24.1.1995).

Avukatlık Kanununun 1'inci maddesinde avukatlığın kamu hizmeti olduğunun belirtilmesinin de, onun ticarî mahiyette düşünülmediğinin delili olduğu ifade edilmiştir⁶¹.

Avukatlık Kanunu'nun 2. maddesine göre "Yargı organları, emniyet makamları, diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüsleri, özel ve kamuya ait bankalar, noterler, sigorta şirketleri ve vakıflar avukatlara görevlerinin yerine getirilmesinde yardımcı olmak zorundadır. Kanunlarındaki özel hükümler saklı kalmak kaydıyla, bu kurumlar avukatın gerek duyduğu bilgi ve belgeleri incelemesine sunmakla yükümlüdür". Kanun koyucu, kurum ve kuruluşları, girişimcileri avukata yardım ile yükümlü tutması, avukatın görevinin kamu hizmeti niteliğinde olduğunun göstergesidir.

Avukatlık Kanunu 57. maddesinde yer alan avukatın görev sırasında veya yaptığı görevden dolayı avukata karşı işlenen suçlar hakkında, bu suçların hâkimlere karşı işlenmesine ilişkin hükümler uygulanması ifadesi, avukatın üstlendiği görevin, yargıcın üstlendiği görevle aynı anlama geldiğinin göstergesidir⁶². Yine aynı kanunun 58. ve 59. maddelerin de avukatın, avukatlık görevinden dolayı veya görev sırasında işledikleri suçlardan dolayı haklarından açılacak soruşturma ve kovuşturmayaya Adalet Bakanlığı izin verilir denilmesiyle, avukata kanunca haklar ve ayrıcalıklar tanındığını görmekteyiz. Bu haklar ve ayrıcalıklarda avukatlık mesleğinin bir kamu hizmeti olduğunu kanıtlar niteliktedir. Yani avukatlar görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında işledikleri suçlar bakımından cezalandırılmaları ve haklarında soruşturma ve kovuşturulma başlatılmasının özel bir usul ve esas kabul edilmesinin nedeni olarak avukatın yapmakta olduğu görevin kamusal boyutu ile olan ilgisidir.

---

⁶¹ Sungurtekin, s.29.

⁶² Korkusuz, s.5.

b. Serbest Meslek Olması

Avukatlık Kanununun 1. maddesine göre avukatlık mesleğinin niteliklerinden biride “ serbest meslek” olmasıdır. Serbest meslek tanımını 0193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu 65/2. maddeye göre yapılabilir. Bu maddeye göre “Serbest meslek faaliyeti; sermayeden ziyade şahsi mesaiye, ilmi veya mesleki bilgiye veya ihtisasa dayanan ve ticari mahiyette olmayan işlerin işverene tabi olmaksızın şahsi sorumluluk altında kendi nam ve hesabına yapılmasıdır.” Kanunda avukatlığın serbest meslek olarak nitelendirilmesinden kasıt avukatın devletle kamu hukukuna özgü bir istihdam ilişkisi içerisinde olmamasıdır.

Avukatlık sermayeden ziyade kişisel çaba ve bilgiye dayanan bir meslektir. Çünkü avukat olabilmek için hukuk fakültesinden mezun olmak, avukatlık stajını tamamlamak ve baroya kayıtlı olmak yeterli görülüp işyerini açması için herhangi bir sermaye şartı aranmamıştır. Avukat mesleki faaliyetini kendi işyerinde yapması asıldır fakat avukat, mesleğini kamu kurum ve kuruluşlarda veya özel kurumlarda da yapması mümkündür. Bu durumlarda avukatın elde ettiği gelirin serbest meslek kazancı sayılması mümkün değildir.

Avukatlık mesleğini icra eden avukat, Avukatlık Kanununun değişik maddelerinde de düzenlendiği üzere aldığı işi belli koşullar altında her aşamada bırakabilme, kendisine teklif edilen işi sebep göstermeden ret etme, mesleki faaliyetini yapıp yapmamakta serbest olma gibi bir takım haklara sahiptir. Dolayısıyla kanunen bu hak ve yükümlülükler altında yapılan avukatlığın bir serbest meslek olmasında kuşku bulunmamaktadır⁶³. Adaletin sağlamasındaki önemi dolayısıyla kamu hizmeti olarak nitelendirilen avukatlık mesleğinin yargı faaliyetindeki görevi ve konumu dolayısıyla serbest icra edilmesi gerektiğinde kuşku yoktur⁶⁴.

---

⁶³ Güner, s.77.

⁶⁴ Gökcan, Hasan Tahsin, Açıklamalı Avukatlık Yasası, Görev Suçları, Kuvuşturma ve Hukuki Sorumluluk, Ankara 2001, s.227.

c. Bağımsızlık Niteliği

aa. Genel Olarak

Avukatlık Kanunu 1/2. maddesine göre “Avukat, yargının kurucu unsurlarından olan bağımsız savunmayı serbestçe temsil eder.” Sadece ilgili kanun maddesinden hareketle dahi avukatın bağımsızlık niteliğinin ne denli büyük bir önemi olduğunu göstermektedir. Kanun maddesinde açıkça belirtildiği üzere avukat savunmayı temsil etmektedir. Savunma hakkını birey adına kullanan avukatın tam anlamıyla bağımsız olması ile temel haklar içinde yer alan savunma hakkının kutsallığı sağlanacaktır. Buda avukatın işi almasında, işi takibinde ve sonuçlandırmasında sahip olduğu bağımsızlıktır. Yani avukatın işi alması, takip edip sonuçlandırması sırasında üstlendiği bu görevi yerine getirirken, doğrudan veya dolaylı bir baskı ve müdahaleye maruz kalmamasıdır. Buda avukatın iş sahibine, meslek örgütüne, devlet ve topluma karşı bağımsız olması anlamına gelmektedir⁶⁵.

Avukat bağımsızlığı, savunma hakkının vazgeçilmezi olduğu gibi, avukatın kendisi için de önem teşkil eder. Bağımsız olmayan bir avukatın mesleğini en iyi şekilde icra etmesi beklenemez. Avukatın mesleğini gerektiği şekilde icra edebilmesi için bağımsızlığına hiçbir şekilde müdahale edilmemelidir. Öte yandan avukat bağımsızlığı, avukat için olduğu kadar müvekkil için de önemlidir. Avukat bağımsız ise, müvekkilinin çıkarlarını koruyabilir. Çünkü avukatın savunduğu müvekkilinin menfaatidir.

Avukatın bağımsızlığının korunabilmesi için uluslar arası metinlerde önemli kurallar getirilmiştir. Uluslararası Barolar Birliği'nin (IBA) Eylül 1990 New York genel kurul'unda benimsediği ilkeler avukatın bağımsızlığı konusunda önemli bir kaynak oluşturmaktadır. Bu ilkelerden bazıları şöyledir⁶⁶;

---

⁶⁵ Güner, s.78.

⁶⁶ Güner s.78-79.

- Hukuki eğitim, avukatlık mesleğinin yapılabilmesi için gerekli bilgi ve bunu geliştirmeye yönelik yöntemleri geliştirmeye yönelik olacak, ayrıca bir avukatın hukuki, ahlaki görevleri, insan haklarını, temel özgürlükleri, yürürlükteki ulusal ve uluslar arası hukuk konularını da kapsayacaktır.(m. 3)
- Avukatlar, meslek kurallarına, ahlakına ve standartlara uygun olarak müvekkillerinin yasal işlemlerini gerçekleştirirken tam bağımsız olacak, hiçbir kişi ya da kurumun baskı ve yasaklarına maruz kalmayacaklardır.(m. 6)
- Toplum ve idare önünde hiçbir avukat, müvekkil ile ya da aldığı davalar ile özdeş tutulmayacaktır.(m. 7)
- Hiçbir avukat, herhangi bir müvekkiline yasal danışmanlık ya da avukatlık yaptığı için cezai, medeni, ekonomik, idari yaptırım uygulanmakla tehdit edilmeyecek, korkutulmayacak ve zarara uğratılmayacaktır.(m. 8)
- Hiçbir mahkeme ya da idari makam, müvekkilince yetkili kılınmış bir avukatı tanımaktan imtina edemeyecektir.(m. 9)
- Avukatın belli bir davada haklı bir nedene dayandığı takdirde, yargıcın davaya bakmasına ve dava veya duruşmanın yönlendirilebilmesine itiraz edebilme hakkı olacaktır.(m. 10)
- Avukatlara, avukat sıfatı ile adli ve idari makamlar önünde ya da duruşmalar sırasında görevlerine ilişkin olarak iyi niyetle yaptıkları yazılı ve sözlü açıklamalar nedeniyle hukuki ya da cezai yaptırım uygulanamayacaktır.(m.11)
- Avukatların bağımsızlığı, müvekkillerine özgür ve tarafsız davranacakları biçiminde güvence verir. Avukat müvekkilin, kendisinin idare ile arasında bağımlılık ya da muvazaa ilişkisi olabileceği yolunda bir izlenim edinmesine yol açabilecek davranışlarda bulunmayacaktır.(m.12)
- Avukatlar, mesleki yükümlülükleri yerine getirebilmek için bir takım ayrıcalık ve olanaklarla donanmış olacaklardır. Bunlar:
  - a. Gizlilik kuralına uygun avukat-müvekkil ilişkisi (Bu ilke, avukatın dosya ve dokümanlarını koruması ve denetimden muaf olunmasının yanı sıra, haberleşmenin gizliliği ilkesini de içerecektir.).
  - b. Avukatın serbest dolaşım hakkı ve müvekkil ile yabancı ve gerekse kendi ülkesinde özgürce görüşebilme hakkı olacaktır.

c. Avukata, görevine ilişkin özgürce araştırma ve bilgi edinebilme hakkı tanınacaktır. (m.13)

Ayrıca Avrupa Konseyince alınmış “ Avukatlık Mesleğinin İcrasında ki Özgürlüğün Genel Prensipleri” avukatlığın bağımsızlığı konusunda önemli bir metindir. Uluslararası metinlere ve kurallara paralel olarak Avukatlık Kanununda avukatların mesleklerini bağımsız ve özgürce yapabilmeleri için özel kurallar koyulmuştur⁶⁷.

bb. Devlete Karşı Bağımsızlık

Avukatlık Kanunu 58. maddeye göre “Avukat yazıhaneleri ve konutları ancak mahkeme kararı ile ve kararda belirtilen olayla ilgili olarak Cumhuriyet savcısı denetiminde ve baro temsilcisinin katılımı ile aranabilir. Ağır ceza mahkemesinin görev alanına giren bir suçtan dolayı suçüstü hali dışında avukatın üzeri aranamaz.” Bu madde ile devlete karşı avukatın bağımsızlığı sağlanmaya çalışılmıştır yani avukatın devletten gelebilecek her türlü etkiden ve baskıdan uzak kalması sağlanmaya çalışılmıştır.

cc. Avukatın Savunma Dokunulmazlığı

Avukatın savunma dokunulmazlığından söz edilebilmesi için avukatların görev yaptıkları davalar nedeniyle yargı makamlarına verdikleri dilekçe, layiha ve sair belgeler ile sözlü olarak yaptıkları iddia ve savunmaların taşıdığı hakaret ve sövmeye yönelik yazı ve sözlerden dolayı haklarında ceza kovuşturmasının yapılmaması gerekmektedir⁶⁸. Fakat avukata tanınan savunma dokunulmazlığın varlığı, bir takım şartların varlığına bağlıdır. Bu şartlar;
Olumlu şartlar:

---

⁶⁷ Korkusuz, s. 10.

⁶⁸ Korkusuz, s.10.

- Savunma dokunulmazlığı sadece TCK'da kabul edilen "genel sövme ve hakaret" suçları için geçerlidir
- Hakaret ve sövme olarak nitelendirilen eylemin " yargılama makamları" önünde işlenmesi gerekir.
- Eylemin dilekçe, layiha ve sair belgeler ile savunmaya konu olan yazı ve sözlerle işlenmelidir.
- Dokunulmazlıktan yararlanmak için taraf vekili olmak gerekmektedir.

Olumsuz şartlar:

- Hakaret ve sövmeye ilişkin yazı ve sözlerin dava ile ilgisiz olmaması gerekmektedir
- Avukatın ilgili beyanı yargılama disiplini bozmaması gerekir.

Yargıtay'a göre de "Avukata, mesleğini icra ederken geniş bir serbestî tanımak lazımdır. Avukat, müvekkilinin verdiği bilgiden, bunların gerçeğe uygun olup olmadıklarını bizzat araştırma zorunluluğunda olmaksızın, davada yararlanmaya izinli olmalıdır. Avukat temsil ettiği tarafın çıkarlarını, öteki tarafın bundan doğabilecek zararlarını düşünmeden sert ve hatta merhametsiz bir biçimde savunmak durumundadır. Savunma sınırının saptanmasında her şeyden önce, iddia ve savunmaların karşı tarafın kişiliğini ihlal edici bölümlerinin bağımsız olarak değil, bütün içindeki yerine göre ve bu çerçevede değerlendirilmesi ve bu yol ile savunmanın hukuka aykırı olup olmadığı yönünün belli edilmesi gerekir"⁶⁹.

İddia ve Savunma dokunulmazlığına Türk Ceza Kanunu 128. maddesinde yer verilmiştir. Bu maddeye göre :“Yargı mercileri veya idari makamlar nezdinde yapılan yazılı veya sözlü başvuru, iddia ve savunmalar kapsamında, kişilerle ilgili olarak somut isnatlarda ya da olumsuz değerlendirmelerde bulunulması halinde, ceza verilmez. Ancak, bunun için isnat ve değerlendirmelerin, gerçek ve somut vakıalara dayanması ve uyuşmazlıkla bağlantılı olması gerekir.”

---

⁶⁹ YKD, 1976/2, s. 157-161

Anayasamızın 36. maddesi bireyin savunma hakkını düzenlemiştir. Birey bu hakkını serbestçe kullanabilecektir. Fakat söylenmesinde veya yazılmasında yarar bulunmayan sözlerin söylenmesi ve yazılmasında savunma sınırı aşılmış olacaktır. Dolayısıyla Bu durumda savunma sınırını aşan avukat hem ceza hem de hukuki sorumluluğu doğacaktır. Eylemin meslek kurallarını ihlal etmesi durumunda ayrıca bağlı bulunduğu baro tarafından disiplin cezası da verilebilecektir⁷⁰.

dd. Müvekkile ve Baroya Karşı Bağımsızlığı

Avukatlık Kanunu, avukatın mesleğini yaparken avukatın bağımsız olduğunu açıkça belirtmiştir. Avukatlık Kanunu 37. maddeye göre “Avukat, kendisine teklif olunan işi sebep göstermeden reddedebilir”. Kanun maddesinden anladığımız üzere avukatın kendisine teklif edilen işi herhangi bir sebep göstermeden ret etme hakkı vardır. Yani kanun avukatı işi kabul etme mecburiyete tabi tutmayarak müvekkil ile bir hukuki ilişki kurup kurmamasını tamamen avukata bırakmıştır. Fakat bu hak sınırsız bir hak değildir. Bu hakkın istisnaları Avukatlık Kanunu 38. maddesinde sayılmıştır. Bu maddeye göre avukat bazı hallerde kendisine teklif edilen işi ret etme zorunluluğu vardır. Avukatın kendisine teklif edilen işi ret etme zorunluluğu olan durumlar aşağıdakilerdir.

Avukat;

- Kendisine yapılan teklifi yolsuz veya haksız görür yahut sonradan yolsuz veya haksız olduğu kanısına varırsa,
- Aynı işte menfaati zıt bir tarafa avukatlık etmiş veya mütalaa vermiş olursa,
- Evvelce hâkim, hakem, Cumhuriyet savcısı, bilirkişi veya memur olarak o işte görev yapmış olursa,
- Kendisinin düzenlediği bir senet veya sözleşmenin hükümsüzlüğünü ileri sürmek durumu ortaya çıkmışsa,

---

⁷⁰ Korkusuz,s.12.

- Görmesi istenilen iş, Türkiye Barolar Birliği tarafından tespit edilen mesleki dayanışma ve düzen gereklerine uygun değilse, teklifi reddetmek zorunluluğundadır.

Bu zorunluluk, avukatların ortaklarını ve yanlarında çalıştırdıkları avukatları da kapsar.

Avukatlık Meslek Kuralları'nın 2. maddesine göre ; "avukat mesleki çalışmasında bağımsızlığını koruyacak ve bu bağımsızlığını zedeleyecek iş kabulünden kaçınacaktır." Söz konusu meslek kurallarının ilgili maddesi gereği avukatın bağımsızlığının yanında bağımsızlığını koruması bir yükümlülük olarak kabul edilmiştir. Yani avukatın bağımsız olması hakkı olduğu gibi bir yükümlülüğüdür. Avukat müvekkiline bağımlılığa yol açacak her türlü davranıştan kaçınmalıdır. Müvekkili ile özdeşmeyerek yani asil gibi değil vekil gibi davranmalıdır. Bu yüzden ki meslek kurallarına aykırı davranan avukat bağımsızlığını da yitirmiş olacaktır.

Avukatlık mesleğinin yapılabilmesi için baro levhasına yazılmak kanuni bir zorunluluktur. Barolar meslek ahlakının korunması ve mesleki birliğin sağlanması amacını güderler. Bir avukat ancak kanunda yazılı sebeplerle baro tarafından levhadan silinebilir veya çıkarılabilir. Meslek ilke ve kurallarına uygun olarak baronun belirlediği kurallar dışında avukat, baronun emir ve talimatı altında değildir.

3. Avukatlık Mesleğine Kabul Şartları

a. Genel Olarak

Avukatlık mesleğine kabul şartları Avukatlık Kanunu 3. maddesinde belirtilmiştir. Bu maddeye göre avukatlık mesleğine kabul şartları;

- Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak.
- Türk hukuk fakültelerinden birinden mezun olmak veya yabancı memleket hukuk fakültesinden mezun olup da Türkiye hukuk fakülteleri programlarına göre noksan kalan derslerden başarılı sınav vermiş bulunmak⁷¹.
- Avukatlık sınavını başarmış olmak⁷².
- Avukatlık stajını tamamlayarak staj bitim belgesi almış bulunmak⁷³.
- Levhasına yazılmak istenen baro bölgesinde ikametgâhı bulunmak⁷⁴.
- Avukatlık Kanuna göre avukatlığa engel bir hali olmamak.

b. Vatandaş ve Hukuk Fakültesi Mezunu Olmak

Avukatlık Kanunu m. 3/a göre, avukatlık mesleğine kabul edilebilmek için Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak gereklidir. Kanun maddesinden de anlaşılacağı üzere T.C vatandaşı olmayan kişilerin Türkiye’de davaya vekâlet ehliyeti yoktur.

---

⁷¹ Türk vatandaşları ve Türk uyruğuna kabul olunanlardan yabancı hukuk fakültelerinden mezun olup da, geldikleri yerde dört yıl süreyle mahkemelerin her derecesinde hâkimlik, savcılık veya avukatlık yapmış ve avukatlığı meslek edinmiş bulunanlar Türk hukuk fakülteleri programlarına göre noksan kalan derslerden usulüne uygun olarak yapılan sınavlarda başarı göstermiş ve ayrıca Türkçeyi iyi bilir oldukları da bir sınavla anlaşılmalı olmak kaydıyla, Avukatlık stajını tamamlayarak staj bitim belgesi almış olmak şartının dışında tutulurlar.(Av.K.m.4/2)

⁷² 14.12.2006 tarih ve 26376 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 5558 sayılı Kanunun 1. maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır

⁷³ Adli, idari ve askeri yargı hakimlik ve savcılıklarında, Anayasa Mahkemesi raportörlüklerinde, Danıştay üyeliklerinde, üniversiteye bağlı fakültelerin hukuk bilimi dersleri dalında profesörlük, doçentlik, yardımcı doçentlik görevlerinde dört yıl, kamu kurum ve kuruluşlarının hukuk müşavirliği görevinde on yıl süre ile hizmet etmiş olanlarda bu koşul aranmaz.(Av.K.m. 4/1).

⁷⁴ Güner’e göre “İkametgâh şartı medeni kanun’da tanımlandığı şekliyle, yani yerleşmek niyetiyle oturlan yer olarak anlaşılması gerekir. Levhasına yazılmak istenilen baro bölgesinde bu anlamda bir ikametgâhı bulunmamakla birlikte sürekli oturuyor olmak, mesleğe kabul açısından yeterli sayılması gerekmektedir.”(Güner s.149).

Avukatlık Kanunu m. 44/b gereğince Türkiye'de faaliyet göstermek isteyen yabancı avukatlık ortaklıkları, Avukatlık Kanununa ve avukatlık ortaklığı düzenlemesine uygun olarak kurulmak koşuluyla, yalnızca yabancı hukuklar ve milletlerarası hukuk konularında danışmanlık hizmeti verebilirler. Görüldüğü gibi Avukatlık Kanunu sınırlı bir şekilde bazı koşullarda yabancı avukatlık ortaklarına Türkiye de danışmanlık hizmeti verebilme yetkisi tanımıştır. Ayrıca 2527 sayılı kanuna göre belli şartlar altında Türk soylu yabancılar da Türkiye de avukatlık yapma hakkına sahiptirler.

Avukatlık mesleğine kabulde vatandaşlık şartının aranması, avukatlığın kamu hizmeti olması, her avukattan az veya çok oranda ülkesindeki sosyal ve siyasal yapı ve ilişkiler hakkında bilgi sahibi olmasının beklenmesi, meslekte disiplin ve düzenin sağlanmasının amaçlanması ve avukatları yabancı rekabetten koruma gibi değişik gerekçelere dayanmaktadır⁷⁵.

Avukatlık Kanunu m. 3/b 'ye göre, avukat olabilmek için; Türk hukuk fakültelerinden birinden mezun olmak veya yabancı memleket hukuk fakültesinden mezun olup da Türkiye hukuk fakülteleri programlarına göre noksan kalan derslerden başarılı sınav vermiş bulunması lazımdır. Kanun maddesi hukuk fakültesinden mezun olma şartı aramaktadır. Kanunun ilgili maddesi görüleceği üzere sadece Türk üniversitesinden mezun olma şartını zaruri bir şart olarak görmemiştir. Memleket dışı üniversiteleri bitirip Türk hukukuna özgü olan noksan derslerini vermiş olan kişinin diğer şartları da taşımak üzere avukatlık mesleğine kabul edilebileceğini öngörmüştür.

c. Avukatlık Stajını tamamlamak

Bir kimsenin avukat olabilmesinin diğer şartı, avukatlık stajını tamamlamak ve staj bitim belgesi almış olmaktır. Kanun maddesinden anlaşılacağı üzere hukuk

---

⁷⁵ Sungurtekin, s. 111.

fakültesini bitirmek avukat olmak için yeterli görülmeyip hukuk fakültesini bitirdikten sonra avukatlık stajını da başarı ile tamamlaması gerektiği öngörülmüştür. Avukatlık stajının yapılışı, amacı, biçimi ve yöntemi ” Avukatlık Staj Yönetmeliği” ile düzenlenmiştir.

Avukatlık Stajın amacı, avukat olacak kişinin edindiği teorik bilgileri mesleki yaşamında fiilen kullanabilmesini sağlayacak duruma gelmesini temindir.

Hukuk fakültesini bitirmiş kimseler yönetmeliğin 4. maddesinde sayılan belgeler⁷⁶ ile bağlı bulunduğu baro başkanlığına başvurur.

Stajyerin, İlgili belgelerle başvurulması üzerine Avukatlık Staj Yönetmeliğinin 5 ve 6. maddelerine göre; başvurma dilekçesinin kabulüyle birlikte baro başkanı levhada yazılı avukatlardan birini, stajyer adayının avukatlık mesleğine kabul için gerekli nitelikleri taşıyıp taşımadığı ve avukatlıkla birleşmeyen bir işle uğraşıp uğraşmadığını araştırmak ve sonucu hakkında rapor düzenlemek üzere görevlendirir. Görevlendirilen avukat, geçerli özrü dışında bu görevi kabul etmek ve en geç on beş gün içinde rapor vermek zorundadır. Baro, adayın başvurusunun incelenebilmesi için gerek duyduğunda, avukatlıkla birleşmeyen bir işle uğraşıp uğraşmadığını araştırma amacıyla, sosyal güvenlik kuruluşlarından ve adayın özelliğine göre ilgili kişi veya kuruluşlardan bilgi isteyebilir.(Av.S.Y. m.5).

Gerekli incelemeler sonucunda gerekli şartları taşıyan stajyer adayının başvurma dilekçesinin kabulü ile aynı yönetmeliğin 7. maddesine göre stajyer adayının bu isteği ilan edilir. İlanın, işlemlerin tamamlanmasından itibaren en geç on gün içinde yapılması gerekir. İlan süresi on beş gündür. İlan, fotoğraflı bir yazının

---

⁷⁶ Nüfus cüzdanı, hukuk fakültesinden mezun olduğuna dair diploma, ikametgah belgesi, avukatlığa engel bir halinin bulunmadığına dair belge, adli sicil belgesi, iki ayrı avukat tarafından düzenlenmiş stajyer adayının durumu hakkında avukatlık meslek ilke ve kurallarına uyacağı düşüncesini içeren bildirim kağıdı,sağlık raporu(Av.S.Y.m.4)

baronun ve Adalet Komisyonunun bulunduğu adliye binasının uygun bir yerine asılmak suretiyle yapılır. (Av.S.Y. m.7).

Ülkemizde avukatlık stajı bir yıldır. Stajın ilk altı ayı mahkemelerde ve kalan altı ayı da, bir avukat yanında yapılması gerekir. Yanında staj yapılacak avukat hakkında avukatlığa engel bir suçtan dolayı son soruşturma açılmasına karar verilmemiş olması veya avukatın geçmiş beş yıl içinde Disiplin Kurulunca verilmiş kesinleşmiş bir kararla para veya işten çıkarma cezalarından biri ile cezalandırılmamış olması gerekir. (Av.S.Y. m.15).

Stajyer avukat stajının ilk altı ayında çeşitli mahkeme ve adalet dairelerinde belirli bir sıraya ve süreye uygun olarak staj yapar. Bu süre şu şekildedir; Cumhuriyet Savcılıklarında bir ay, Ağır Ceza Mahkemesinde bir ay, Asliye Ceza mahkemesinde on beş gün, sulh ceza mahkemesinde on beş gün, sulh hukuk mahkemesinde on beş gün, asliye hukuk mahkemesinde bir buçuk ay, icra tetkik ve icra dairesinde bir ay(Av.S.Y. m.12).

Bu aşamayı tamamlayan stajyer avukat altı ay da bir avukat yanında staj yaparak stajını tamamlar.

Stajının ikinci altı ayında avukat yanında staj yapan stajyer, avukatla birlikte duruşmalara girmek, cezaevi görüşmelerine gitmek avukatın mahkemeler ve idari makamlardaki işlerini yapmak, dava dosyaları ve yazışmaları düzenlemek, baroca verilen eğitim çalışmalarına katılmak, baro yönetim kurulunca verilen ve Staj Yönetmeliğinde gösterilecek diğer ödevleri yerine getirmekle yükümlü tutulduğu gibi bu yükümlülüğü sağlayacak olan da yanında staj yaptığı avukat olacaktır.

Stajyer, avukat yanında staja başladıktan sonra, avukatın yazılı oluru ile onun gözetim ve sorumluluğu altında, sulh hukuk, sulh ceza mahkemeleri ile icra tetkik mercilerinde avukatın takip ettiği dava ve işlerle ilgili duruşmalara girebilir ve icra müdürlüklerindeki işleri yürütebilir. Stajyer, yanında staj yaptığı avukatın yazılı oluru ile dava dosyalarından fotokopi ve benzeri yollarla örnek alabilir. Stajyer

ayrıca vekaletname veya yazılı olur olmaksızın, dava ve takip dosyalarını inceleyebilir(Av.S.Y. m.19).

Yanında staj yapılan avukat stajyerin; staja devamı, mesleki ilgisi, meslek ilke ve kurallarına yatkınlığı, katıldığı duruşmalar, yetki belgesi ile yürüttüğü işler, yaptığı araştırmalar ile uygulamalar ve benzeri çalışmalarını değerlendirme ve rapor tutma yükümlülüğü de yüklenmiştir. Yanında staj yapılan avukat, ilk üç ayın bitiminde ve staj süresinin sonunda birer rapor hazırlar ve baroya verir. Son rapor kesin rapordur(Av.S.Y. m.20).

Stajyer avukat stajını tamamlayıp stajını yaptığı barodan“Staj Bitim Belgesi” olarak bir dilekçeyle bağlı bulunduğu baroya başvurarak baro levhasına yazılma isteminde bulunabilirler. Şartların yerine getirilmiş olduğunun saptanması halinde, İstem sahibi avukat baro levhasına yazılır. Avukatlık mesleğine kabul edilen adaya ilgili baro tarafından bir ruhsatname ve kimlik verilir. Söz konusu Ruhsatnameler ve kimlik, Türkiye Barolar Birliği tarafından tek tip olarak bastırılır ve düzenlenir (Av.K. Y. m. 13).

Fakat ruhsatnamesini almadan önce baro yönetim kurulu önünde ant içmesi gerekmektedir⁷⁷. Ant içerek ruhsatnamesini alan aday avukat unvanını kullanma hakkını kazanır(Av.K.m.9).

d. Avukatlığa Engel Bir Durumun Olmaması

Her ne kadar yukarıda bireyin avukat sıfatını alabilmesi için gerekli şartları saydıksa da, avukat olabilmek için sahip olunması gereken şartlar da mevcuttur. Avukatlık Kanunu 5. maddesinde avukatlığa engel haller sayılmıştır. Bu kanun maddesine göre;

---

⁷⁷ Mesleğe kabul edilen avukata ruhsatname verilirken, baro yönetim kurulu önünde "Hukuka, ahlaka, mesleğin onuruna ve kurallarına uygun davranacağıma namusum ve vicdanım üzerine ant içerim." Şeklinde and içtirilir(Av.K.m. 9/5).

- Taksirli suçlar hariç, kesinleşmiş bir kararla iki yıldan fazla hapis veya bir yıldan fazla ağır hapis cezasıyla veya basit ve nitelikli zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanmak ve dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlarla istimal ve istihlak kaçakçılığı hariç kaçakçılık, ihaleye fesat karıştırmak suçlarından biri ile hüküm giymiş olmak⁷⁸.
- Kesinleşmiş bir disiplin kararı sonucunda hâkim memur veya avukat olma niteliğini kaybetmiş olmak;
- Avukatlık mesleğine yaraşmayacak tutum ve davranışları çevresinde bilinmiş olmak;
- Avukatlık mesleği ile birleşmeyen bir işle uğraşmak;⁷⁹
- Mahkeme kararı ile kısıtlanmış olmak;
- İflâs etmiş olup da itibari iade edilmemiş olmak; hakkında aciz vesikası olup da kaldırılmamış olmak;
- Avukatlığa sürekli olarak gereği gibi yapmaya engel vücut ve akılca malûl olmak, avukatlığa engeldir.

Avukatlık mesleği ile birleşmeyen bir iş ile uğraşmak avukatlığa engeldir. Kanun hangi işlerin avukatlık mesleği ile birleşebileceğini ve birleşemeyeceğini açıklamıştır. Avukatlık Kanununun 12'nci maddesinde avukatlıkla birleşebilen işler belirtilmiştir. Bu işler şunlardır;

---

⁷⁸ Sayılan yüz kızartıcı suçlardan biri ile hüküm giymiş olanların cezası ertelenmiş, paraya çevrilmiş veya affa uğramış olsa da avukatlığa kabul edilmezler. Ayrıca avukat Adayın birinci fıkranın burada yazılı cezalardan birini gerektiren bir suçtan kovuşturma altında bulunması halinde, avukatlığa alınması isteği hakkındaki kararın bu kovuşturmanın sonuna kadar bekletilmesine karar verilebilir.(Av.K.m.5)

⁷⁹ Aylık, ücret, gündelik veya kesenek gibi ödemeler karşılığında görülen hiçbir hizmet, tacirlik ve esnaflık veya meslekin onuru ile bağdaşması mümkün olmayan her türlü iş avukatlıkla birleşemez.

- Milletvekilliği⁸⁰, il genel meclisi ve belediye meclisi üyeliği,
- Hukuk alanında profesör ve doçentlik⁸¹,
- Özel hukuk tüzelkişilerinin hukuk müşavirliği ve sürekli avukatlığı ile bir avukat yazıhanesinde ücret karşılığında avukatlık,
- Hakemlik, tasfiye memurluğu, yargı mercilerinin veya adli bir dairenin verdiği herhangi bir görev veya hizmet,
- Kamu iktisadi Teşebbüsleri Hakkında 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede başka iş veya hizmetle uğraşmaları yasaklanmamış bulunmak şartıyla; bu Kanun Hükmünde Kararnamenin kapsamına giren İktisadi Devlet Teşekkülleri, kamu iktisadi kuruluşları ve bunların müesseseleri, bağlı ortaklıkları ve iştirakleri ve İktisadi Devlet Teşekkülleri ile Kamu İktisadi Kuruluşları dışında kalıp, sermayesi devlete ve diğer kamu tüzelkişilerine ait bulunan kuruluşların yönetim kurulu başkanlığı, üyeliği, denetçiliği,
- Anonim, limited, kooperatif şirketlerin ortaklığı, yönetim kurulu başkanlığı, üyeliği ve denetçiliği ve komandit şirketlerde komanditer ortaklık,
- Hayri, ilmi ve siyasi kuruluşların yönetim kurulu başkanlığı, üyeliği ve denetçiliği,
- Gazete ve dergi sahipliği veya bunların yayım müdürlüğü.

C. STAJYER AVUKATLAR

Stajyer avukat hukuk fakültesini bitirmiş, avukatlık mesleğini yapmak için kanun gereğince zaruri olan staj aşamasını yapan bireylere verilen isimdir.

Avukatlık stajının amacı, avukatlık stajını yapan kişinin hukuk bilgilerini bilimsel verilerden ayrılmaksızın ve bilimin yöntemlerini kullanarak somut olaylara uygulayabilen, yargılama süresince yargılama faaliyetinin yöntemine ve kararın

---

⁸⁰ Milletvekilleri hakkında, 3069 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği ile Bağdaşmayan İşler Hakkında Kanun hükümleri saklıdır.

⁸¹ 02.05.2001 tarih ve 4667 sayılı Kanununun 9 uncu maddesiyle değişen ve 10.05.2002 tarihinden geçerli olarak yürürlüğe giren şekli.

oluşumuna etkin biçimde katılabilen, meslek ilke ve kurallarına bağlı olarak, doğru ve dürüst bir şekilde mesleğe hazırlamaktır(Av.S.Y. m. 1)⁸².

Stajyer avukat konumunu alan kimse, ilk altı aylık mahkeme safhasındaki stajı tamamlayıp, en az beş yıllık bir avukat yanında stajını devam ettirdiği takdirde, yanında çalıştığı avukatın yazılı izni ve gözetimi altında, belirli alanlarda davaya vekâlet ehliyetini kazanmış olur. Dolayısıyla, bir stajyer avukat, davaya vekâlet ehliyetini en erken staja başlamasından altı ay sonra kazanabilir.

Stajyer avukatlar, avukat yanında staja başladıktan sonra, avukatın yazılı izni ve onun gözetimi ile icra mahkemelerinde, sulh mahkemelerinde ve icra ve iflâs dairelerinde görülen dava ve islerde vekâlet alabilirler ve bu dava ve isleri takip edebilirler. Stajyer avukatların sayılan bu dava ve islerde vekâlet almaları, staj yaptıkları yer mahkemesi ile sınırlı değildir⁸³. Stajyer avukatların, Avukatlık Kanunu'nda sayılan bu yargı mercileri dışında davaya vekâlet ehliyetleri yoktur.

Avukatlık stajı için Avukatlık Kanununun ve Yönetmeliğin öngördüğü şart ve niteliklere sahip olmaları ile yukarda belirtilen şartlar ve yerlerde davaya vekâlet ehliyetine sahip olurlar. Fakat bu şartları yitirenler, esasen bu şart ve niteliklere sahip olmadıkları staja başladıktan sonra anlaşılanlar, staj listesinden silinme isteminde bulunanlar, stajın kesintisiz yapılacağı kuralına uymayanlar, meslek kurallarına ve Yönetmelik ile belirlenen esaslara yazılı uyarıya rağmen uymamakta ısrar gösterenlerin adı, Baro Yönetim Kurulu kararı ile staj listesinden silinir ve davaya vekâlet ehliyetlerini de kaybederler. Diğer yandan stajını tamamlayıp, staj bitim belgesini alan stajyer avukat, stajyer avukatın sahip olduğu davaya vekâlet ehliyetini kaybeder.

---

⁸² Özkent, Ali Haydar, Avukatın Kitabı, İstanbul 1940, s. 381.

⁸³ Kuru /Aslan /Yılmaz, Usul, s.288.

D. AVUKATLIK ORTAKLIĞI

I- Genel Olarak

Avukatlık Kanununun 44. maddesi Avukatlar, mesleki çalışmalarını aynı büroda birlikte veya avukatlık ortaklığı şeklinde de yürütebilirler demektir⁸⁴. Kanun maddesinden anlayacağımız üzere kanun avukatların bir büroyu birlikte paylaşabilecekleri gibi avukatlık ortaklığı şeklinde bir yapılanma ile de mesleklerini sürdürebileceğinden söz etmektedir. Maddenin tümü dikkate alındığında, aynı baroya kayıtlı birden fazla avukatın, konusu meslek çalışması niteliğinde olan, ticari sayılmayan bir işi, ortak bir ad altında, ortakların ortaklıkla ilgili tüm borçlarından dolayı müştereken ve sınırsız sorumlu olarak bir tüzel kişilik içerisinde yürütmeleriyle oluşan ortaklık olarak tanımlanmaktadır⁸⁵.

İster avukatlar bir büroyu birlikte paylaşsınlar, ister avukatlık ortaklığı şeklinde bir yapılanma ile bir araya gelsinler her iki durumda da birden fazla avukatın bir araya gelerek mesleki faaliyetlerini aynı büroda tüzel kişiliği olan veya olmayan bir ortaklık türü içinde birlikte sürdürebilmektedirler. Avukatların böyle bir yapılanma içine girme nedenleri ise avukatlık mesleğinin gerektirdiği giderlerin paylaşılması, ödenecek vergilerin azaltılması geniş bir kadro ile daha verimli çalışma yapılabilmesi, rekabet gücünün artması, meslekte uzmanlaşma, meslekte kurumsallaşarak daha fazla güven sağlama, mesleğin daha güvenli ve daha verimli bir ortamda ifa edilebilmesi sayılabilir.

Aynı büroda birlikte çalışan avukatlar, yasanın 44. maddesine göre mesleki çalışmalarını tüzel kişiliği haiz olmadan bir büroda yürütebilirler. Yapılan bu iş ticari sayılmaz. Yine aynı kanunun aynı maddesine göre birlikte çalışan avukatların aynı baroya mensup olması gerekmektedir. Yapılan iş ticari olmadığı gibi tüzel kişiliği de

---

⁸⁴ 02.05.2001 tarih ve 4667 sayılı Kanunun 30. maddesiyle başlığı ile birlikte değişen ve 10.05.2001 tarihinden geçerli olarak yürürlüğe giren şekli.

⁸⁵ Turanboy, Asuman, Avukatlık Ortaklığı, Ankara 2001, s. 42.

yoktur ve bu nedenle çalışmada sorumluluk avukatların üzerindedir. Yapılan iş ticari sayılmaması, ortaklığı Ticaret Kanunu'nda düzenlenen ortaklıklardan ayırmış olmaktadır⁸⁶.

Ortaklığın unvanı birlikte çalışan avukatlardan biri ya da bir kaçının ad ve/veya soyadlarının yanına "avukatlık bürosu" ibaresi eklenerek belirlenir ve kullanılır.

Bu tip ortaklıklarda, adi ortaklıkta olduğu gibi, aksi kararlaştırılmadıkça ortaklığın yönetimi ve dışa karşı temsili birlikte gerçekleştirilir. Her ortak günlük işleri münferiden yaparak ortaklığı temsil edebilse de olağanüstü işlerin hep birlikte yapılması gerekmektedir.

Ayrılma, yeni ortak alma, payın devri gibi hususlarda tüm ortakların oy birliği gerekir. Bir ortağın ölümü ise sözleşmede aksi kararlaştırılmadıkça ortaklığı sona erdirir.

II- Tanımı

Avukatlık Kanunu'nun 44. Maddesinin B bendinde “ avukatlık ortaklığı, aynı baroya kayıtlı birden çok avukatın bu kanun'a göre, mesleklerini yürütmek üzere oluşturdukları tüzel kişiliktir” ifadesiyle tanımlanmıştır. Aynı maddenin devamında ise “ meslek çalışması niteliğinde olup, ticari sayılmaz ve bu bakımdan da vergileme açısından şahıs şirketlerine ilişkin hükümlere tabidir. Avukatlık ortaklığının adı, bir ya da birkaç ortağın ad ve/veya soyadlarına (Avukatlık Ortaklığı) ibaresi eklenerek belirlenir” denilmektedir.

Bu anlamda "Avukatlık Ortaklığı" aynı baroya kayıtlı, birden çok avukatın konusu mesleki faaliyet olan ticari sayılmayan ve avukatlık işini ortak bir ad altında,

---

⁸⁶ Güner, s.683

ortakların ortaklıkla ilgili tüm borçlarından dolayı müştereken ve sınırsız sorumlu olarak bir tüzel kişilik içerisinde yürütmeleri ile oluşan bir ortaklıktır⁸⁷.

Bu ortaklık Türk Ticaret Kanununun da sayılan ortaklık türlerine dâhil olmayıp sadece avukatların ortak olabildiği Avukatlık Kanunu ve TBB Avukatlık Ortaklık Yönetmeliği ile getirilen kurallara uygun kendine özgü türde bir ortaklıktır.

Avukatlık ortaklığının nasıl oluşacağı, unsurları, süresi, sona ermesi hususlarına TBB Avukatlık Ortaklığı Yönetmeliği ile açıklık getirilmiştir. Biz de konumuzu bu yönetmelik ışığında açıklayacağız.

III- Unsurları

1. Avukatlık Ortaklığı Sözleşmesi

Avukatlık ortaklığının oluşabilmesi için öncelikle bir sözleşmenin varlığı gerekmektedir. Avukatlık Ortaklığı Yönetmeliğinin 5. Maddesine göre “Avukatlık Ortaklığı Ana Sözleşmesinin, Türkiye Barolar Birliği tarafından düzenlenecek Avukatlık Ortaklığı Tip Ana Sözleşmesine uygun olarak hazırlanması ve tüm ortaklar tarafından imzalanması gerekir. Ana sözleşmede, Avukatlık Kanunu ve bu yönetmeliğin hükümlerine aykırı olmamak koşuluyla özel hükümlere de yer verilebilir.”

Yönetmelik sözleşmenin şekli konusunda herhangi bir düzenlemeye gitmemiştir fakat yönetmeliğin “ Avukatlık Ortaklığı Tip Ana Sözleşmesi” söz etmesi yapılacak olan sözleşmenin tip ana sözleşmesine uygun olmasının belirtilmesinden dolayı avukatlık ortaklığı sözleşmesinin yazılı şekle tabi olduğu sonucuna varılabilir.

---

⁸⁷ Turanboy,s.42

Avukatlık ortaklığının oluşabilmesi için aynı baroya mensup avukatların bir araya gelerek TBB tarafından belirlenen "Avukatlık Ortaklığı Tip Ana Sözleşmesi"ne uygun ana sözleşme hazırlamaları gerekmektedir. Ortaklığın geçerlilik koşulu TBB tarafından hazırlanan tip sözleşmeye uygun sözleşmenin yapılmasıdır. Bu sözleşmeye yasaya, yönetmeliğe, meslek kurallarına, hukuka, ahlaka, mesleğin onuruna ve bağımsızlığına aykırı olmayan özel koşullar konulabilir. Ana sözleşme hazırlandıktan sonra tüm ortaklarca imzalanır.

Sözleşmede bulunması gereken zorunlu unsurlar şunlardır; Ortakların adı soyadı, uyuğu ve açık ikametgâh adresi, kayıtlı olunan baro, baro ve birlik sicil numaraları, ortaklığın unvanı ve adresi, ortaklığın süresi, ortakların payları, ortaklar arasındaki ilişkiler ve uyuşmazlıkların çözümü esasları, iş ve davalarla ilgili iş bölümü esasları, yönetici ortakların yetkileri, ortaklığın yönetimi ve temsili, ortaklar kurulu, Kurulun görev ve yetkileri, gelir ve gider paylaşımı, denetim, ortaklıktan çıkma, ortaklıktan çıkarılma, pay devri ve hükümleri, ortaklığın sona ermesi, fesih ve infisah, tasfiye.

2. Ortakların Nitelikleri

Ortaklığın tarafları mutlaka avukat olmak zorundadır. Avukatlık Kanununun 44. Maddesinin B bendine göre, avukatlık ortaklığının ortakları aynı baroya kayıtlı birden çok avukattan oluşması gerekmektedir.

Avukatlık ortaklığına ortak olacak ortakların gerçek kişi olması gereklidir. Yani bir avukatlık ortaklığına gerçek kişiler yanında başka bir avukat ortaklığı ortak olamaz. Kanunda bu husus açıkça düzenlenmiş değildir fakat Avukatlık Kanunu, avukatlık ortaklığının adı, bir ya da birkaç ortağın ad ve/veya soyadlarına (Avukatlık Ortaklığı) ibaresi eklenerek belirlenir demektir. Böylelikle bu ortaklığın ancak gerçek kişilerle kurulabileceğini de belirtmiş oluyor⁸⁸.

---

⁸⁸ Turanboy, s. 43.

Avukatlık kanununun m. 44/B göre ortaklığa ortak olacak avukatların da aynı baroya kayıtlı olması gerekmektedir.

3. Ortaklığın Konusu

Ortaklığın konusu kanunca düzenlenmiştir. Avukatlık Kanunu 44. Maddesinin B bendine göre, Avukatlık ortaklığı, birden çok avukatın bu kanuna göre mesleklerini yürütmek için oluşturdukları tüzel kişiliktir. Avukatlık ortaklığının çalışması meslek çalışması olup, ticari sayılmaz ve vergilendirme bakımından şahıs şirketlerine ilişkin hükümler uygulanır. Kanun açıkça ortaklığının konusunun meslek çalışması olduğunu belirlemiştir. Yani Avukatlık ortaklığının konusu birden çok avukatın mesleklerini yerine getirebilmek için oluşturdukları tüzel kişiliği olan ticari sayılmayan meslek çalışması faaliyetidir. Ayrıca kanun avukat ortaklığını ticari bir iş saymayarak Türk Ticaret Kanununda düzenlenen ortaklıklardan ayırmıştır⁸⁹.

4. Ortaklık Unvanı

Avukatlık ortaklığının adı, bir ya da birkaç ortağın ad ve/veya soyadlarının yanına avukatlık ortaklığı ibaresinin eklenmesi ile oluşur. Ortaklık adının unvan olarak kabul edilmesi ve Türk Ticaret Kanunu 52-55. maddelerin de düzenlenmiş olan unvan korumasından yararlanması da gerekmektedir. Unvan için karma sistem kabul edilmiş olup ortaklığa ad ya da soyadını veren bir ortaklığın ayrılması ya da ölümü ile dahi sözleşmede hüküm olması ya da olur alınması ile bu unvan kullanılmaya devam edilebilmektedir⁹⁰.

---

⁸⁹ Turanboy,, s. 47.

⁹⁰ Turanboy,s.51

5. Ortaklık Sermaye Payı

Avukatlık Kanununda her ortağın koyması gereken sermaye miktarı hususunda herhangi bir düzenleme getirmemiştir. Ancak kanunun 44. maddesinde ortaklık paylarının ve oranlarının serbestçe belirlenebilmesi ve tüzel kişiliği olan avukatlık ortaklığında ortakların, ortaklık ile ilgili her türlü eylem, iş ve borçlarından dolayı birlikte ve müteselsilen sorumlu olmaları, bu ortaklığın ortaklarının tıpkı şahıs ortaklarında olduğu gibi sermaye borçlusunu olduklarını göstermektedir. Ortaklıkta ortakların payları ve oranları serbestçe kararlaştırılabilir⁹¹.

Ortaklığın konusu daha önce belirttiğimiz üzere meslek çalışması olduğundan ortakların mesleki faaliyeti gerçekleştirmek üzere sermaye koymaları gerekmektedir. Dolayısıyla söz konusu mesleki faaliyeti gerçekleştirmeye yönelik sermaye getirilmelidir. Ortaklığın amacının gerçekleşmesi için gereken sermaye; nakit taşınır ve taşınmaz mal, mesleki doküman, arşiv, bilgi ve kişisel emek gibi maddi varlığı olan değerler ile avukatın tanınmış ismi gibi gayri maddi değerlerden oluşabilir⁹².

Konulması üstlenilen katılım paylarının ortaklığı tescilini takip eden sürede derhal ve eksiksiz olarak ortaklık mal varlığına geçirilmesi gerekir. Ortaklığın tescilinden sonra ortaklığa katılım paylarında meydana gelebilecek her türlü değişiklik ana sözleşmenin tadil ve tescili ile hüküm ifade eder.

6. Ortaklığın Süresi

Ortaklık belirli süreli ya da süresiz olarak kurulabilir. Sözleşmede bir süre belirlenmemişse ortaklık süresiz olarak kurulmuş kabul edilir

---

⁹¹ Turanboy,s.50

⁹² Ansay,Tuğrul, Avukatlık Ortaklığı Yeni Bir Ortaklık Türü mü?,Ankara 2003,s.139.

IV- Ortaklığın Kuruluşu ve Tescili

Avukatlık ortaklığı kurmak isteyen avukatlar, avukatlık ortaklığının kaydedileceği baroya ortakların tümünün imzaladığı bir dilekçe ile başvururlar.

Başvuru dilekçesi ve ekinde yer alması gereken belgeler eksiksiz olarak avukatlık ortaklığının kayıt ve tescil edileceği baro kalemine teslim edilmedikçe başvuru talebi işleme konmaz. Baro yönetim kurulu başvuruyu değerlendirip bir ay içinde ortaklığın baroya ait avukatlık ortaklığı siciline yazılması konusunda karar verir. Bu süre içinde karar verilmediği takdirde başvuru kabul edilmemiş yani ret edilmiş sayılır.

Baro yazılma istemini yasa ve tip sözleşmeye aykırılık gerekçe ise reddedilebilir. Gerekçeli karar ortaklık kurma talebinde bulunan her bir ortağa ayrı ayrı tebliğ edilir. Bu karara karşı ortaklar 15 gün içinde TBB 'ne itiraz edebilirler. Süresi içinde itiraz edilmeyen kararlar kesinleşir.

TBB itiraz üzerine, TBB yönetim kurulu dosya üzerinden inceleme yapar itiraz bir ay içinde karara bağlanır. Bu süre içinde karar verilmezse itiraz reddedilmiş sayılır. Dosya daha sonra Adalet Bakanlığı'na sunulur.

Adalet Bakanlığı tarafından uygun bulunmayan kararlar bir daha görüşülmek üzere TBB'ne geri gönderilir. Geri gönderilen bu kararlar TBB yönetim kurulu tarafından 2/3 çoğunlukla kabul edildiği takdirde onaylanmış aksi takdirde onaylanmamış sayılır. Sonuç Adalet bakanlığına ve yetkili baroya bildirilir.

Verilen kararlara karşı TBB, Adalet Bakanlığı, ilgili baro ve aday ortaklar idari yargı yoluna gidebilir.

Avukatlık ortaklığı kurucularının kayıtlı olduğu baro yönetim kurulu tarafından "Baro Avukatlık Ortaklık Siciline" tescil ile doğar.

Ana sözleşmenin imzalanmasından önce olası ortaklık için girişilen yükümlülükler imza atan ortağı bağlar ana sözleşmenin imzalanmasından sonra ise tüzel kişilik kazanılana kadar olan dönemde Avukatlık Kanunu 44. madde de yer alan birlikte çalışma kuralları gereğince müşterek sorumluluğun varlığı kabul edilmelidir.

V. Ortaklığın Sona Ermesi

Avukatlık Kanunu madde 44/B maddesinin (a) 1' e göre “Ortaklık payları ve oranları serbestçe belirlenir. Ortakların payı, ancak ortaklara veya avukat olan üçüncü kişilere devredilebilir⁹³. Ortakların pay devrinin sözleşme ile yasaklanması veya ortakların pay devrine onay vermemeleri, mirasçının avukat olmaması ya da ortaklığı kabul etmemesi, ortağın emeklilik veya sağlık nedenleri ile avukatlığı bırakması, baro levhasından silinmesi, meslekten çıkması veya çıkarılması, ortaklıktaki payına haciz konulması halinde ortaklık payı gerçek değeri üzerinden diğer ortaklar tarafından payları oranında alınır. Bu işlemlerin üç ay içerisinde sonuçlandırılmaması halinde, yönetmelikteki tasfiye hükümleri uygulanır.”

Kanunun ilgili maddesinden anlaşılacağı üzere avukatlık ortaklığının sona ermesi, ortakların sadece, avukatlık mesleğine sahip olmamaları veya bu mesleği bırakmaları, ortakların pay devirlerine ortaklığın onay vermemesi veya meslekten çıkarılmasına ve payına haciz konulmasına bağlanmıştır.

1. Ortaklıktaki Payın Devri

Ortaklıktaki payın, ancak ortaklara veya avukat olan üçüncü kişilere devri mümkündür⁹⁴. Ancak, ortakların pay devrinin sözleşme ile yasaklanması veya pay

---

⁹³ Ansay, s.142

⁹⁴ Bu kanunî bağlamın amacının, belirli bir mesleğe sahip olan kişiler arasında kurulmuş olan ortaklığın, daha sonra bu özelliğinin bozulmaması olduğu ifade edilmiştir (Turanboy, s. 46).

devrine onay vermemeleri halinde veya bu işlemlerin üç ay içinde sonuçlandırılması halinde yönetmelikte yer alacak olan tasfiye hükümleri gereğince ortaklık tasfiye edilir. (Av.K.m.44/B-a-1).

2. Ortağın Çıkarılması veya Çıkması

Ortaklıktan çıkma, çıkarılma, pay devri gibi ortak değişimine ilişkin konular yönetmelik çerçevesinde ana sözleşmede düzenlenecektir (Av. K. m. 44/B-c). Bununla birlikte ana sözleşmede hüküm yoksa çıkma ve çıkarılma konusunda Avukatlık Ortaklığı Yönetmeliğinin 25 ve 26'ncı maddelerine göre işlem yapılacaktır⁹⁵.

Ortağın çıkarılması ve ayrılması halinde, ortaklık payının üç ay içerisinde diğer ortaklar tarafından alınmaması halinde, ortaklık için tasfiye hükümleri uygulanır⁹⁶.

3. Ortağın Ölümü

Ortağın ölümü halinde, ortağın mesleğine ve kişiliğine bağlı olarak, ortakların, ölen ortağın mirasçılarının avukat olmamaları halinde gerçek değeri üzerinden payını almaları gerekir. Ortağın mirasçılarının avukat olması halinde diğer ortakların mirasçıyı ortaklığa kabul etmemeleri halinde ortaklık sona erecektir⁹⁷.

---

⁹⁵Ana sözleşmede aksine düzenleme yok ise her ortak payını ortaklardan herhangi birine veya birkaçına veya ortak olabilme şartlarını haiz bir başka kişiye devrederek ortaklıktan çıkabilir. Ortaklıktan çıkmak isteyen ortak çıkma iradesini, payının değerini, payı devir alacak olanın kimliğini yazılı olarak ortaklığa ve tüm ortaklara bildirir. En son ortağa bildirim tarihinden itibaren iki ay içinde ortaklık, ortaklık payının devri ile ilgili kararını vermezse devire onay verilmiş sayılır.(Av.O.Y.m.25,Ortaklıktan Çıkma).

Bir ortak şahsına ilişkin haklı sebeplerin mevcudiyeti halinde, ortaklar kurulu üye tam sayısının 3/4 ünün kararı ile ortaklıktan çıkarılabilir.(Av.O.Y.m.26, Ortaklıktan Çıkarılma).

⁹⁶ Turanboy,s.61.

⁹⁷ Turanboy,s.62.

4. Ortağın Meslekten Çıkması

Ortak olma, tamamen mesleğe bağlanmış olan avukatlık ortaklığının meslekten ayrılan ortağının payının, diğer ortaklar tarafından üç ay içerisinde alınmaması veya şartları kanunda sayıldığı gibi başka avukatlarca alınmaması halinde ortaklığın sona ermesine neden olacaktır⁹⁸.

5. Ortağın Ortaklıktaki Payına Haciz Koyulması

Bu durum tıpkı ortağın iflası gibi, payına haciz konulan ortağın payının, öteki ortaklarca üç ay içinde alınmaması halinde ortaklığı sona erdirir⁹⁹.

VI- Ortaklığın Tasfiyesi

Ortaklığın tasfiyesinin nasıl olacağı Avukatlık Ortaklığı Yönetmeliği 29. maddesi düzenlenmiştir. Bu maddeye göre tasfiye haline giren ortaklık, tasfiye sonuna kadar tüzel kişiliğini, tasfiye işleri ile sınırlı kalmak kaydı ile korur. Mesleki faaliyetine devam edemez. Ancak aldığı işleri tamamlar. Tasfiye haline giren ortaklığın ortakları bağımsız olarak mesleki faaliyette bulunabilirler. Ortaklar ana sözleşmede tasfiyeye görevlisi atanmasına ilişkin düzenleme öngörmedikleri takdirde bu işlem yönetici ortak veya ortaklar tarafından yürütülür.

Tasfiye görevlisi görevine başlar başlamaz ortaklığın hal ve durumunu tespit eder ve baro yönetim kuruluna bildirir. Tasfiye görevlisinin durum tespit raporu göz önüne alınarak tasfiye görevlisi için baro yönetim kurulunca kendisine bir ücret takdir edilir. Bu ücretin ödenme şekli baro yönetim kurulunca belirlenir. Baro yönetim kurulunun belirlediği bu ücreti, tasfiye halindeki ortaklar payları oranında baronun göstereceği hesaba depo etmek zorundadırlar. Bu ödemelerin yapılmaması disiplin suçunu oluşturur.

---

⁹⁸ Turanboy,s.62.

⁹⁹ Turanboy,s62.

Tasfiye görevlisi, tasfiye haline geçen ortaklık leh ve aleyhine açılan dava ve takiplere ilişkin her türlü gideri ortaklık malvarlığı bünyesinden karşılar. Tasfiye sonunda, ortaklığın borçları ödendikten sonra ortaklığa ait mevcutlar pay sahipleri arasında payları oranında dağıtılır.

Tasfiye sonunda tasfiye görevlisinin bildirimini ile ortaklığın Baro Avukat Ortaklığı Sicilinden terkinin yapılır.

VII- Ortaklığın Davaya Vekâlet Ehliyeti

Avukatlık Ortaklığı Yönetmeliğinin 38. maddesine göre, vekâletname ortaklık adına düzenlenir. Ortaklık, davayı takip edecek ortak veya çalışan avukata yetki belgesi verir. Vekâletname de tevkil yetkisi olması halinde ortaklık, ortakları ve çalışan avukatları dışında üçüncü bir avukata da yetki belgesi verebilir.

Ortaklık adına iş ve dava takip etmek üzere alınan vekâletnameler, ortaklık vekâletname kayıt defterine; vekâlet verenin kimlik bilgileri, vekâletnamenin düzenlendiği notere ait bilgiler, noter yevmiye numarası ve tarihini içerecek şekilde kayıt edilir ve bu kayıt sırasına göre ortaklıkça vekâletname asılları fihrist ile de irtibatlandırılarak arşivlenir(A.O.Y.m.39).

E. DAVA VEKİLLERİ

Davaya vekâlet ehliyetine sahip olan diğer bir kimseler ise dava vekilleridir. Bu kimseler davaya vekâlet ehliyeti olmalarına rağmen avukat değildirler. Her ne kadar dava vekilleri vekâlet ehliyetine sahip olsalar da, dava vekilliği kurumu bu gün için fiilen işlerliğini yitirmiştir¹⁰⁰.

---

¹⁰⁰ Arslan, Ramazan/Tanrıver, Süha, Yargı Örgütü Hukuku, 2.b., Ankara 2001.

Avukatlık Kanunu'nun geçici 13. maddesine göre, "3499 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihte dava vekâleti ruhsatnamesine sahip olanlar, beş avukat bulunmayan yerlerde vekâlet icra edebilirler". Dolayısıyla beş avukatın bulunduğu yerlerde dava vekilliğinden söz edilemeyecektir. Kanunun açık düzenlemesi gereği dava vekilleri beş avukatın bulunmadığı yerlerde söz konusu olabilecektir. Fakat kanunun ilgili maddesinin devamında "Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce 3499 sayılı Kanunun (Muvakkat IV üncü) maddesi uyarınca beş avukat bulunmayan yerlerde dava vekilliği yapmakta olanların kazanılmış hakları saklıdır." demektedir. Yani 3499 sayılı Avukatlık Kanununun yürürlüğe girmesinden önce kazanılmış hakları bulunan dava vekillerinin bu hakları saklıdır. Bu sebeple söz konusu kanunun yürürlük tarihinden önce dava vekilliği hakkını kazanmış kişinin daha sonra o yerde avukat sayısının 5'in üstüne çıkması dava vekilinin, dava vekilliği sıfatının sona ermesine sebep olmayacaktır.

Bir yerdeki avukat ve dava vekili sayısının hesaplanmasında, o yerdeki serbest avukatlık yapmayan hazine avukatları dâhil değildir¹⁰¹. Bu nedenle serbest avukatlık yapmayan hazine avukatları, kanunun öngördüğü avukat sınırının dışında kalır.

Dava vekillerinin, mesleklerini icra edebilmeleri için, o yerin bağlı olduğu baroca tutulan bir listeye yazılmaları şarttır(Av.K.g.m. 13/II). Listeye yazılma, Avukatlık Kanununun dava vekillerine tanıdığı hak ve yetkilerden faydalanmak ve yükümlere tabi olmak bakımından, baro levhasına yazılmanın sonuçlarını doğurmaktadır(Av.K.g.m.13/III). Dava vekilleri, avukatlar gibi baro levhasına kaydedilmezler. Bunların vekâlet yapmak istedikleri yerlerdeki adliye encümen veya heyetlerce gereken incelemeler yapıldıktan sonra listeye kayıtlarına karar verilir. Dava vekilleri ancak listeye kayıtlı bulunduğu mahalde vekâlet yapabilirler.

---

¹⁰¹ Kuru, Usul- II, s. 1232.

Listeye yazılmak için yapılan başvuru üzerine barolar, istemin kabul veya reddine dair kararlarını bir ay içinde vermek zorundadır. Bu süre içinde karar verilmez yahut ret kararı verilir ise ilgili şahıs; karar verilmemiş ise bir aylık sürenin sonunda, istem reddedilmiş ise ret kararının tebliği tarihinden itibaren on beş gün içinde Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kuruluna itiraz edebilir. Türkiye Barolar Birliğinin itiraz üzerine verdiği kararlar Adalet Bakanlığına ulaştığı tarihten itibaren iki ay içinde bakanlıkça karar verilmediği veya karar onaylandığı takdirde kesinleşir. Ancak Adalet Bakanlığı uygun bulmadığı kararları bir daha görüşülmek üzere, gösterdiği gerekçesiyle birlikte Türkiye Barolar Birliğine geri gönderir. Geri gönderilen bu kararlar Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunca üçte iki çoğunlukla aynen kabul edildiği takdirde onaylanmış, aksi halde onaylanmamış sayılır; sonuç Türkiye Barolar Birliği tarafından Adalet Bakanlığına bildirilir. (Av.K.g.m 13/II).

F. DAVA TAKİPÇİLERİ

Davaya vekâlet ehliyetine sahip olan diğer bir kimseler ise dava takipçileridir. Dava takipçiliği, hukukumuzda 1136 sayılı Avukatlık Kanunu ile girmiştir¹⁰². Dava takipçileri, en az üç avukat ve dava vekili olmayan yerlerde bazı dava ve işleri vekâleten takip etme yetkisine sahip kişilere verilen addır¹⁰³.

Yargı mercileri, Cumhuriyet savcılıkları, icra memurlukları nezdinde başkatiplik, zabıt katipliği, zabıt katibi muavinliği yahut icra memurluğu veya yardımcılığı görevlerinden birini en az on yıl süre ile yapmış olan kimseler, avukatlık meslekine kabul için aranılan tahsil, ve staj dışındaki şartları haiz olurlar ve avukatlığa kabul engelleri kendilerinde bulunmazsa, en az üç avukat veya davavekili olmayan bir yerde, o yerin bağlı olduğu baroca tutulan listeye yazılmak şartıyla, münhasıran o yerin hukuk mahkemeleri ve icra ve iflas dairelerinde dava ve iş takip edebilirler(Av.K.g.m. 17/I).

---

¹⁰² Güner, s.83.

¹⁰³ Kuru/Aslan/Yılmaz, Usul, s. 288.

Dava takipçisi olabilmek için öncelikle yargı mercileri, Cumhuriyet savcılıkları, icra memurlukları nezdinde başkâtiplik, zabıt kâtipliği, zabıt kâtibî muavinliği yahut icra memurluğu veya yardımcılığı görevlerinden birini en az on yıl süre ile yapmış olan kimselerden olmak gerekiyor ikinci olarak ise bu kimselerin avukatlık mesleğine kabul için gereken tahsil ve staj şartları hariç diğer şartların hepsine sahip olmaları gerekmektedir. Son olarak ise dava takipçiliği yapmak istediği yerde en az üç avukat ve dava vekilinin bulunmaması ile birlikte o yerin bağlı olduğu listeye yazılma zorunluluğu vardır.

Dava takipçileri, en az üç avukat veya dava vekili olmayan bir yerde, o yerin bağlı olduğu baroca tutulan listeye yazılmak şartıyla, o yerin hukuk mahkemeleri, icra-iflas dairelerinde dava ve iş takip etme yetkisini elde ederler.

Dava takipçileri, dava vekillerinden farklı olarak sadece listesinde yazılı oldukları yerdeki hukuk mahkemeleri ve icra-iflas dairelerinde, dava ve is takip edebilirler(Av.K.g.m. 17/I). Ayrıca dava takipçilerinin, ceza mahkemelerinde, icra ceza işlerinde de davaya vekâlet ehliyeti yoktur¹⁰⁴.

Dava takipçilerinin davaya vekâlet ehliyetleri, avukatlar gibi bütün yargı mercileri nezdinde tam değildir. Dava takipçileri sadece üçten az (en çok iki) avukat veya dava vekilinin bulunduğu yerlerde görev yapabilirler. Bir dava takipçisinin görev yaptığı yerdeki avukat ve dava vekili sayısı üçü bulursa dava takipçisinin görevi kendiliğinden sona erer(Av.K.g.m. 17/IV).

---

¹⁰⁴ Kuru, Baki, Hukuk Muhakemeleri Usulü, C-I 6B, İstanbul 2001, s. 842.

G. ÖZEL KANUN HÜKÜMLERİNE GÖRE DAVAYA VEKÂLET EHLİYETİNE SAHİP KİŞİLER

I- Karı Kocanın Kadastro İşlerinde Birbirlerini Vekil Atayabilmesi

3402 sayılı Kadastro Kanunu'nun m. 31/1' e göre, getirilen düzenleme ile sadece kadastro islerine ve davalarına özgü olmak kaydıyla, karı ve kocanın birbirlerini vekil tayin etmesine olanak tanınmıştır.

3402 sayılı kanuna göre Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun tanıdığı imkânlar saklı kalmak ve davada menfaatleri zıt olmamak şartıyla, kadastro işlerinde karı ve koca birbirlerini vekil tayin edebilirler. Görüldüğü üzere kanun belli şartlar altında karı ve kocanın birbirlerini vekil tayin etmelerine izin vermiştir. Bunun için öncelikle karı veya kocayı ilgilendiren bir kadastro davası olması gerekmektedir, ikinci olarak bu davada karı ve kocanın menfaatleri birbirine zıt olmamalıdır. Bu şartlar gerçekleştiği takdirde karı ve koca birbirlerini ilgili davada vekil tayin edebilmektedirler.

Yürürlükten kaldırılan 766 sayılı Tapulama Kanununa göre, birbirlerini tayin edilecek hısım sayısı daha fazlaydı. Bu kanuna göre okuryazar olmak kaydıyla nesepten ve sebepten usul ve füru ikinci dereceye kadar nesepten ve sebepten civar hısımlarının ve karı veya kocanın tapulama işlemlerinde vekil olabileceğini düzenlemişti. Fakat daha sonra 3402 sayılı kanunda vekil olabilecek kişileri karı ve koca olarak sınırlamıştır. Yani bunun dışında hiçbir akrabaya birbirlerini vekil tayin etme olanağı verilmemiştir.

Yargıtay da kararlarında kanun gereğince sadece karı ve kocanın birbirine vekil olabileceğini açıkça belirtmektedir. Bunla ilgili bir kararı şöyledir;

“Kadastro Kanununun 31/1. maddesi uyarınca Avukatlık Kanunda öngörülen temsil durumu dışında ancak karı veya koca birbirlerini menfaatleri zıt olmamak kaydı ile temsil edebilirler. 766 sayılı Tapulama Kanununun 56. maddesinde

*öngörülen ve kardeşlerinde birbirlerini Kadastro Mahkemelerinde temsil edebileceklerine ilişkin hüküm Kadastro Kanununa alınmamıştır. Usule ilişkin bu hükmün görülmekte olan davalara da uygulanması zorunludur”.*¹⁰⁵

II- Ticari Mümessilin Davada Vekil Olabilme Yetkisi

Borçlar Kanunu m. 449/1’e göre “Ticari mümessil, bir ticarethane veya fabrika veya ticari şekilde işletilen diğer bir müessese sahibi tarafından işlerini idare ve müessesenin imzasını kullanarak bilvekele imza vazetmek üzere sarıh veya zımnî kendisine mezuniyet verilen kimsedir.”

Ticari mümessil Borçlar Kanunu m. 32 vd. gereği doğrudan temsilcidir. Bu kişi basit bir temsilciden çok öte yetkilere sahiptir ve bu yetkilerin sınırları kanun ile belirlenmiştir. Bundan dolayı ticari mümessil, işletmenin en üst kademesinde bulunan, işletmeyi yöneten ve temsil eden bir kişi olup, işletmeyi temsille yetkili basit biri değildir, ondan çok daha ileri bir aşamayı ifade etmektedir¹⁰⁶.

Ticari mümessil o kadar geniş yetkilere sahiptir ki, kanun koyucu onun ne işleri yapabileceğinden çok, neleri yapamayacağını belirtme yoluna gitmiştir. Ticari mümessil işletmenin amacına dâhil olan hemen hemen tüm işlemleri yapma yetkisine sahiptir. Sonuç olarak ticari mümessil yaptığı işlemlerle ilgili olarak müvekkilini bir davada kendisi avukat olmasa dahi, avukat gibi temsil edebilme hakkına sahip olduğu sonucuna varılabilmektedir. Ticari mümessil, işletme sahibini mahkemede temsil ederek, işletme sahibi adına dava açabileceği ve açılmış davada işletme sahibini savunacağı kabul edilmiştir¹⁰⁷.

Ticari mümessilin, temsilcisi olduğu kişiyi mahkemelerde temsil yetkisi olduğu kabul edilmektedir. Her ne kadar kanunlarımızda böyle bir düzenleme olmasa

---

¹⁰⁵Y.16.HD,25.12.1989,E.1989/1989,K.1989/19630. (<http://www.kazanci.com.E.T.03.032010>).

¹⁰⁶ Bozkurt, Taner, Ticaret Hukuku, 2008 İstanbul, s.218.

¹⁰⁷ Karahan,Sami, Ticari İşletme Hukuku, 13.B., İstanbul 2004,s. 279

da. Borçlar Kanunu m. 453/2' ye göre ticari vekile mahkemelerde müvekkilini temsil yetkisi verilmiştir. Dolayısıyla ticari mümessilden daha az yetkisi olan ticari vekilin böyle bir yetkisi varsa ondan daha çok yetki ile donatılmış ticari mümessilinde bu temsil yetkisinin olduğu kabul edilmektedir.

Yargıtay da, ticari mümessilin işletme adına dava açıp; işletmeyi davada temsil edebileceği görüşündedir¹⁰⁸. Yargıtay; ticari mümessilin, avukat olmasa dahi, temsilcisi olduğu müessesenin gayesine dâhil işlemler için icra dairelerinde muamele yapmak yetkisine sahip olduğuna karar vermiştir¹⁰⁹.

Ticari mümessil, işletme sahibini mahkemelerde temsil ettiği hallerde, vekâletname ibrazına da gerek olmayıp, ticari temsilci olduğunun ispatı yeterli görülmüştür¹¹⁰.

III- Ticari Vekilin Davada Vekil Olabilme Yetkisi

Özel kanun hükümlerinde davaya vekâlet yetkisi olan diğer bir kişi ise ticari vekildir. Ticari vekil, Borçlar Kanunu m. 453/1'de tanımlanmıştır. Buna göre, "Ticari vekil, ticari mümessil sıfatını haiz olmaksızın bir ticarethane, fabrika veya ticari şekilde işletilen diğer bir müessese sahibi tarafından müessesenin bütün işleri veya muayyen bazı muameleleri için temsile memur edilen kimsedir." Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere işletme sahibi tarafından işletmenin bütün işleri veya belli bazı işlemleri için temsile yetkili kılınan ve temsil yetkisi işletmenin olağan işlerini kapsayan kimselerdir¹¹¹.

Yukarda ki tanımımızdan yola çıkarak ticari vekilin, ticari mümessil gibi yetki genişliğine sahip olmadığı, sadece ticari işletmeler için atanabildiği, işletmenin

---

¹⁰⁸ Y.HGK 15.1. 1964 , E. 1638, K.3600 (<http://www.kazanci.com>,E.T.10.03.2010).

¹⁰⁹ Y.İİD 13.3.1974, 3057/3332(<http://www.kazanci.com>,E.T.10.03.2010).

¹¹⁰ Karayalçın, Yaşar, Ticaret Hukuku,3.B., Ankara 1968, s.490.

¹¹¹ Bozkurt, Tamer, Ticaret Hukuku, İstanbul 2008,s.228

olağanüstü nitelikteki işlemlerini yapamayacağı sonucuna varabiliriz.

Ticari vekil, ticari işletmenin ticari mümessilin yaptığı işlerden daha az önemli ve temsil açısından da kapsamı daha az ve sınırı daha dar olan işlemlerini yapar¹¹².

Borçlar Kanunu m. 453/2’de ticari vekilin özel olarak yetkilendirilmeden tacir adına borç alamayacağı, kambiyo taahhüdünde bulunamayacağı, mahkemelerde müvekkilini temsil edemeyeceği belirtilmiştir. Dolayısıyla ticari vekilin, işletme sahibini, davalı veya davacı olarak mahkemelerde temsil edebilmesi için işletme sahibi tarafından, ticari vekile özel yetki verilmesi gerekir¹¹³.

IV- Acentenin Davada Vekil Olabilme Yetkisi

Özel kanun hükümlerinde düzenlenmiş davaya vekâlet ehliyeti olan diğer bir temsilci acentedir. Türk Ticaret Kanunu m. 116’ya göre ticari mümessil, ticari vekil, satış memuru veya müstahdem gibi tabi bir sıfat olmaksızın bir sözleşmeye dayanılarak belli bir yer veya bölge içinde devamlı bir suretle ticari bir işletmeyi ilgilendiren sözleşmelerde aracılık etmeyi veya bunları o işletme adına yapmayı meslek edinen kişiye acente denir¹¹⁴.

Acente, aracılıkta bulunduğu veya akdettiği mukavelelerle ilgili her türlü ihtar, ihbar ve protesto gibi hakkı koruyan beyanları müvekkili namına yapmaya veya bunları kabule salahiyetlidir. Bu gibi mukavelelerde çıkacak ihtilatlardan dolayı acente müvekkili namına dava açabileceği gibi kendisine karşı da aynı sıfatla dava açılabilir. Bu hükümlere aykırı olan şartlar muteber değildir(TTK. m. 119).

---

¹¹² Arkan, Sabih, Ticari İşletme Hukuku, B.10, Ankara 2007,s.176.

¹¹³ Arkan,s. 176.

¹¹⁴ Bozkurt,s.238.

Acente, kanun gereğince belli temsil yetkileri ile donatılmıştır. Bu temsil yetkisinin değişik görünüşleri de Türk Ticaret Kanunu'nda hüküm altına alınmıştır. Bunlar; sözleşme yapma, hakkı koruyucu beyanları kabul ve bunları müvekkil adına yapma, müvekkilini mahkemelerde temsilidir. Görüldüğü üzere acentenin müvekkilini mahkemelerde temsil yetkisi vardır¹¹⁵.

Acentenin müvekkilini mahkemede temsil yetkisi Avukatlık Kanununun 35. maddesindeki avukatın tekel hakkına istisna oluşturmaktadır.

Türk Ticaret Kanunu m. 119/2 “Bu gibi mukavelelerde çıkacak ihtilatlardan dolayı acente müvekkili namına dava açabileceği gibi kendisine karşı da aynı sıfatla dava açılabilir.” demektedir. Kanun maddesinde “ bu gibi sözleşmelerden” diye söze başlayarak yine aynı kanunun aynı maddesinin birinci fıkrasına bağlantı kurmuştur. Söz edilen sözleşmeler ise Türk Ticaret Kanunu m. 119/1 gereğince “aracılıkta bulunduğu veya akdettiği mukavelelerle ilgili her türlü ihtar, ihbar ve protesto gibi hakkı koruyan beyanları”dır. Bunun sonucu olarak acentenin müvekkilini mahkemede temsil edebilmesi, aracılık yaptığı veya bizzat akdettiği sözleşmelerle ilgili çıkacak uyuşmazlıklarla ilgili olmasına bağlı olmasıdır¹¹⁶.

Sözleşmeden değil de, kanundan veya haksız fiilden doğan bir borcun ifa edilmemesinden kaynaklanan uyuşmazlıklarda acentenin yukarıda sözü edilen nitelikte böyle bir yetkisi bulunmamaktadır¹¹⁷. Yani acentenin bizzat akdetmediği veya aracılığını yapmadığı bir sözleşmeden dolayı müvekkiline izafeten kendisine karşı dava açılmayacağı gibi, üçüncü kişi ile müvekkil arasındaki haksız fiilden dolayı da bu hüküm uygulanamayacaktır. Uyuşmazlık bir sözleşmeden doğsa bile, bu sözleşmenin kurulması veya bu sözleşmeye aracılıkta ilgili acentenin etkisi olmamışsa yine onun davada müvekkilini temsil etmesi mümkün olmaz.

---

¹¹⁵ Bozkurt,s.241.

¹¹⁶ Bozkurt,s.243

¹¹⁷ Kayhan, Şaban, Türk Hukukunda Acentelik Sözleşmesi, B.2, İstanbul 2003, s 171.

Yargıtay 1980 yıllarından önceki içtihatlarında, müvekkile izafeten acenteye karşı açılacak davalarda alınacak ilamların acente mi, müvekkil aleyhine mi icra edileceği noktasına değinmiş ve bunun acentenin malvarlığından da karşılanabileceği sonucuna varmıştı. Ancak bu içtihat öğretide kabul görmemişti. Öğretide acentenin müvekkilini avukat gibi temsil etmesinden dolayı, nasıl ki avukat davayı kaybetse de borç onun mal varlığından karşılanamıyorsa, burada da ilamın gereklerinin sadece müvekkil aleyhine icra edilebileceği savunulmuştur¹¹⁸. Yargıtay da daha sonraki yıllarda öğretinin görüşünü benimsemiş ve sonraki kararlarında ilamın sadece müvekkil aleyhine icra edilebileceğine ilişkin kararlar vermiştir¹¹⁹.

V- Adi Ortaklıkta Yönetici Ortağın Davada Temsil Yetkisi:

Adi ortaklık, Borçlar Kanunu'nun, ikinci kısmının 23. babında 520-541. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Borçlar Kanunu m. 520/1'de adi şirketin tanımı verilmiştir. Buna göre;" şirket bir akittir ki onunla iki veya ziyade kimseler emeklerini ve mallarını müşterek gayeye erişmek için birleşmeyi iltizam ederler. Bir şirket, Ticaret Kanunu'nda tarif edilen şirketlerin mümeyyiz vasıflarına haiz değil ise bu bap ahkâmına tabi adi şirket sayılır" demektedir.

Adi ortaklık, emeklerini veya araçlarını herhangi bir müşterek amaç doğrultusunda birleştirerek, bu amaca ulaşma konusunda birlikte çaba göstermeyi sözleşmeyle birbirlerine karşı yükümlenen kişilerce oluşturulan, tüzel kişiliği bulunmayan bir kişi topluluğudur¹²⁰.

Adi ortaklığın tüzel kişiliği bulunmadığından taraf ehliyeti yoktur. Adi şirket kişi olmadığından mahkemelerde davacı veya davalı olması da mümkün değildir; ortaklar arasında mecburi dava arkadaşlığı vardır.

---

¹¹⁸ Kayıhan, s. 179.

¹¹⁹ Bozkurt, s.244

¹²⁰ Yavuz, s. 543.

Yukarıda belirttiğimiz üzere adi şirket kişi olmadığından ortakların hep birlikte davalı veya davacı olması gerekmektedir. Ancak ortaklardan birine dava için temsil yetkisi verilmesi mümkündür. Bu olağanüstü bir iş olduğundan oybirliği gerekmektedir. Ayrıca bu yetkinin açıkça verilmesi lazımdır¹²¹.

Bir ortağa dava için temsil yetkisi verilmesi için bu ortağın avukat olması gerekmemektedir. Çünkü diğer ortakların bu konuda yönetici ortağa verdikleri izin, aynı zamanda iştirak halinde mülkiyet halindeki birlikteliklerde bir davaya verilen olur anlamına gelmektedir¹²².

VI- Miras Ortaklığında, Mirasçılardan Birinin Davadaki Temsil Yetkisi

Türk Medeni Kanunu m. 640/1 gereğince birden çok mirasçı bulunması halinde, mirasın geçmesiyle birlikte paylaşmaya kadar, mirasçılar arasında terekedeki bütün hak ve borçları kapsayan bir ortaklık meydana gelir. Bu ortaklığa miras ortaklığı denir. Miras ortaklığının tüzel kişiliği olmadığı için, taraf ehliyeti de yoktur¹²³. Bu nedenle bu ortaklıkta Türk Medeni Kanunu m. 640/2 gereğince mirasçılar terekeye elbirliğiyle sahip olurlar ve sözleşme veya kanundan doğan temsil ya da yönetim yetkisi saklı kalmak üzere, terekeye ait bütün haklar üzerinde birlikte tasarruf ederler.

Miras ortaklığının tüzel kişiliği ve taraf ehliyeti olmadığından miras ortaklığının tümüne ilişkin davaların, bütün mirasçılar tarafından birlikte açılması gerekmektedir. Fakat bütün mirasçılar, avukat olmadığı halde oybirliği ile içlerinden birine dava açmak için yetki verebilirler¹²⁴. Bu kimse kendi adına asaleten ve diğer

---

¹²¹ Karayalçın, s 133.

¹²² Özenli Sosyal, Uygulamada Adi Ortaklık ve Neden Olduğu Davalar, Ankara 1988, s. 155.

¹²³ Kuru/Arslan/Yılmaz, Usul, s. 271.

¹²⁴ Kuru, Usul-II, s. 1240-1241.

mirasçuların temsilcisi olarak onları mahkemelerde temsil edip, davayı takip edebilir¹²⁵.

VII- Gemi Müdürünün Donatma İştirakini Davada Temsil Yetkisi

Donatma iştiraki Türk Ticaret Kanunu m. 951/1' de tanımlanmıştır. Bu maddeye göre “Birden fazla kişinin müşterek mülkiyet şeklinde malik oldukları bir gemiyi aralarında yapmış oldukları sözleşme uyarınca tümünün adına ve hesabına deniz ticaretinde kullanmaları durumunda, donatma katılımı mevcuttur” .

Donatma iştirakine, işlerinin idaresi için gemi müdürü atanabilir (TTK. m. 954/1). Buna karşılık, müşterek donatan sıfatını taşımayan üçüncü bir kişinin gemi müdürü olarak atanabilmesi için oybirliği gereklidir. (TTK. m.954/1). Fakat ister müşterek donatanlardan biri olsun ister olmasın, her gemi müdürüne çoğunluk kararı ile işten el çektirilebilir. (TTK m. 954/2). Gerek atama, gerekse azil durumunun ticaret ve gemi siciline tescil olunması gereklidir. (TTK. m. 954/3). Gemi müdürü, donatma iştirakinin yönetilmesi için gerekli olan ve olağan sayılabilecek tüm hukuki işlem ve tasarrufları yapmaya yetkilidir (TTK. m. 955/1). Türk Ticaret Kanunu 955. maddesi, olağan işlerin kapsamına, özellikle geminin donatılmasının, geminin, navlunun, donatma masraflarının ve müşterek avaryadan doğan alacakların sigorta ettirilmesinin girdiğini açıklamıştır. Gemi müdürü, bu sınırlar içinde kalmak koşulu ile donatma iştirakini mahkemede de temsil edebilir.

Görüldüğü üzere gemi müdürü, donatma iştirakinin olağan işlemlerine ilişkin davalarda, avukat olmasa bile, donatma iştirakini mahkemede temsil edebilir. Bu durumda, gemi müdürü, donatma iştirakini temsil ettiği davalarda, Türk Ticaret Kanunu m. 955/2 hükmü gereği davaya vekâlet ehliyetine sahip olmaktadır¹²⁶.

---

¹²⁵ Yener, Orhan, Hukuk ve Ceza Davalarında Taraf Teşkili ve Dava Ehliyeti, Ankara 1997, s.163.

¹²⁶ Kuru, Usul- II, s. 1240.

VIII- Kat Mülkiyeti İle İlgili Davalarda Yöneticinin Diğer Kat Maliklerini Mahkemede Temsil Etme Yetkisi

Kat mülkiyeti ile ilgili bazı davalarda yönetici, kat maliklerini mahkemede temsil edebilir. Çünkü yönetici kat maliklerinin temsilcisi durumundadır¹²⁷. Diğer bir ifadeyle, yönetici avukat olmasa bile, bazı davaları kat malikleri adına açabilir. Yönetici bu durumda kat maliklerine karşı aynen vekil gibi sorumludur¹²⁸.

Gider veya avans payını ödemeyen kat maliki hakkında, yönetici tarafından, yönetim planına, Kat Mülkiyeti Kanununa ve genel hükümlere göre dava açılabilir ve icra takibi yapılabilir(KMK. m. 20/II). Yönetici, kat mülkiyetine ilişkin borç ve yükümlülükleri yerine getirmeyen kat maliklerine karşı dava açabilir ve icra takibi yapılabilir (KMK m. 35/I).

Zira yönetici, kat malikleri adına açtığı davalarda Kat Mülkiyeti Kanunu'ndan ötürü davaya vekâlet ehliyetine sahip olmaktadır. Yöneticinin dava açma yetkisi, kat maliklerinin kat mülkiyetine ilişkin borç ve yükümlülükleri genel yönetim işleri ile sınırlıdır. Bu nedenle yönetici, genel yönetim işleri dışındaki konularda dava açamaz Fakat kat maliki olmayan yönetici, kat malikleri kurulunun verdiği özel yetkiye dayanarak, başka davaları da açabilir¹²⁹.

Yöneticinin dava açma yetkisi, kat maliklerinin kat mülkiyetine ilişkin borç ve yükümlülükleri ile sınırlıdır. Bu nedenle yönetici, genel yönetim işleri dışındaki konularda dava açamaz¹³⁰.

Yargıtay kararlarında kat maliki olmayan yöneticiye kat malikleri kurulunun usulüne uygun olarak yapılan toplantısında ve yasal nisaba göre alınan

---

¹²⁷ Kuru, Usul- II, s. 1241.

¹²⁸ Karahasan, Mustafa Reşit, Mülkiyet ve Kat Mülkiyeti Hukuku, İstanbul, 1999,S.391

¹²⁹ Y.HGK 20.12.1972, 5-100/1489 (<http://www.kazanci.com>,E.T.03.15.2010).

¹³⁰ Kuru, Usul- II, s. 1242.

kararla dava açma yetkisi verilebileceğini ayrıca kat maliki olmaması nedeniyle kendi adına bu tür dava açma yeteneğine sahip olmayan yönetici bu yetkiye dayanarak bizzat dava açıp onu takip edemeyeceğini belirtmektedir. Bu konuda örnek bir karar aşağıdaki gibidir.

“Kat maliki olmayan yönetici kat malikleri kurulunun usulüne uygun olarak yapılan toplantısında ve yasal nisaba göre alınan kararla dava açma yetkisi verilebilir. Ayrıca kat maliki olmaması nedeniyle kendi adına bu tür dava açma yeteneğine sahip olmayan yönetici bu yetkiye dayanarak Avukatlık Kanununun 35. ve HUMK’ nun 61. maddesi uyarınca bizzat dava açıp onu takip edemez. Bu nedenle yöneticiye uyuşmazlık konusunda dava açılması amacıyla gereken yetkinin kat maliklerince verildiğini gösteren belge ile bu belgeye ve yönetici sıfatına dayanarak vekâlet vereceği avukat marifeti ile davayı takip etmek üzere mehil verilmelidir”¹³¹.

IX- Davanın Üçüncü Kişiye İhbarı Üzerine, Davanın İhbar Edildiği

Kimsenin İhbar Edeni Davada Temsili

Görülmekte olan bir davada taraflardan birinin, kendisine yardım etmek üzere davaya katılmasını veya kendisini davada temsil etmesini sağlamak amacıyla üçüncü kişiye davayı duyurmasına, davanın ihbarı denir¹³².

Davanın ihbarı, tarafın davada haksız çıkması durumunda üçüncü bir kişiye başvuru hakkı olduğu veya üçüncü kişinin kendisine başvuracağı durumlarda söz konusu olur(HUMK m.49/I).

İhbar belli koşullar altında yapılabilmektedir. İhbarın yapılabilmesi için öncelikle açılmış ve görülmekte olan bir davanın bulunması gerekmektedir. İkinci olarak bu ihbarın yargılama bitinceye kadar yapılması gerekmektedir. Yani Yargıtay

¹³¹ Y.18.HD.,4.2.1992, E.1991/556,K.1992/333.(<http://www.kazanci.com>,E.T.03.20.2010).

¹³² Pekcantez, Hakan, Medeni Usul Hukuku, Ankara 2000, s. 173.

aşamasında ihbar söz konusu olmamaktadır¹³³. Üçüncü olarak ihbar yapılacak kişinin davanın tarafı olmayan üçüncü bir kişi olması gerekmektedir. Yani davanın tarafları birbirine ihbarda bulunamaz. Son olarak ihbarda bulunan tarafın, davasında haksız çıkması durumunda, ya kendisinin üçüncü bir kişiye başvuru hakkı bulunmalıdır, ya da üçüncü kişinin kendisine başvuru hakkı bulunmalıdır¹³⁴.

İhbar tek taraflı bir usul işlemidir. Yargıcın veya karşı tarafın iznine ya da kabulüne bağlı değildir¹³⁵. Kendisine ihbar yapılan kişi de bir başkasına başvurabilecek ise, o kişiye davayı ihbar edebilir¹³⁶.

Davayı ihbar eden kimse, ihbarda bulunduğu kişiye iki şeyi teklif edebilir. İhbarda bulunan taraf, ilk olarak, ihbarda bulunduğu üçüncü kişiye, kendisinin yerine geçerek temsilen davayı takip etmesini teklif edebilir. İhbar eden, ikinci olarak, üçüncü kişiye davaya fer'i müdahil olarak katılmasını teklif edebilir¹³⁷.

Kendisine ihbar yapılan kişi üç şekilde davranabilir. İlk olarak ihbara karşı hareketsiz kalabilir. İkinci olarak, davaya fer'i müdahil olarak katılabilir. Son olarak ise ihbarda bulunan kişinin yerine geçerek, onu temsilen davayı takip edebilir¹³⁸.

Üçüncü kişi, ihbarda bulunan kişinin yerine geçerek, onu temsilen davayı takip edebileceğini söylemiştik. Üçüncü kişi kendi adına değil, ihbar eden taraf adına onu temsilen davayı takip eder. Üçüncü kişinin davada ihbar edeni temsil etmesi

---

¹³³ Alangoya/Yıldırım/Yıldırım, s. 172.

¹³⁴ Söz gelimi kendisine karşı dava açılan müteselsil kefil, davayı kaybettiği taktirde borçluya rücu edebilecektir. Bu durumda müteselsil kefil, asıl borçluya davayı ihbar edebilir.

¹³⁵ Pekcanitez, Usul, s. 174.

¹³⁶ Pekcanitez/Atalay/Özkeles, s. 180.

¹³⁷ Fer'i müdahale, üçüncü bir kişinin, hukuksal yararını korumak amacıyla taraf olmadığı bir davanın taraflarından birine yardım için yargılamaya katılmasıdır. Davaya müdahalede, üçüncü kişinin kendi inisiyatifıyla gerçekleşir. Davanın ihbarı, davanın taraflarının bildirim ile gerçekleşir. (Alangoya/Yıldırım/Yıldırım, s. 164).

¹³⁸ Kuru/arslan/yılmaz,usul,s.615

iradi bir temsildir. Bu nedenle davayı ihbar eden taraf, kendisini davada temsil edeni her zaman azledebilir¹³⁹.

Hukukumuzda Avukatlık Kanunu gereğince yalnızca avukatların davaya vekâlet alabileceği kabul edilmiştir. Dolayısıyla ihbarda bulunan kişinin yerine, ihbar yapılan üçüncü kişinin geçmesi ve onu temsil etmesi Avukatlık Kanunu m. 35'e istisna teşkil etmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

VEKÂLETİN VERİLMESİ, KAPSAMI, SONA ERMESİ, DAVAYA VEKÂLET EHLİYETİ OLMAYANLARIN DAVA TAKİP ETMELERİNİN SONUÇLARI VE VEKÂLET ÜCRETİ

A. VEKÂLETİN VERİLMESİ

I- Genel Olarak

Vekâlet verilmesi, tek taraflı bir hukuki muamele olup, vekâlet verenin iradesi tamamlanır¹⁴⁰. Vekâlet verilmesi söz konusu ise iradî temsilden söz edilir. Bunun içinde temsil edilenin, temsil edene temsil yetkisi vermesi gerekmektedir. Temsil yetkisi verilmesine de vekâletname denir. Temsil yetkisi verene müvekkil temsil yetkisi alan kişiye ise vekil adı verilmektedir. Herkes kendi hür iradesi ile vekil tayin edebilir ve bunun içinde vekiline vekâletname verebilir fakat dava ehliyeti olmayan kişiler ancak kanuni temsilcileri aracılığı ile temsil yetkisi verebilir. Dava ehliyeti olmadığı halde vermiş olduğu temsil yetkisine kanuni temsilcisinin onay vermesi ile ancak geçerlilik kazanacaktır.

---

¹³⁹ Pekcanitez, Usul, s.176.

¹⁴⁰ Üstündağ, s. 404.

Davada temsil yetkisinin verilmesi taraf ile temsilci arasında değil, üçüncü kişilere karşı vekilin yetkilendirilmesidir. Bu yetkilendirme Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu m.60 gereğince borçlar hukukunun genel hükümlerine tabidir.

Maddi hukuktaki temsil yetkisinin verilmesi gibi, avukatın haberi olmadan müvekkilin tek taraflı iradesiyle vekil tayin edilebilir. Avukatın haberi olmadan yetkilendirilmesi bir iş teklifi bir vekâlet/hizmet sözleşmesi yapmak için icap niteliğinde kabul edilmelidir¹⁴¹. Bu şekilde yetkilendirilmiş olan avukat yani kendisine iş teklifi sunulmuş olan avukat, Avukatlık Kanunu m.37'nin açık hükmü gereğince kendisine teklif edilen işi sebep göstermeden ret edebilir.

İşi, iki avukat tarafından reddedilen kimse, kendisine bir avukat tayin edilmesini baro başkanından isteyebilir. Bu şekilde tayin edilen avukat baro başkanın belirlediği ücret karşılığında işi takip etmek zorundadır. Görüldüğü üzere her ne kadar müvekkilin tek taraflı iradesiyle istediği avukatı vekil tayin edebiliyorsa da, vekil tayin edilen avukatın sebep göstermeden kendisine teklif edilen işi ret etme hakkı mevcuttur. Yani avukatın haberi olmadan yetkilendirilmesi daha sonra karşı tarafa bu yetkilendirilmenin bildirilmesi ile avukat davaya takibe zorlanamaz. Fakat avukat iş sahibi adına işlem yapmaya başladığı anda vekâlet sözleşmesi zımnen kurulmuş olur.

Sonuç olarak avukat adına bir vekâletnamenin Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu m.65 de öngörülen şekilde düzenlenmiş olması, o avukatın iş sahibini temsil etme yetkisi kendiliğinden oluşturur. Avukatın iş sahibinin tek taraflı iradesiyle verdiği temsil yetkisini kabul etmesine veya reddetmesine gerek yoktur. İş sahibinin işini yapmak istemeyen temsilcinin yapabileceği tek şey, yetkiyi kullanmamaktır¹⁴².

---

¹⁴¹ Aday, s.99.

¹⁴² Oğuzman /Öz , s.173.

II- Vekâletname

Borçlar Kanunu hükümlerine göre bir kişiyi temsilci tayin edebilmek için öngörölmüş bir şekil şartı söz konusu değildir. Buna göre, temsilci tayin etmek isteyen kişinin, tek taraflı temsiliye varması gerekli bir irade beyanında bulunması yeterlidir. Ancak Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu m.65'e göre vekil, davayı takip etmeye yetkili olduğunu noter, nahiye meclisi veya ihtiyar heyeti veyahut sulh hâkimi tarafından imzası tasdik edilmiş bir vekâletnameyle vekil olduğunu ispat etmek zorundadır.

Dava için temsil yetkisi verilmesi yukarıda açıklandığı gibi tek taraflı bir irade beyanı ile olmaktadır. Bundan dolayı davaya verilen vekâlet yetkisi bir sözleşme değildir. Bu yüzden Vekâletnamenin diğer bir adı temsil belgesidir. Sonuç olarak vekâletname, bir kimseye verilen temsil yetkisi ve bunun kapsamını gösteren belgedir.

Yargıtay'ın vekâletname tanımı ise şöyledir; "Vekâletname denilen vesika, taraflar arasındaki vekâlet aktini değil, fakat müvekkil denilen kimsenin vekil denilen kimseye vermiş olduğu temsil salâhiyetini gösteren bir vesikadan ibarettir"¹⁴³.

Avukatlık Kanunu m. 27/3 ve Av..K.Y..m.18/3 uyarınca, dava vekâletnamelerine baro pulu yapıştırılma mecburiyeti getirilmiştir. Bu düzenlemelere göre, pul yapıştırılmamış veya pulu noksan olan vekâletname ve örneklerini kabul edilmemelidir. Gerektiğinde ilgiliye on günlük süre verilerek bu süre içinde pul tamamlanmadıkça vekâletname işleme konulamaz.

---

¹⁴³ Y. 4.HD 13.9.1958, 470/5599 (<http://www.kazanci.com>,E.T.02.04.2010).

1. Türleri

Vekâletnameler iş vekâletnamesi ve dava vekâletnamesi olarak ikiye ayrılmaktadır. Konumuzla alakalı olan dava Vekâletnameleri uygulama açısından ikiye ayrılmaktadır. Bunlar genel ve özel dava vekâletnamesi olarak ayrılmaktadır.

a. Genel Vekâletname:

Genel vekâletname müvekkilin açmış olduğu, açacağı ve müvekkile karşı açılmış ve açılacak olan tüm davaları takip etmek için vekâlet yetkisi olan kişilerle verilmiş vekâletnamedir. Burada önemli husus genel vekâletnameyi Borçlar Kanunu 388/2 deki genel vekâletname ile karıştırmamak gerekmektedir. Borçlar Kanununda düzenlenen genel vekâletname, özel yetki gerektiren işlemler dışında bütün işlemleri müvekkil adına yapma yetkisi veren bir vekâletname türüdür.

Borçlar Kanunu m.388/3'e göre, vekil, kendisine genel bir vekâletname verildiği takdirde, dava açma ve müvekkilini davada savunma yetkisine sahip değildir. Bu yetkiye sahip olabilmesi için kendisine ya bu hususta ayrı bir vekâletname verilmeli ya da genel vekâletnamenin içerisinde kendisinin özel olarak davayı takip etme yetkisinin verilmiş olması gerekir. Özetle Borçlar Kanununda düzenlenen genel vekâletname ile vekil, müvekkilinin rızası olmaksızın davada onu temsil edememektedir. Kanunda aksi öngörülmedikçe, kural olarak, vekil, işin gerektirdiği tüm yetkilere sahiptir.

Vekil genel vekâletnamesiyle, müvekkilinin başka davalarda da temsil edebilir. Ancak kendisine genel dava vekâleti verilmiş vekil, müvekkilinin rızası olmadan dava açamayacağı gibi karşı taraf da, vekili, müvekkilin davalarını temsile zorlayamaz¹⁴⁴.

---

¹⁴⁴ Alagonya/Yıldırım/Yıldırım, s. 175.

b. Özel Vekâletname

Belirli bir ya da birkaç davanın takibi için verilen vekâletnamedir. Vekil, özel vekâletnamesi ile belirtilen davaların dışında, müvekkilini başka davalarda, temsil edemez¹⁴⁵.

2. Vekâletnamenin Şekli ve Şekil Eksikliği Bulunması

a. Vekâletnamenin Şekli

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu m. 65, vekâletnameler için şekil şartı aramaktadır. Fakat Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu m.65'teki biçim koşulu, geçerlilik koşulu değil, ispat koşuludur¹⁴⁶. Borçlar Kanunu m.386 ya göre vekâlet sözleşmesi yapmak için de uyulması gerekli bir şekil şartı söz konusu değildir. Yukarıda belirttiğimiz gibi Yargıtay'a göre de davaya vekâlet için düzenlenmesi gerekli vekâletname geçerlilik şartı olarak değil, ispat şartı olarak kabul edilmiştir.

Dava vekâletnamesi ancak belirli merciler tarafından düzenlenebilir bu merciler şunlardır;

- Noterler tarafından onaylanmış vekâletnameler, bütün mahkemelerdeki davalar için geçerlidir. Vekâletnamenin noterce onaylanmış olması yeterlidir. Fakat boşanma davaları için düzenlenecek vekâletnamelerde vekâlet verenin fotoğrafını bulunması zorunludur.
- Sulh mahkemelerinde bakılan davalar için gerekli vekâletnameler, nahiye meclisi ihtiyar heyeti veya sulh hâkimi tarafından da onaylanabilir. Bu vekâletnameleri aynı şekilde noterlerinde yapabileceği veya tasdik edebileceği şüphesizdir.
- Resmi dairelerin¹⁴⁷ vekillerine, mensup oldukları amiri tarafından usulüne uygun olarak vekâletname verilir ayrıca onayına gerek yoktur.

---

¹⁴⁵ Kuru/Aslan/Yılmaz, Usul, s. 293.

¹⁴⁶ Alangoya/Yıldırım/Yıldırım, s.159

¹⁴⁷ Resmi dairelerden kastedilen, genel ve katma bütçeli daire ve idareler ile il özel idareleri, belediyeler ve köyler gibi kamu tüzel kişileridir.

- Yabancı ülkelerdeki Türk konsoloslugu tarafından onayli vekâletnameler noter onayli vekâletnameler gibi geçerlidir.(NK. m. 296).
- Kadastro işlerinde, kadastro hâkimi veya sulh hâkimi tarafından tasdik edilen vekâletnameler (KK. m. 31/I),
- Hazarda ve seferde silâh altına çağrılan muvazzaf veya ihtiyat eratın kıtaya katıldıktan sonra verecekleri vekâletnameler, askeri adli hâkimler, bölük komutanları veya buldukları müessese amirleri tarafından düzenlenir ve onaylanır. Bu vekâletnameler, hiçbir harca ve resme tabi değildir ve hükümlerini eratın terhisinden iki ay sonrasına kadar devam ettirir (1111 sayılı Askerlik Kanunu m.61).

Gerek noterden, gerek nahiye meclisi veya ihtiyar heyeti yahut sulh hâkimi tarafından onaylanmak suretiyle yapılacak vekâletnamelerin resen düzenlenmiş olmasına lüzum olmayıp imza tasdiki suretiyle yapılmaları kâfidir¹⁴⁸.

b. Vekâletnamede Şekil Eksikliğinin Bulunması

Temsil yetkisi hiç bir şekil şartına uyulmadan verilebilir. Hatta doktrinde baskın olan görüşe göre temsilciden yapması istenilen hukuki işlem şekil şartına tabi olsa bile temsil yetkisi şekle tabi olmadan verilebilir¹⁴⁹. Bu nedenle vekâletnamedeki şekil şartları veya eksikliği vekâletnamenin geçerliliğini etkilemez. Söz konusu şekil şartları vekâletnamenin ispatı için vardır.

Vekâletnamede şekil eksikliği varsa, bu eksikliğin giderilmesi için vekile süre verilir. Bu süre içinde vekilin vekâletnamedeki eksik unsurları gidermesi gerekir. Fakat müvekkil duruşmaya gelip vekâlet verdiğini bildirirse artık yeni şekle uygun bir vekâlet düzenlenmesine gerek yoktur¹⁵⁰. Diğer bir ifade ile bir avukatın eksik bir vekâletnameye dayanarak dava açılması durumunda asil duruşmaya gelerek avukat

---

¹⁴⁸ Bilge/Önen, s. 238.

¹⁴⁹ Eren Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 8.B., İstanbul 2001, s. 396.

¹⁵⁰ Kuru, Usul- II, s.1258.

tarafından temsil edilmesi yönündeki iradesini mahkeme huzurunda açıklayınca vekâletnamedeki eksiklik giderilmiş olacaktır.

3. Vekâletnamenin İbrazı ve İbraz Edilmemesinin Sonuçları

a. Genel Olarak

Vekâletnamenin ibrazı, ibraz etmemenin sonuçları, davanın bulunduğu aşamaya göre değişmektedir. Dava açılırken vekâletnamenin ibrazı ile açılmış bir davaya daha sonra katılıp vekâletname ibraz etmek farklı hukuki sonuçlara ve kurallara bağlanmıştır.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu m. 65 gereğince vekil, vekâletnamesinin aslını veya onaylı örneğini, dava dosyasına eklemekle yükümlüdür. Taraf kendisini vekil ile temsil ettiriyorsa, geçerli bir vekâletname bulunması ve bunun mahkemeye verilmesi dava şartıdır.

Avukat, işlerini kendi sorumluluğu altındaki stajyeri veya yanında çalışan sekreteri eliyle de takip ettirebilir, ilgili olduğu ve vekâletnamesini ibraz ettiği veya ibraz edip dava ve takip dosyalarından fotokopi veya benzeri yollarla örnek aldırabilmektedir. Bazı durumlarda avukatlar ve avukat stajı gören stajyerler vekâletname ibraz etmeksizin dava ve takip dosyalarını inceleyebilmektedir. Fakat bu durumda bu hakları sadece incelemek ile sınırlı kalacaktır. Yani dava veya takip dosyasından herhangi bir belgenin fotokopisini alma hakkını vermeyecektir.

Yukarıda da belirttiğimiz üzere Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu m. 65 gereğince vekil, vekâletnamesinin aslını veya onaylı örneğini, dava dosyasına eklemekle yükümlüdür. Yani vekil, vekâletnamesinin aslını veya ilgili makamlarca onanmış suretini dosyasına eklemedikçe dava açamaz. Taraf kendisini vekil ile temsil ettiriyorsa, geçerli bir vekâletname bulunması ve bunun mahkemeye verilmesi dava şartıdır. Bu yüzden mahkemenin vekâletnamenin olup olmadığını veya verilen

örneğin aslına uygun olup olmadığını resen gözetmesi gerekir. Davanın tarafları da karşı tarafının vekâletnamesinin mevcut olmadığı hakkında itirazda bulunabilir.

b. Dava Açılırken Vekâletnamenin İbrazi ve İbraz Edilmemesinin Sonuçları

Vekâletnamenin aslını veya örneğini vermeyen vekil dava açamaz ve yargılama ile ilgili hiçbir görev yapamaz. Şu kadar ki, gecikmesinde zarar umulan hallerde mahkeme, vereceği kesin bir süre içinde vekâletnamesini getirmek şartıyla vekilin dava açmasına veya usul işlemleri yapmasına izin verebilir. Bu süre içinde vekâletname verilmez veya aynı süre içinde asil, yapılan işlemleri kabul ettiğini dilekçe ile mahkemeye bildirmezse dava açılmamış sayılır ve yapılan işlemler hükümsüz kalır(HUMK. m.67).

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu m. 67 gereğince vekâletnamesini ibraz etmeyen vekilin dava dilekçesini ret edilmesi gerekmektedir. Gecikmesinde sakınca bulunan haller dışında vekile vekâletnamesini ibraz için süre dahi verilmemektedir. Görüldüğü üzere kanun sadece bir istisna dışında vekâletnamesini ibraz etmeden dava açan vekile, vekâletini sunmak için süre vermemektedir. Ancak kanun bu kurala bir istisna getirerek gecikmesinde sakınca bulunan durumlarda vekile vekâletnamesini sunması için kesin süre verileceğini belirtmiştir. Yani sadece bu istisna durumunda vekil vekâletsiz dava açabilecek ve usul işlemleri yapabilecektir. Verilecek bu süre kanunun ilgili maddesince kesin süredir yani hâkim bu sürenin sonunda süreyi uzatamayacaktır.

Gecikmesinde sakınca bulunan haller kanunda belirtilmemiştir. Böyle bir durumda hâkim tarafından gecikmesinde sakınca bulunan bir halin var olup olmadığı tespit edilecektir. Yani hâkim vekile süre verilmemesi durumunda müvekkili telafisi mümkün olmayan bir zarara uğrama olasılığı varsa bu gecikmesinde zarar umulan bir hal olarak değerlendirmesi gerekecektir.

Vekil gecikmesinde zarar bulunan hal dolayısıyla kendisine verilen kesin süre içerisinde, vekâletnamesini mahkemeye verirse veya vekâletname vermemesine rağmen asil, aynı sürede kendisi adına dava açılmış olmasını kabul ettiğini dilekçe ile mahkemeye bildirirse, vekâletnamesiz vekil tarafından açılmış olan dava, geçerli olarak açılmış bir davanın tüm sonuçlarını doğurur. (HUMK. m.64/I,c.3.)

Vekil gecikmesinde zarar bulunan hal dolayısıyla kendisine verilen kesin süre içerisinde, vekâletnamesini mahkemeye sunmaz ise veya aynı süre içerisinde müvekkil, açılan davanın kendi adına açılmış olmasını kabul ettiğini dilekçe ile mahkemeye bildirmezse, vekâletnamesiz vekil tarafından açılmış olan dava, açılmamış sayılır (HUMK. m. 67/1, c. 3).

Kendisine verilen kesin süre içinde vekâletnamesini, mahkemeye vermemeyi kötü niyetle yapan vekil aleyhine ceza takibi yapılmak ve disiplin cezası uygulanmak üzere, mahkemece Cumhuriyet Savcılığına ve vekilin bağlı olduğu baro başkanlığına yazı gönderilir (HUMK. m. 67/2).

Vekâletnamesini verilen kesin süre içerisinde mahkemeye vermemiş olan vekil, oturum harcı ile diğer yargılama giderlerini ve karşı tarafın uğradığı zararları ödemeye mahkûm edilir (HUMK. m. 67/1, c.4).

c. Açılmış Bir Davada Vekâletnamenin İbrazi ve İbraz Edilmemesinin Sonuçları

Kanunların öngördüğü usule uygun olarak açılmış ve yargılaması devam eden bir davayı takip etmek isteyen vekil, yani yargılamanın herhangi bir aşamasında taraflardan birinin vekili davayı müvekkili adına takip etmek isteyebilir. Böyle bir durumda vekil, vekâletnamesinin aslını veya onaylı örneğini mahkemeye ibraz etmek zorundadır. Aksi takdirde devam eden yargılama ile ilgili hiçbir görev yapamaz ve

vekil sıfatıyla duruşmaya kabul edilmez¹⁵¹. Gecikmesinde sakınca bulunan haller dışında mahkemece vekile, vekâletnamesini vermesi için bir süre de verilemez.

Yukarıda belirttiğimiz üzere vekâletnamesinin aslını veya onaylı örneğini ibraz etmeyen vekil davanın hiçbir aşamasına katılamaz, davayla ilgili işlemler yapamaz. Kural olarak vekile vekâletnamesini ibraz etmesi için süre de verilmez. Ancak kanunumuz bu kurala bir istisna getirmiştir. Gecikmesinde zarar umulan hallerde, vekile vekâletnamesini ibraz etmesi için kesin bir süre verilebilir. Vekil kendisine verilen kesin süre içinde vekâletnamesini mahkemeye vermez ve aynı süre içinde asil de yapılan işlemleri kabul ettiğini dilekçe ile mahkemeye bildirmezse, vekâletnamesiz vekil tarafından yapılmış olan işlemler hükümsüz kalır (HUMK. m. 67/1, c. 3).

Verilen kesin süreye rağmen vekâletname verilmediği gibi asil de aynı süre içinde yapılan işlemleri kabul ettiğini mahkemeye dilekçe ile bildirmez veya kesin süreyi izleyen oturuma da gelmezse, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu m.409 gereğince, ya yargılamaya gelmeyen tarafın yokluğunda devam edilir veya dosyanın işleminden kaldırılmasına ve süresinde yenilenmediği takdirde de davanın açılmamış sayılmasına karar verilir.

---

¹⁵¹ Kanunun, 67. maddesinde yapılan değişiklikle, vekâletnamesi mevcut olmakla beraber ilk oturumda bunu vermeyen vekilin huzuru ile yargılamaya devam olunabileceği esastan ayrılmakta, bu esas değişiklikle, vekâletnamesi düzenlenmiş olsa bile, mahkemeye verilmedikçe, vekilin dava açamayacağı gibi mahkemeye kabul olunmayacağı kuralı getirilmiş bulunmaktadır. Bu değişiklikle mahkemeyi gereksiz işlemlerle uğraştırmamak ve tarafların haklarını korumak bakımından davanın uzamasını önlemek amacı güdülmektedir.”(Hükümet Gerekçesi).

B. DAVAYA VEKÂLETİN KAPSAMI

Davaya vekâletin kapsamı, vekilin hangi işlemleri yapmaya yetkili olduğunu gösterir¹⁵². Buda ikiye ayrılmaktadır bunlardan biri davaya vekâletin olağan kapsamı diğeri ise davaya vekâlet için özel yetki verilmesi gereken işlemlerdir. Davaya vekâletin kapsamının ne olduğu Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu m. 62 belirtmektedir. Kanun davaya vekâleti bu madde ile sınırlandırmıştır¹⁵³. Bu madde davaya vekâletin olağan kapsamını belirlemiştir. Bu maddeye göre vekil, hükmün kesinleşmesine kadar davanın takibi için gereken tüm işlemleri yapabilmektedir. Vekilin bu işlemleri yapması için dava vekâletnamesinde özel bir yetkisinin bulunması gerekmemektedir. Bu işlemler dışında kalan işlemler için ise vekilin vekâletnamesinde özel yetki verilmiş olması gerekmektedir. Burada iki husus karşımıza çıkmış oluyor bunlar genel ve özel yetkidir. Bu yetkilerde daha önce üzerinde durduğumuz genel ve özel vekâletname ile verilmektedir.

Davaya vekâletin yasal kapsamını daraltan veya sınırlayan bütün kayıtlar, karşı taraf için geçersizdir(HUMK. m. 62/2). Ancak vekil ile müvekkil arasındaki iç ilişkide bu kayıtlar geçerlidir.

I- Davaya Vekâletin Olağan Kapsamı

Genel vekâletname ile kanunda sayılmış işlemleri yapabilmektedir yani bu işlemlerin vekâletnamede yazılmış olmasına gerek yoktur çünkü vekil bu yetkiyi kanundan almaktadır. Buna davaya vekâletin kanuni kapsamı denir.

Elinde genel bir vekâletnamesi olan vekil aşağıdaki işlemleri, vekâlette ayrıca yazılmasına gerek kalmadan, kanundan dolayı yapabilmektedir. Yani vekil hüküm

---

¹⁵² Kuru, Usul- II, s 1275.

¹⁵³ Pekcanitez/Atalay/Özekes, s.401.

kesinleşinceye kadar davanın takibi için gerekli bütün işlemleri yapabilir. Davaya vekâletin olağan içeriliğine aşağıdaki yetkiler girer;¹⁵⁴

- Vekil dava açabilir.
- Vekil müvekkilin aleyhine veya lehine davalara müdahale edebilir.
- Vekil dava ile ilgili her türlü iddia ve itirazda bulunabilir.
- Vekil takipten vazgeçme, yemin teklif etme, davanın kısmen ıslahı yoluna gitme, belli bir vakıayı kabul etme gibi işlemleri de yapabilecektir.
- Temyize gidebilir ve temyiz talebinden feragat edebilir.
- Karar düzelme yoluna gidebilir ve bundan feragat edebilir.
- Vekil hükmü icraya koyabilir.

II- Vekile Özel Yetki Verilmesi Gereken İşlemler

Vekilin bazı işlemleri yapabilmesi için vekâletnamede özel olarak bu hususların belirtilmesi gerekmektedir yani özel bir vekâletnamenin düzenlenmesi gerekmektedir¹⁵⁵. Bu özel yetkiler büyük ölçüde Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu m. 63 de sıralanmıştır. Fakat bazı özel kanun hükümlerinde de vekile özel yetki verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Vekile özel yetki verilmesi gereken işlemler şunlardır¹⁵⁶:

1. Sulh

Sulh, tarafların aralarındaki uyuşmazlığı anlaşarak sonuçlandırmalarıdır. Yani sulh davayı sona erdiren bir işlemdir. Sulh ile dava sona erer. Ve sulhten dönmek mümkün değildir. Sulh mahkeme huzurunda veya mahkeme dışında kendi aralarında da olabilmektedir. Tarafların haklarını korumak amacıyla vekilin müvekkili adına

---

¹⁵⁴ Tanrıver, Süha, Genel Vekâlet Özel Vekâlet Ayrımı, Makalelerim I, 1985-2005 Ankara, s.98.

¹⁵⁵ Kuru, Usul- II, s. 1281.

¹⁵⁶ Bilge/Önen, s. 242.

sulh yapabilmesi için kendisine kanun gereğince özel yetki verilmesi gerekmektedir. Vekâletnamede açık bir sulh yetkisi verilmemişse vekil sulh yoluna gidemeyecektir. Mahkeme içi sulh ve mahkeme dışı sulh tada aynı kural geçerlidir.

Yargıtay'a göre vekâletnamesin de açık bir sulh yetkisi bulunmayan fakat davadan feragat ve davayı kabul yetkisi bulunan vekil de, davada sulh olabilir¹⁵⁷.

2. Tahkim

Tarafların, aralarındaki hukuksal uyuşmazlığın çözümünü, özel kişilere bırakmalarına ve uyuşmazlığın bu özel kişilerce çözülmesine tahkim denir¹⁵⁸. Tahkime gidilebilmesi için taraflar arasında tahkim sözleşmesinin varlığına bağlıdır. Tahkim sözleşmesi, uyuşmazlığın tarafları arasında uyuşmazlığın hakem kararıyla sonuçlandırılması istemini içeren sözleşmedir. Diğer bir ifade ile tarafların aralarında yaptıkları ve uyuşmazlıkların özel kişilere çözdürülmesi iradesini içeren sözleşmedir. Tahkim, yalnızca tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri uyuşmazlıklar hakkında geçerlidir. İki tarafın arzusuna tabi olmayan işlerde, tahkim sözleşmesi yapılamaz.

Tahkim bazı durumlarda zorunlu bazı durumlarda ise ihtiyaridir. Uyuşmazlığın çözümünün yalnız hakemlere başvuru yoluyla sağlanabildiği durumlara zorunlu tahkim denir¹⁵⁹. Tahkime başvurmanın, taraflar için bir

---

¹⁵⁷ Y.HGK, 05.04.1967, 11/140, 174 (<http://www.kazanci.com>,E.T.12.04.2010).

¹⁵⁸ Pekcantez, Usul, s.477.

¹⁵⁹ Grev ve lokavtin yasak olduğu işler ve yerlerdeki uyuşmazlıklarda taraflardan biri uyuşmazlık tutanağını alınca altı işgünü içerisinde yüksek hakem kuruluna başvurabilir.(2882 sayılı yasa M.32).

Genel, katma ve özel bütçelerde yönetilen daireler ve belediyelerle sermayesinin tamamı devlete veya belediye veya özel idarelere ait olan daire ve kurumlar arasında çıkan uyuşmazlıklardan asliye mahkemelerinin görev alanı içerisinde bulunanlar 3533 sayılı yasadaki tahkim usulüne göre çözülür(3533 sayılı yasa m.1).

zorunluluk olmadığı durumlarda tahkime başvurabilme durumuna ihtiyari tahkim denir.

Yargıtay'a göre; kat maliklerinin ana taşınmazın borç ve yükümlülüğünü yerine getirmemesi nedeniyle zarar gören ortağın açacağı davaya ana taşınmazın bulunduğu yerdeki sulh hukuk mahkemesinin bakacağı biçimindeki kural gereğince, bu konuda yapılan tahkim sözleşmesi geçersizdir. Yine boşaltma ve kira sözleşmesinin tespiti davalarında; işveren ve işçi arasında çıkan uyuşmazlıklarında tahkime gidilemez¹⁶⁰.

Vekilin tahkim sözleşmesi yapabilmesi için vekâletnamede belirtilmiş olması gerekmektedir. Eğer bu şekilde özel bir vekâletname almadan tahkim sözleşmesi yapan vekilin bu tahkim sözleşmesi geçersizdir. Hakemin, kamu düzenine ilişkin bulunması nedeniyle bu yönü kendiliğinden araştırması gerekmektedir. Böyle geçersiz bir tahkim sözleşmesi uyarınca hakem tarafından verilen karar Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu m. 533/3 hükmüne göre bozulur¹⁶¹.

3. İbra

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 63. Maddesine göre, Vekilin karşı tarafı ibra edebilmesi için vekâletnamede açıkça belirtilmesi gerekmektedir.

4. Davadan Feragat

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun m.91 gereğince davadan feragat, iki taraftan birinin netice-i talebinden vazgeçmesidir. Daha açıklayıcı bir ifade ile

---

Türkiye futbol federasyonu ve kulüpler veya kulüplerle oyuncular ya da iki kulüp arasındaki uyuşmazlıklar tahkim kurulunca çözülür(3461 sayılı yasa m.4-14).

Tütün ekicisi ile alıcısı arasında, yazılı satım sözleşmesinin uygulanmasından doğacak uyuşmazlıklar hakemler eliyle görülür.(1177 sayılı yasa m.25/1).

¹⁶⁰ Dayınlı, Kemal, HUMK'ta Düzenlenen İhtiyadi İç Tahkim,2.B.,2004 Ankara, s.36.

¹⁶¹ Kuru, Usul- II, s.1283.

davadan feragat, davacının, asıl isteminin kısmen ya da tamamen mevcut olmadığını yönünde mahkemeye sözlü olarak veya dilekçe ile yaptığı tek taraflı açıklamadır¹⁶².

Feragat, hükmün kesinleşinceye kadar her aşamada yapılması mümkündür. Feragat verilecek bir dilekçe ile veya duruşma esnasında sözlü olarak bildirilebilir. Yapılacak olan feragat koşula bağlanamaz fakat davadan kısmen veya tamamen feragat mümkündür.

Bazı davalarda feragat mümkün değildir. Mesela yargıca karşı açılan tazminat davalarında, feragat davayı sona erdirmez. Yine çift taraflı davalarda, feragat davayı sona erdirmez¹⁶³.

Vekilin davadan feragat edebilmesi için vekâletnamesinde açık bir feragat yetkisinin bulunması gerekir. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 63. maddesi gereğince açıkça yetki verilmedikçe vekil davadan feragat edemez. Vekâletnamede bulunacak feragat yetkisinin açık olması gerekmektedir.

5. Davayı Kabul

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu m.92' ye göre davayı kabul, iki taraftan birinin diğerinin netice-i talebine muvafakat etmesidir. Yasa iki taraftan söz etmişse de kabul davalı için söz konusudur¹⁶⁴. Yani davayı kabul, davalının, davacının asıl isteminin kısmen veya tamamen mevcut olduğunu mahkemeye sözlü veya bir dilekçe ile yaptığı tek taraflı açıklamadır¹⁶⁵.

Kabul hükmün kesinleşinceye kadar her aşamasında yapılabilir ve daha önce belirtildiği üzere davalının mahkemeye yönelik olarak yapacağı tek taraflı, açık

---

¹⁶² Alangoya/Yıldırım/Yıldırım, s.458.

¹⁶³ Alangoya/Yıldırım/Yıldırım, s.464.

¹⁶⁴ Pekcanitez, Usul, s.378.

¹⁶⁵ Alangoya/Yıldırım/Yıldırım, s.464.

bir irade açıklaması ile gerçekleşir. Karşı tarafın veya mahkemenin rızası da aranmaz.

Davayı tamamen veya kısmen kabul mümkündür. Davalı bu kabulden dönmesi mümkün değildir. Kabul üzerine davalı, yargılama giderlerine mahkûm olur. (HUMK. m.94).

Kabulde bulunan bir avukat ise, vekâletnamesinde Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu m.63 gereğince açık yetkisinin bulunması lazım gelir.

6. Yemini Kabul veya Yeminin Reddi

Yemin, tarafların, davanın çözümünü ilgilendiren bir olayın doğru olup olmadığı konusunda, yasada belirtilen usule uyularak, mahkemeye yaptıkları sözlü açıklamadır. Yeminin konusunu, davanın ve savunmanın dayanağını oluşturan ve davanın çözümlenmesine etkili olan olaylar oluşturur¹⁶⁶.

Yemin ancak davanın taraflarına teklif edilebilmektedir ve davanın taraflarınca yerine getirilebilmektedir. Dolayısıyla vekile yemin teklif edilmesi ve vekil tarafından yeminin yerine getirilmesi mümkün değildir. Bu nedende vekile verilen vekâletnamede özel bir yetki verilmiş olsa dahi vekil buna dayanarak yemini kabul veya ret edemez.

Vekilin yeminin kabul veya reddini bildirmesi için, müvekkilin, yemin olunan meseleyi öğrendikten sonra, vekiline yeminin kabul veya reddini bildirmek için özel bir yetki vermiş olması gerekir. Çünkü yeminin kabul veya reddini bildirmek için özel yetki, ancak yemin edecek kimse tarafından yemin teklif olunan meseleyi öğrendikten sonra verilebilir¹⁶⁷.

Müvekkil yemin teklif olunan meseleyi öğrenmeden önce vekiline vermiş

---

¹⁶⁶ Kuru/Aslan/Yılmaz, Usul, s.488.

¹⁶⁷ Kuru, Usul- II, s. 1288.

olduğu vekâletnamede yeminin kabulü veya reddi hakkında özel bir yetki vermiş ise, yemin teklif olunan meseleyi öğrendikten sonra, daha önce verilmiş bu özel yetkinin kullanılması için izin vermesi yeterli görülmüştür.

7. Ahzü Kabz Yetkisi

Ahzü kabz yetkisi, vekilin yargılama sonucunda müvekkili lehine hükmolunan şeyi alabilmesi için gerekli olan yetkidir. Vekâletnamesinde ahzü kabz yetkisi bulunan vekil, yargılama sonucu müvekkili lehine hükmedilen şeyi, cebri icra yolu ile veya kendisi tahsil ederek alma yetkisine sahip olacaktır.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu 62. maddesi gereğince, vekilin yargılama giderlerini tahsil edebilmesi için özel yetkiye ihtiyacı olmadığı halde, hükmolunan şeyi alabilmesi için kendisine özel olarak ahzü kabz yetkisi verilmiş olması gerekmektedir.

Vekil, ahzü kabz yetkisine dayanarak tahsil etmiş olduğu parayı müvekkiline ödemekte gecikirse, müvekkiline gecikme faizi ödemekle yükümlüdür. Müvekkilinde vekilin tahsil etmiş olduğu parayı isteyebilmesi beş yıllık zamanaşımına tabidir¹⁶⁸.

Dava vekâletnamesindeki ahzü kabz yetkisi, vekile sadece müvekkilinin dava ve icra takibi konusu olan alacağı tahsil yetkisi verir. Vekil, bu yetkiye dayanarak müvekkilinin dava ve icra takibi konusu dışındaki alacaklarını tahsil edemez¹⁶⁹.

---

¹⁶⁸ Kuru, Usul- II, s.1292.

¹⁶⁹ Tandoğan, Haluk, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, C.2,Ankara 1987, s.406.

8. Haczi Kaldırmak

Daha önce vekilin genel vekâletname ile yani özel yetki verilmeden yapabileceği işlemlerden söz etmiştik. Bu işlemler arasında vekilin haciz isteyebilme yetkisinin olduğunu da belirtmiştik. Yani vekilin haczi talep etmesi için vekâletnamesinde özel bir yetki aranmaz. Fakat vekilin koyulmuş bir haczi kaldırabilmesi için kendisine özel yetki verilmiş olması gerekmektedir. Yani vekâletnamesinde vekile haczi kaldırma yetkisi verilmiş olması lazım gelir. Söz konusu haczin, ihtiyari, geçici veya kesin olması arasında da fark yoktur¹⁷⁰.

9. Hâkimin Reddi

Hukukun gereği olarak yargılama görevini yapan hâkimin tarafsız, yansız, davanın taraflarına eşit uzaklıkta bulunması, birini diğerine kayırmaması gerekmektedir. Yargıcın bu hususlarda hareket etmesini sağlamak amacı ile hâkimin reddi kurumu getirilmiştir. Yargıcın, davada tarafsız olamayacağından kuşku duyulan durumlarda davanın taraflarına yargıcı ret erme hakkı verilmiştir.

Bir davada taraflar vekil aracılığı ile temsil ediliyorsa, vekilin hâkimi Hukuk Usulü Muhakemeleri kanununun 29. maddesi ve devamı maddelerine göre reddedebilmesi için vekâletnamesinde özel bir yetkisinin olması gerekmektedir. hakimin çekilmesini istemek için yetki aranmaz zira Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 28. maddesine göre hakim, memnuniyet hallerinde bizzat çekilmelidir.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu m.33, bu özel yetkiyi açıkça aramaktadır. Maddeye göre vekilin, hâkimin reddi isteminde bulunabilmesi bu konudaki yetkisinin vekâletnamede açıkça belirtilmiş olması şartına bağlıdır.

---

¹⁷⁰ Aday, s.111

10. Başkasına Vekâlet Verme (Tevkil)

Tevkil genel olarak vekâlet ilişkisini düzenleyen Borçlar Kanununun da hükme bağlanmıştır. Borçlar Kanunu 390/3. maddesine göre “Vekil, başkasını tevkile mezun veya hal icabına göre mecbur olmadıkça veya adet başkasını kendi yerine ikameye müsait bulunmadıkça, müvekkilin kendisi yapmaya mecburdur.” Yani vekil açıkça yetkili olması veya halin icabının bunu mecbur kılması veya adet gereği olması halinde başkasını tevkil edebilecek, aksi takdirde işi bizzat yürütecektir. Yani asıl olan vekilin işi kendisinin yapmasıdır ancak, bunun istisnaları mevcuttur. Avukatlık Kanunu’nun 171. maddesine göre avukat, vekâletnamesinde tevkil yetkisi olmak kaydıyla ve yazılı sözleşmede aksine bir hüküm bulunmadıkça üzerine aldığı işi bir başka avukatla birlikte veya bir avukata vererek takip ettirebilme hakkına sahip bulunmaktadır.

Avukatlık Kanunu madde 171'e göre vekilin başkasına yani başka bir avukata vekâlet verebilmesi için vekâletnamesinde özel tevkil yetkisinin bulunması gerekmektedir. Vekilin müvekkili adına başkasını tevkil etmesi ile müvekkil ile ikinci vekil arasında vekâlet ilişkisi doğar. Bu nedenle ikinci vekilin yaptığı işlemlerde müvekkili bağlayacaktır.

Vekâletnamede, tevkilin düzenlendiği tarihten sonra açılacak veya takip edilecek bütün dava ve işlerde vekâlete ve başkasını tevkile genel şekilde yetki verilmişse, avukat, bu tarihten sonraki dava ve işlerde müvekkilinden ayrıca vekâlet almaya lüzum kalmaksızın işi başka bir avukatla birlikte veya başka bir avukata vererek takip ettirebilir (Av.K. m.171/2).

Vekâletnamesinde özel olarak tevkil yetkisi bulunan avukatının bunun yanında o iş ile ilgili yapılan yazılı avukatlık sözleşmesinde aksine açıkça bir hüküm olmaması gerekir. Yani avukatın vekâletnamesinde tevkil yetkisi olmasına rağmen müvekkilce o iş için bu yetkinin kullanılmaması istenmiş ise avukatın tevkil yetkisini kullanması mümkün değildir. Avukat tevkil yetkisine sahipse bunu iki farklı şekilde

kullanabilmektedir. Bunlardan biri, üzerine aldığı işi bir başka avukatla birlikte yürütebilmesidir. Diğer ise, işi bir başka avukata vererek takip etme olanağıdır.

Vekilin işi, başka avukata devretmesi halinde, avukatın müvekkile karşı sorumluluğu devam eder. Birlikte takip ettiği veya işi tamamen devrettiği avukatların kusurlarından ve meydana getirdikleri zarardan dolayı müvekkile karşı hem şahsen hem de diğer avukatla birlikte müştereken ve müteselsilen sorumludur. Fakat bu hüküm, Avukatlık Kanununun 12. maddesindeki bir iş sebebiyle başka bir yerde çalışmak zorunluluğunun da olduğu için işi tamamen başkasına devreden avukatlar hakkında uygulanmaz (Av.K. m.171/3).

Avukat tarafından işe başka avukatlar teşrik edilmiş ise, avukat bundan dolayı ayrı bir ücret isteyemeyeceği gibi, işi birlikte takip eden avukat da müvekkilden herhangi bir ücret isteyemez. İş tamamen başka bir avukata bırakılmış ise, tevkil eden ve tevkil olunan avukatlar ücret sözleşmesindeki miktarı aşmamak şartıyla, harcadıkları mesaiye karşılık olan ücreti müvekkilden isteyebilirler. Ancak, tevkil eden avukat müvekkilden peşin ücret almışsa, harcadığı mesaiye karşılık olan miktarın fazlasını tevkil ettiği avukata ödemekle yükümlüdür. (Av.K.m171/4).

11. Hâkime Karşı Tazminat Davası Açmak

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 573. maddesi gereğince aynı maddede sayılan nedenlerle hâkimler aleyhine tazminat davası açabilme imkânı mevcuttur. Yargıtay'ın 04.02.1959 tarih ve 14/6 sayılı içtihadı birleştirme kararı¹⁷¹ ile vekilin, hâkimlere karşı vekil sıfatıyla tazminat davası açabilmesi için, vekâletnamesinde bu hususu içerir özel bir yetki verilmiş olması gerekmektedir.

Kendisine karşı tazminat davası açılacak hâkimin isminin vekâletnamede belirtilmiş olmasına gerek yoktur. Vekâletnameye genel olarak "hâkimlere karşı

---

¹⁷¹ Y.İBK.04.02.1959,1957-14/6.(RG,29.04.1954 S.10194).

tazminat davası açma” yetkisinin konulmuş olması yeterlidir¹⁷².

12. Yargılamanın İadesi

Yargılamanın iadesi yolu, kesinleşmiş hükümlere karşı başvuru ve incelemenin kararı veren mahkemece yapıldığı bir yasa yoludur. Yargılamanın iadesini gerektirecek nedenler Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 445. maddesi ve devamında düzenlenmiştir.

Yargılamanın iadesi için vekile özel bir yetki verilip verilmemesi gerektiği hususunda kanunda bir açıklık mevcut değildir. Fakat olağanüstü bir kanun yolu olduğundan vekâletnamede özel bir yetki olması gerektiği varsayılır. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 62. Maddesi gereğince davaya vekâlet hükmün icrasına kadar olan safhayı kapsamaktadır. Yargılamanın yenilenmesi ise bu kapsam içerisine girmediğinden vekâletnamede özel yetki bulunması zorunludur¹⁷³.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun kaldırılan 454. Maddesi yargılamanın iadesi talebinin reddi halinde adına yargılamanın iadesi istenen müvekkil para cezasına çarptırılmaktaydı. Bu olağanüstü yolda müvekkilin para cezasına mahkûm kalma ihtimali olduğundan da vekilin müvekkil adına bu yola başvurması için vekâletnamesinde özel yetki aranmaktaydı. Fakat bu madde yürürlükten kaldırılmıştır¹⁷⁴.

13. Davanın Tamamen İslah Edilmesi

İslah, tarafların birisinin davada yapmış olduğu bir usul işlemini kısmen veya tamamen düzeltilmesidir. Sav ve savunmasını değiştirmek veya genişletmek isteyen

---

¹⁷² Kuru, Usul- II, s.1300.

¹⁷³ Özkaya, Eraslan, Vekâlet Sözleşmesi ve Kötüye Kullanılması, 2.B, Ankara 2005,s.267.

¹⁷⁴ 08.02.2008 tarih ve 26781 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5728 sayılı Kanunun 578/d maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır.

taraf, karşı tarafın izin vermemesi durumunda, ıslah yoluna başvurarak iddia veya savunmasını değiştirebilir ya da genişletebilir¹⁷⁵.

Yukarıda açıklandığı üzere davanın kısmen ve tamamen ıslahı mümkündür. Tamamen ıslahta, davacı dava dilekçesinden itibaren davasını iptal eder ve yeni bir dava dilekçesi hazırlayarak karşı tarafa tebliğ eder. Davanın tamamen ıslahı, dava dilekçesinden başlayarak bütün usul işlemlerinin yapılmamış sayılması için yapılır(HUMK.m.87). Davasını tamamen ıslah etmiş olan tarafın ilk dava dilekçesi, ıslahla hiç verilmemiş sayılır.

Davanın tamamen ıslah edilmesi, davadan feragat ile sonuçlanabilir. Bu nedenle, vekilin, davayı tamamen ıslah edebilmesi için, vekâletnamesinde açık bir ıslah yetkisinin bulunması gerekir. Buna karşılık, vekilin, davayı kısmen ıslah edebilmesi için, vekâletnamesinde açık bir ıslah yetkisinin bulunmasına gerek yoktur¹⁷⁶.

14. Mirası Ret

Her ne kadar Medeni Kanun gereğince, mirası ret için özel vekâlet gerektiği kabul edilse de Yargıtay bir kararında mirasın reddi için özel vekâlete gerek görmemiştir. "*Medeni Kanun velayet, vesayet ve miras hükümlerinin uygulanmasına ilişkin Tüzük'ün 40.maddesinde öngörülen "talep bu konuda yetkisi olan vekil tarafından yapılmış ise" ibaresi yasada yer almadığından mirasın reddinin özel vekâletname gerektirdiği şeklinde yorumlanamaz. Buradaki sözler işin gereği konusunda genel vekâletnamenin bulunmasını ifade eder.*" demektedir¹⁷⁷

---

¹⁷⁵ Kılıcaoğlu, Mustafa, Davanın Islahı, İstanbul Barosu Dergisi,C.78,SY..2004/2,s.514

¹⁷⁶ Kuru, Usul- II, s. 1301.

¹⁷⁷HGK,10.07.1997,E.1997/6795,K.1997/8177.(<http://www.kazanci.com>,E.T.25.04.2010).

15. Konkordato

Konkordato genel bir tanım ile bir borçlunun, belli bir zaman dilimi içerisinde tüm adi borçlarını, alacaklıların, kanunen öngörülen nitelikli çoğunluğunca kabul edilmiş ve yetkili makamlarca onaylanmış olan teklifi doğrultusunda ve kendisi için elverişli koşullar çerçevesinde ödenmesini mümkün kılan hukuksal bir kurumdur.

Konkordato İcra İflas Kanunu'nun 285. maddesi ve devamında düzenlenmiştir. Kanuna göre iflâs anlaşması borçlunun, alacaklıların çoğunluğu ile yapmış olduğu ve ticaret mahkemesinin onayı ile hüküm ifade eden borçlunun borcundan kurtulmasını sağlayan hukuksal bir kurumdur.

Vekilin, müvekkili adına iflâs anlaşması teklif edebilmesi için, vekâletnamesinde özel bir yetkinin tanınmış olması gerekmektedir¹⁷⁸.

16. Müvekkilin İflasını İstemek

İflas, ticaret mahkemesince iflasına karar verilen bir borçlunun haczedilebilen bütün malvarlığının cebri icra yolu ile paraya çevrilip bundan bilinen bütün alacaklılarının tatmin edilmesini sağlayan toplu bir takip yoludur¹⁷⁹.

İcra İflas Kanunu'nun 178. maddesinde iflasa tabi borçlunun da aciz halinde bulunduğunu belirterek doğrudan yetkili mahkemeden iflasını isteyebileceği düzenlenmiştir. Borçlu, bu halde bütün aktif ve pasifi ile alacaklılarının isim ve adreslerini gösteren mal beyanını iflas talebine eklemek zorundadır. Bu belge mahkemeye ibraz edilmedikçe iflasa karar verilemez.

Borçlu bir vekil aracılığı ile de iflasını isteyebilir fakat iflas, sonuçları bakımından çok ağır sonuçlar doğurabileceğinden vekilin müvekkilinin iflasını

---

¹⁷⁸ Tandoğan, s.406.

¹⁷⁹ Kuru Baki/Arslan Ramazan/Yılmaz Ejder, İcra ve İflas Hukuku,18.B.,2005 Ankara, s.497.

isteyebilmesi için vekâletnamesinde bu husus bakımından özel bir yetki verilmiş olması gerekmektedir.

III- Özel Yetkisi Olmayan Vekilin Yaptığı İşleme İcazet Verilmesi

Vekile özel yetki verilmesi geren durumlar yukarıda sayıldı. Vekil kendisine özel yetkilerin verilmesi gereken hususlarda bu yetkiyi almadan İşlemler yapmış ise müvekkil, vekilin bu yaptığı işlemlere icazet verebilir. Bunu da üç şekilde yapabilir¹⁸⁰.

- Müvekkil, vekile o özel yetkiyi içeren yeni bir vekâletname verilebilir.
- Müvekkil, duruşmaya gelerek söz konusu işleme icazet verdiğini söyleyebilir.
- Eğer vekilin yaptığı bu işlem sırasında müvekkil yanında ise buna ses çıkarmamışsa yani itiraz etmemiş ise vekilin yaptığı işlem geçerli olur.

IV. Vekilin Hiçbir Biçimde Yapamayacağı İşlemler

Vekil bazı durumlarda kendisine özel vekâlet verilmiş olsa dahi bazı işlemlerden yasaklıdır. Bu işlemlerden ilki; Vekil, vekâlet verenin adına mahkeme önünde yemin edemez. İkinci olarak ise vekil, vekâlet veren yerine isticvap edemez¹⁸¹. İsticvap, dava konusu olayların gerçek olup olmadığı konusunda, yargıçta bir kanı oluşturmak maksadıyla, davanın taraflarının yargıç tarafından sorguya çekilmesidir¹⁸². Bu sayılan işlemlerin mutlaka bizzat müvekkil tarafından yapılmalıdır.

---

¹⁸⁰ Kuru, Usul- II, s. 1305.

¹⁸² Erdal, Tercan, Medeni Usul Hukukunda Tarafların İsticvabı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2001, s.77.

C. DAVAYA VEKÂLET EHLİYETİNİN SON BULMASI

I- Davaya Vekâleti Sona Erdiren Haller

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu m. 62 gereğince davaya vekâlet, olağan olarak davanın sonuçlanması veya hükmün icra edilmesi ile son bulur. Fakat bazı durumların varlığı halinde davaya vekâlet, dava devam ederken de son bulabilmektedir.

1. Vekilin Ölümü, Meslekten Ayrılması, İşten Yasaklanması

Vekilin ölümü ile bir ifa imkânsızlığı meydana gelir¹⁸³. Ve bununla birlikte vekilin davaya vekâlet ehliyeti de sona erer. Bu durumun hukuki gerekçesini ise, ölüm ile hak ehliyetinin yitirilmesi ve buna dayanarak davaya vekâlet ehliyetinin sona ermesi olarak gösterebiliriz¹⁸⁴.

İlgililerin yazılı istemi üzerine veya iş sahiplerinin yazılı muvafakatini almak şartıyla, baro başkanı, bir avukatın ölümü, meslekten yahut işten çıkarılması, işten yasaklanması veya geçici olarak iş yapamaz duruma gelmesi hallerinde, işleri geçici olarak takip etmek ve yürütmek için bir avukatı görevlendirir ve dosyaları kendisine devir ve teslim eder. Ayrıca durumu mahkemelere ve gerekli göreceği yerlere bildirir. Bununla birlikte kendisine görev verilen avukat haklı sebepler göstererek bu görevi ret edebilir. Söz konusu ret nedenlerinin yerinde olup olmadığına ise baro yönetim kurulu karar verecektir. Ancak bu, müvekkilin başka bir avukata vekâlet vermesine engel değildir. Müvekkil, işi başka avukata vermez ve kendi de takip etmez ise, o zaman, işe baro başkanının geçici olarak görevlendirdiği avukat tarafından bakılır. Bu hükümler avukatlık ortaklığı hakkında da kıyasen uygulanılacağını kanun ayrıca belirtmiştir(Av..K.m. 42/I,III).

---

¹⁸³ Gürsoy s.13.

¹⁸⁴ Zevkliler, Aydın /Havutçu Ayşe, Medeni Hukuk, 3.B.,Ankara 2004, s. 99.

Yukarıdaki durumda söz konusu işlere ait kanuni süreler, dosyaların devir ve teslimine kadar işlemez. Şu kadar ki, bu süre üç ayı geçmemektedir(Av..K.m.42/II).

Vekâlet görevi, temsil edilen avukatın talimatına bağlı olmaksızın, bu görevi yapan avukatın sorumluluğu altında yürür. Yapılan işlerin ücretini, kendisine vekâlet olunan avukat öder. Anlaşmazlık halinde ücretin miktarı baro yönetim kurulu tarafından belirtilir (Av.K.m.42/IV).

Yapılan işlerin ücretinin kendisine vekâlet olunan avukat tarafından ödenmesi ancak peşin olarak alınmış vekâlet ücretleri için geçerlidir. Eğer vekâlet olunan avukat vekâlet ücretini peşin almamış ise görevlendirilen avukat vekalet ücretini müvekkilden isteyecektir¹⁸⁵.

2. Vekilin veya Müvekkilin Fiil Ehliyetini Kaybetmesi

Borçlar Kanunu m. 397/1'in açık hükmü gereğince vekilin veya müvekkilin fiil ehliyetini kaybetmesi ile davaya vekâlet son bulur.

Vekil, fiil ehliyetini kaybetmesi ile beraber davaya vekâlet ehliyetini de kaybeder. Çünkü daha önce davaya vekâlet için gerekli şartlar içinde fiil ehliyetinin gerekliliğini belirtmiştik dolayısıyla davaya vekâlet ehliyetine sahip olabilmek için fiil ehliyetine sahip olmak gerekir. Dolayısıyla fiil ehliyetinin varlığı için kanunen gerekli olan şartların kaybı, davaya vekâlet ehliyetinin de kaybına neden olur.

Vekilin fiil ehliyetini kaybetmesi durumunda Avukatlık Kanunu m. 42 uygulama alanı bulur. Bu maddeye göre avukatın iş yapamaz hale gelmesi durumunda baro başkanı, ilgililerin yazılı istemi üzerine veya iş sahiplerinin yazılı muvafakatini almak şartıyla, işleri geçici olarak takip etmek ve yürütmek için bir

---

¹⁸⁵ Kuru, Usul- II, s.1328.

avukatı görevlendirir ve dosyaları kendisine devir ve teslim eder. Ayrıca durumu mahkemelere ve gerekli göreceği yerlere bildirir.

3. Müvekkilin Ölümü

Borçlar Kanunu m. 397/1 gereğince müvekkilin ölümü ile davaya vekâlet son bulur. Müvekkili ölen vekil müvekkili adına dava açamaz açsa dahi bu yüzden ret edilmesi gerekmektedir. Dava devam ederken müvekkilin ölmesi halinde, müvekkilin ölümü ile vekâlet son bulacağından bu halde mahkemenin ölen tarafın tüm mirasçılarını duruşmaya çağırması gerekecektir¹⁸⁶. Müvekkilin ölümünden sonra vekilin yaptığı işlemler geçersiz olacaktır.

Müvekkilin ölümünden önce başlamış sürelerin, müvekkilin ölümü ile duracağına ilişkin herhangi bir düzenleme söz konusu olmadığından Borçlar Kanunu. m. 397/2 gereğince vekâletin son bulması müvekkilin menfaatlerini tehlikeye sokuyorsa velilin vekâlet görevini yapmaya devam etmesi gerekmektedir. Örnek olarak müvekkilin ölümü ile işlemeye devam eden süreler sonucunda mirasçıların temyiz süresini kaçırmaya olasılığı var ise vekil vekâlet görevine devam ederek müvekkili aleyhine olan hükmü temyiz etmesi gerekmektedir.

Müvekkilin ölümü ile vekâlet görevi son bulacağından, ölen müvekkilin mirasçıları aynı avukatın davayı takip etmesini istiyorlar ise yeni bir vekâletname vermeleri gerekmektedir. Bunun doğal sonucu olarak vekilin ölen müvekkil ile yapmış olduğu ücret sözleşmesi mirasçıları bağlamayacaktır. Yargıtay'ın kararları da bu yöndedir. Fakat vekil sadece müvekkilinin ölmüş olduğu ve görevinin son bulunduğu iddiasına dayanarak vekâlet görevine devam etmekten kaçınamaz¹⁸⁷. Yargıtay kararlarınca eğer ölen müvekkilin vekile verdiği vekâletnamede müvekkilin ölümü halinde dahi vekâlet görevi devam edeceğine dair bir kayıt var ise müvekkilin

---

¹⁸⁶ Kuru, Usul- II, s. 1330.

¹⁸⁷ Kuru, Usul- II, s. 1332.

ölümünden sonrada vekâlet görevi devam edecektir. Fakat bu durumda mirasçılar vekili azledebilirler¹⁸⁸.

Müvekkilin ölümü ile vekilin görevinin sona ereceğini belirtmiştik. Bu durumda vekil, o güne kadar geçen emeğine orantılı olarak, ölen müvekkili ile yapmış olduğu ücret sözleşmesindeki ücretin bir bölümünü mirasçılardan isteyebilir¹⁸⁹.

4. Vekilin İstifası

Vekilin, vekâletten istifa etmesi ile davadaki vekâlet görevi son bulur. Avukatlık Kanunu m. 41, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu m.68 ve Borçlar Kanunu m.396 hükümlerinin birlikte mütalaasından çıkan sonuca göre, vekilin istifası ile vekâlet görevi sona erer¹⁹⁰.

Avukatlık Kanunu m.41' e göre “belli bir işi takipten veya savunmadan isteği ile çekilen avukatın o işe ait vekâlet görevi, durumu müvekkiline tebliğinden itibaren on beş gün süre ile devam eder” demektedir. Görüldüğü gibi Avukatlık Kanunu bu madde ile vekilin istifası durumunda, vekil ile müvekkil arasında oluşacak ilişkiyi düzenlemektedir. Yani vekilin istifası ile müvekkiline karşı sorumluluğu hemen bitmemektedir. Bu husus müvekkil ile vekil arasındaki iç ilişkiye yönelik bir maddedir¹⁹¹. Vekil bu on beş günlük süre içinde halen görevini sürdürmek zorundan olduğundan vekilliğinin gerektiği görev ve işleri yapması gerekmektedir.

---

¹⁸⁸ HGK,16.12.1970, 1/778-685; Y.2.HD, 5.4.1977, 1460/2282.

(<http://www.kazanci.com>,E.T.03.05.2010).

¹⁸⁹ Y.13.HD, 1.11.1974, 2910/2721; Y.4.HD, 21.12.1971, 9679/10771.

(<http://www.kazanci.com>,E.T.03.05.2010).

¹⁹⁰ Y.2.HD 24.9.1971 5626/5294 (Kuru, Usul- II, s. 1309).

¹⁹¹ Kuru, Usul- II, s. 1309.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu m. 67/3 vekilin istifa etmesi sebebiyle yargılama başka güne bırakılmayacağı hususu belirtilmiştir. Bu husus vekilin duruşma esnasında vekillikten istifa ettiğini bildirmesi veya duruşma öncesi yazılı olarak bildirimde bulunması durumunda söz konusu olacaktır. Yani davanın taraflarının vekillerinin herhangi biri duruşmada istifa etse dahi duruşmaya devam olunur. Velili istifa eden tarafa diğer duruşmaya gelmesi için çağrıda bulunulur. Ve bu çağrıda açıkça vekilin istifa ettiği bildirilmesi gerekmektedir. Bir tarafın vekilinin istifa ettiği mahkemeye veya karşı tarafa bildirilmedikçe, karşı taraf ve mahkeme hakkında hüküm ifade etmeyecektir.

Vekilin istifasının mahkemeye ulaşması ile vekilin vekâlet görevi son bulur. İstifadan sonra mahkeme vekile karşı hiçbir usul işlemi yapamaz ve duruşmalar istifa edilen vekilin katılımı ile yapılamaz.

Borçlar Kanunu m. 396 gereğince vekâletten istifa her zaman mümkündür. Bu hak mutlak bir haktır ve bu hakkı sınırlandıran sözleşmeler geçersiz sayılır. Yani vekil önceden vekâletten istifa hakkından vazgeçemez.

Avukatlık Kanunu m. 174/1 göre eğer vekil hiçbir haklı neden yok iken istifa etmişse, müvekkilinden hiçbir ücret talep edemez eğer ücreti peşin almış ise aldığı bu ücreti iade etmek zorundadır.

Adli müzaharet bürosu yahut baro başkanı tarafından tayin edilen avukat, kaçınılmaz bir sebep veya haklı bir özrü olmadıkça, görevi yerine getirmekten çekinemez. Kaçınılmaz sebebin veya haklı özrünün takdiri avukatı tayin eden makama aittir (Av.K.m. 41/2).

5. Vekilin Azli

Vekilin vekâlet görevini sona erdiren diğer bir neden ise vekilin azlidir. Azil, tek taraflı, varması gerekli, bir irade açıklamasıdır. Yani müvekkilin, vekilini azlettiğini içeren iradesi, vekile varması ile sonuç doğurur. Vekile varan bu irade ile

iç ilişki anlamında vekâlet yetkisi son bulur. Fakat davaya vekâlet anlamında vekilin azledilmesi için haklı bir nedenin olması gerekmektedir. Haklı bir neden olmaksızın müvekkil vekili azlederse, vekil vekâlet ücretinin tamamına hak kazanır.

Bir tarafın vekilini azletmesinden dolayı duruşma başka güne bırakılamaz(HUMK. m.67/3,68). Yani vekilini azletmiş taraf önündeki duruşmaya bizzat veya tayin edeceği yeni bir temsilci ile kendisini temsil ettirmesi gerekmektedir.

Bir tarafın vekilini azletti mahkemeye ve karşı tarafa bildirmedikçe azil. Mahkeme ve karşı için hüküm ifade etmez (HUMK m. 68). Kanun maddesinden anlaşılacağı üzere vekilini azletmiş taraf bu azli karşı tarafa ve mahkemeye bildirmekle yükümlüdür. Bildirmemenin cezai şartı olarak ise bu azlin mahkeme ve karşı taraf açısından hüküm ifade etmemesidir.

Azledilmiş vekil duruşmaya kabul edilmez. Eğer azledilmiş vekilin yerine yeni bir vekil veya vekilini azletmiş tarafın kendisi gelmediği takdirde karşı tarafın isteği üzerine dosya işlemden kaldırılır veya duruşmaya gelmeyen tarafın yokluğunda devam olunur¹⁹².

Borçlar Kanunu m. 396/1'e göre müvekkil, vekilini her zaman azledebilir. Fakat bu azledilmenin haklı ve haksız olup olmadığı vekil ile müvekkili arasındaki ücret sözleşmesi açısından önem taşıyacaktır. Çünkü vekilini haklı olarak azletmiş müvekkil, vekiline ücret ödemesi gerekmemektedir (Av.K. m. 174/II). Eğer vekilini haksız yere azletmiş ise avukatlık ücretinin tamamını ödemesi gerekmektedir. Hangi durumlarda haklı veya haksız azil olduğunu Yargıtay'ın vermiş olduğu yerleşik kararlardan çıkarabilmekteyiz.

---

¹⁹² Kuru/Arslan/Yılmaz, Usul, s. 304.

6. Müvekkilin veya Vekilin İflası

Kural olarak müvekkilin veya vekilin iflası ile davaya vekâlet son bulur. Bu kural Borçlar Kanunu m.35/1, 397 gereğindedir. Vekil bakımından iflas avukatlığa engel bir durumdur(Av.K. m. 5). Dolayısıyla avukatlığa engel olan bu durum ile davaya vekâleti de son bulduracaktır.

Vekilin iflası durumunda Avukatlık Kanunu m. 42 uygulanacaktır. Bu maddeye göre baro başkanı, ilgililerin yazılı istemi üzerine veya iş sahiplerinin yazılı muvafakatini almak şartıyla, işleri geçici olarak takip etmek ve yürütmek için bir avukatı görevlendirir ve dosyaları kendisine devir ve teslim eder. Ayrıca durumu mahkemelere ve gerekli göreceği yerlere bildirir.

II- Vekâleti Sona Erdirmeyen Haller

- Küçük çocuk adına velisi tarafından verilmiş olan vekâlet, çocuğun reşit olması ile son bulmaz
- Tüzel kişinin organı durumunda olan kişinin değişmesi ile bu kişinin organ iken vermiş olduğu vekâlet son bulmaz.
- Yöneticinin değişmesi halinde, eski yönetici tarafından vekâlet verilmiş olan vekilin görevi son bulmaz.

D. VEKÂLET EHLİYETİ OLMAYANLARIN DAVA TAKİP ETMELERİNİN SONUÇLARI

I- Hukuki Sonuçlar

1. Genel Olarak

Yukarıda kimlerin hangi koşullarda dava açma ve takip etme yetkisi olduğunu ayrıntılı olarak belirtildi. Esas olarak davada vekil olabilecek kişilerin avukatlar olduğu ve bunun istisnalarını yukarıda dile getirildi. Bunlar dışındaki kişiler, Borçlar Kanununa göre vekil tayin edilebilirler, fakat vekil sıfatıyla dava açamazlar ve takip edemezler.

Davada vekil olabilme yetkisi dava şartıdır dolayısıyla mahkemenin bunu resen ve yargılamanın başlangıcında gözetmesi gerekir. Ayrıca taraflardan her biri karşı taraf vekilinin davaya vekâlet ehliyetinin olmadığını davanın her aşamasında ileri sürebilir.

2. Davaya Vekâlet Ehliyeti Olmayan Kimsenin Dava Açması

Davaya vekâlet ehliyeti olmayan bir kimse vekil sıfatıyla dava açarsa, o kimsenin geçerli bir dava vekâletnamesi bulunsa bile, davaya vekâlet ehliyeti olmadığından mahkeme, davayı esasa girmeden dava şartı yokluğundan reddetmekle yükümlüdür¹⁹³.

Davaya vekâlet ehliyeti olmayan birinin vekil sıfatıyla dava açarsa mahkemenin ne tür bir karar vermesi hususunda sorunlar ortaya çıkmaktadır. Ve bu durum doktrinde değişik görüşlere sebep olmuştur.

Bir görüşe göre¹⁹⁴; bu durumda avukat olmayan bir kimsenin açtığı dava ve vekil sıfatıyla yapmış olduğu işlemler hükümsüz olup, sonradan düzeltilmeleri de mümkün değildir. Dolayısıyla bu kişilerin açmış olduğu davalar reddedilmeli ve hiç açılmamış sayılmalıdır.

Diğer bir görüşe göre ise¹⁹⁵; mahkemenin, davaya vekâlet ehliyeti olmayanın açmış olduğu davayı reddetmeden önce, davaya vekâlet ehliyeti olmayan kişi tarafından adına dava açılmış olan davacıya, bu davaya icazet verip vermeyeceğini bildirmesi için uygun bir süre vermesi gerekir. Bu durumda ise iki ihtimal ortaya çıkar. Buna göre;

---

¹⁹³ Kuru/Arslan/Yılmaz, Usul, s. 295.

¹⁹⁴ Postacıoğlu, İlhan, Medeni Usul Hukuku Dersleri, 6.B. İstanbul 1975, s.320.

¹⁹⁵ Kuru, Usul- II, s. 1247.

1) Davacı davaya icazet verirse, davaya devam edilir. Davacı, davaya vekâlet Ehliyeti olmayan vekilinin açmış olduğu davaya iki şekilde icazet verebilir:

b. Davacı mahkemeye gelerek davayı kendisi takip eder

c. Davacı davaya vekâlet ehliyeti olan bir kişiyi vekil tayin ederek davasını vekil ile takip ettirir Bu halde, davacı davanın tümüne icazet vermiş olur ve davaya vekâlet ehliyeti olmayan vekilin yapmış olduğu usul işlemlerinin tümü geçerli hale gelir. Bu nedenle, böyle bir dava açılması ile zamanaşımı kesilmiş ve hak düşürücü süre korunmuş olur.

2) Davacı davaya vekâlet ehliyeti olmayan vekili tarafından açılmış olan davaya icazet vermezse, mahkeme, davayı esasa girmeden reddeder.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu m. 61 göre;” Davaya vekâlet deruhte etmesine kanunen imkân bulunmayan vekil mahkemeye kabul olunmaz. Bu takdirde, mahkemeye kabul edilmeyen vekilin müvekkiline, keyfiyetten bahisle, bir defaya mahsus olmak üzere resen davetiye gönderilir.” Yani ilgili maddeye göre davaya vekâlet ehliyeti olmayan bir kişi mahkemeye kabul edilemez. Böyle bir halin varlığı halinde durum, bir defaya mahsus olmak üzere, mahkeme tarafından resen müvekkile bildirilir. Bu halde müvekkilin tutumuna göre mahkemece bir karar verilmesi gerekir. Çünkü vekâlet ehliyeti olmayan vekilin dava açması ve mahkemece, davanın reddine karar verilmesi, vekilin ehliyetsizliğinden haberi bulunmayan müvekkilin zarar görmesine neden olacaktır. Buda usul hukuku ilkelerine aykırılık teşkil edecektir. Böyle bir durumda cezalandırılması gereken müvekkil değil davaya vekâlet ehliyeti” bulunmayan vekil olmalıdır. Ancak müvekkilin vekilin durumunu bildiği durumda, ehliyetsiz vekilin yapmış olduğu işlemlerin geçersiz sayılması gerekmektedir.

Yargıtay’ın bu hususla ilgili kararlarında yukarıda belirtilen hususlara değinmiştir.

“Bir kimse kendisi adına dava açmak üzere dilediği kimseye vekâletname verebilir. Yalnız vekil olan şahıs avukat vasfını haiz değilse veya yasaklı avukat ise, Avukatlık Kanununun 35.maddesi ile HUMK'nun 61.maddesi hükümlerince dava

açamaz. Fakat bu vekilin başka bir avukatı tevkil yetkisi varsa, o avukatın asıl kişi adına dava açmaya veya açılmış bulunan davaya devam etme yetkisi vardır”¹⁹⁶.

“Avukat olmayan vekilin müvekkili adına dava açmış olduğu bir davaya ait dilekçeyi avukat olan temsilcisinin benimseyerek davayı takip etmesi halinde de dava açılması muamelesine icazet verme durumu mevcut olduğu ciretle bütün usuli muameleler ve bilhassa davanın açılması muamelesi mutedir sayılır”¹⁹⁷.

3. Davaya Vekâlet Ehliyeti Olmayan Kimsenin Açılmış Bir Davayı Takip Etmesi

Davanın, davacı veya davaya vekâlet ehliyeti olan vekil tarafından açılmasından sonra, yargılama sırasında taraflardan birinin, davaya vekâlet ehliyeti olmayan bir vekil tarafından temsil edildiğinin veya davaya vekâlet ehliyetinin yokluğunun, davanın ilerleyen bir aşamasında anlaşılmış olmasının müeyyidesi, davanın reddi değildir¹⁹⁸.

Böyle bir durumda dava reddedilmeyip Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu m. 61 uyarınca işlem yapılması gerekmektedir. Davaya vekâlet ehliyeti olmayan vekil mahkemeye kabul olunmaz. Böyle bir durumun varlığı halinde asil taraf, bir defaya mahsus olmak üzere mahkemece re’sen davetiye gönderilerek durumdan haberdar edilmelidir. Vekil duruşmaya gelerek davasını kendisi takip edebilir veya davaya vekâlet ehliyeti bulunan bir kişiyi vekil tayin edebilir. Bu halde davaya asil veya yeni vekil huzuruyla devam edilir.

İkinci olasılık olarak asil veya davaya vekâlet ehliyeti bulunan bir avukat tarafından usulüne uygun olarak açılmış bir davada, sonradan vekilin vekâlet ehliyetinin olmadığı anlaşılırsa, bu vekil kabul edilmez. Bu durumda duruşmaya

---

¹⁹⁶ Y.5.HD,16.03.2004, E. 2004/3, K.2004/2978.(<http://www.kazanci.com>,E.T.03.28.2010).

¹⁹⁷ Y.18.HD 1.7.1996, 6186/6259.(<http://www.kazanci.com>,E.T.03.28.2010).

¹⁹⁸ Kuru, Usul- II, s. 1248.

kabul edilmeyen vekilin müvekkiline bir defaya mahsus olmak üzere mahkemece re'sen davetiye gönderilir. Asil taraf bu davetiyeğe rağmen gelmez veya kendisini davaya vekâlet ehliyeti bulunan bir kişi ile temsil ettirmezse bu davete rağmen gelmeyen veya kendisini usulen davaya vekâlet ehliyeti olan birisi ile temsil ettirmeyen tarafın tahkikat yokluğunda yapılır¹⁹⁹. Yargılamaya, uygun şekilde temsil edilmeyen kişinin yokluğunda devam edilebilmesi için gönderilecek davetiyede bu durum belirtilmelidir (HUMK m. 213/II, m. 377/I).

4. Davaya Vekâlet Ehliyetine Aykırı Davranılmasının Kanun Yolunda ki Etkisi

Kanun yolu, davanın taraflarına yerel mahkeme kararının yeniden incelenmesi ve gerekiyorsa değiştirilmesi için tanınmış bir başvuru yoludur. “Kanun yolu kavramından, bir kazaî kararın, her şeyden önce bir hükmün daha üst bir mahkemede kontrol ettirilebilmesi için taraflara verilmiş olan bir usulî imkân anlaşılmalıdır”²⁰⁰. Medeni usul hukukunda, kanun yolları nihaî kararlar için kabul edilmiştir. Mahkemelerin ara kararları için kabul edilmiş genel bir kanun yolu bulunmamaktadır.

Medeni usul hukukumuzdaki kanun yolları, 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanundan önce şöyle düzenlenmekte idi: Temyiz, karar düzeltme, yargılamanın iadesi. Bunlardan temyiz ve karar düzeltme olağan kanun yolları iken, yargılamanın iadesi olağanüstü kanun yolu olarak kabul edilmekteydi. 5236 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanunla yapılan değişiklik sonucunda istinaf yolu kabul edildi ve karar düzeltme yolunun kaldırılması benimsenmiştir. Böylece olağan kanun yolları, istinaf ve temyiz olarak son şeklini almış bulunmaktadır. Olağanüstü kanun yolu olarak da, yargılamanın yenilenmesi yolu halen kanunumuzda yerini korumaktadır.

---

¹⁹⁹ Kuru/Arslan/Yılmaz, Usul, s. 291.

²⁰⁰ Üstündağ, Saim, Medeni Yargılama Hukuku, 6. B., İstanbul, 1997, s. 816..

Davaya vekâlet ehliyeti bulunmayan bir kimsenin, vekil sıfatıyla dava açması durumunda da, mahkeme davayı ret etmelidir. Çünkü vekâlet ehliyeti dava şartıdır ve mahkemece re'sen gözetilmesi gerekmektedir²⁰¹. Fakat Dava, davaya vekâlet ehliyeti bulunmayan bir vekil tarafından yürütülmüş ve karar verilmişse, bu karar usule aykırıdır. Açılmış bir davayı vekil sıfatıyla takip eden veya vekil sıfatıyla dava açmış olan vekilin davaya vekâlet ehliyeti olmadığı fark edilmeden davaya bakılmış ve karar verilmişse, bu usule aykırılık kanunumuzun mutlak bozma sebebidir. Yani dava, davaya vekâlet ehliyeti olmayan bir vekil tarafından açılmış veya takip edilmiş, bu husus mahkeme tarafından fark edilmeden hüküm kurulmuş ise hüküm sadece bu nedenden ötürü temyizde bozulur²⁰².

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunumuzun 445/8. maddesinde bir yargılamanın iadesi sebebi olarak da düzenlenmiş olan bu hükmün, öncelikle mutlak temyiz sebebi sayılması gerekmektedir²⁰³. Fakat temyiz ve karar düzeltme safhalarında da taraflardan birinin vekilinin davaya vekâlet ehliyetinin bulunmadığı fark edilmemiş ve hüküm kesinleşmiş ise, hükme karşı yalnız bu sebeple yargılamanın iadesi yoluna başvurulamaz²⁰⁴.

Mahkeme hükmünü açıkladıktan sonra, söz konusu usule aykırılık fark etse bile, hükmünü değiştirmesi mümkün değildir. Bu usule aykırı hüküm, davaya vekâlet ehliyeti olmayan vekilin müvekkiline tebliğ edilmesine rağmen, asil hükmü temyiz

---

²⁰¹Mahkemenin davanın esası hakkında yargılama yapabilmesi (davayı esastan inceleyebilmesi) için varlığı veya yokluğu gerekli olan hallere, “dava şartları” (yargılama koşulları) denir. Dava şartları kamu düzenine ilişkin olduğundan, davanın her aşamasında hâkim tarafından re'sen göz önünde tutulması gerekmektedir. Dava şartları, Medeni usul hukukuna ait bir kurumdur. Bunun amacı, bir davanın esası hakkında incelemeye geçilebilmesi için gerekli bütün şartları ve bunların incelenmesi usulünü tespit etmek; böylece davaların daha çabuk, basit ve ekonomik bir şekilde sonuçlanmasına yardımcı olacaktır. (Kuru/Aslan/Yılmaz, s. 307.).

²⁰² Kuru, Usul- II, s. 1249.

²⁰³ Kuru, Baki, Hukuk Muhakemeleri Usulü,4.B.-C.V, İstanbul 2001, s. 4543.

²⁰⁴ Kuru, Usul- II, s. 1249.

etmemişse, vekilin yaptığı işlemlere icazet verdiği hüküm kendisi hakkında kesinleşir. Fakat asil temyiz ederse, söz konusu hüküm sadece vekilin vekâlet ehliyetinin bulunmaması nedeniyle bozulacaktır. Usule aykırılığı içeren ilam, o vekile tebliğ edilmiş ve hükme karşı vekil bizzat kendisi temyiz etmişse, vekilin o davaya vekâlet ehliyeti olmadığı için, Yargıtay temyiz incelemesi yapmaz. Böyle bir durumda, hükmün asile tebliğ edilmesi amacıyla dava dosyası mahkemeye geri gönderir. Asil, hükmün kendisine tebliği üzerine hükmü temyiz ederek, vekilin yaptığı işlemlere icazet vermediğini de bildirmesi üzerine, hüküm sadece bu nedenle bozulur²⁰⁵.

Bölge Adliye Mahkemeleri 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun ile kurulmuştur. 5236 Kanun'un 15. maddesi ile Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu m. 426/b.4'e göre, yerel mahkemelerin verdikleri kararlara karşı, Bölge Adliye Mahkemesine müracaat edildiğinde eğer dava vekil olmayan kişi huzurunda görülmüş ise, dosyanın esasını incelemeyen kararın kaldırılmasına ve davanın yeniden görülmesi için dosyanın kararı veren mahkemeye veya kendi yargı çevresinde uygun göreceği başka bir yer mahkemesine ya da görevli ve yetkili mahkemeye gönderilmesine duruşma yapmadan kesin olarak karar verir.

II. Cezai Sonuçlar

Davaya vekâlet ehliyeti olmadığı halde davaya vekâlet ehliyetinin kapsamına dâhil isleri yapanlara Avukatlık Kanununda bir takım müeyyideler bağlanmıştır. Bu bağlamda Avukatlık Kanunu m.63/1 "Baro levhasında yazılı bulunmayanlar ve isten yasaklanmış olan avukatlar, şahıslarına ait olmayan dava evrakını düzenleyemez, icra işlemlerini takip edemez ve avukatlara ait diğer yetkileri kullanamazlar. Baro levhasında yazılı bulunmayanlar avukatlık unvanını da taşıyamazlar. Su kadar ki; baro levhasında ki kaydı yirmi yılı dolandıktan, bürosunu kapatarak vergi kaydını sildiren avukatlar durumları hakkında bilgi vermek ve baroya karşı görev ve

---

²⁰⁵ Akcan, Recep, Usul Kurallarına Aykırılığa Dayanan Temyiz Nedenleri, Konya 1988, s. 74;

Kuru, Usul- II, s.1249.

yükümlülüklerini yerine getirmek koşuluyla sadece avukat unvanını kullanabilirler.” demektir. Kanun maddesinde açık olarak baro levhasında yazılı olmayan, işten yasaklanmış olan avukatların, bürosunu kapatarak vergi kaydını sildiren avukatların davaya vekâlet ehliyetlerinin olmadığını belirtmektedir.

Avukatlık Kanunu m.63’ün devamında ise birinci fıkra hükümlerine aykırı davrananlara uygulanacak müeyyideyi belirtmektedir bu maddeye göre “Birinci fıkra hükmüne aykırı eylemde bulunanlar yüz bin liradan bir milyona kadar ağır para cezasına ve altı aydan bir yıla kadar hapis cezasına mahkûm edilirler. Avukatlık yapmak yetkisini taşımadıkları halde muvazaalı yoldan alacak devralarak ve kanunların tanıdığı başka hakları kötüye kullananlar bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş milyon liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.” demektir.

Mahkemeler, icra ve iflas daireleri ve barolar, bu maddenin kapsamına giren bir olayı öğrenince Cumhuriyet Savcılığına bildirmek zorundadırlar. Yapılacak kovuşturma sonucu Cumhuriyet Savcısı tarafından baroya bildirilir(Av.K.m. 63/IV).

E. VEKÂLET ÜCRETİ

Vekil, vekâlet hizmetine karşı belirli bir ücret isteyebilir. Bir ücret sözleşmesi ile bu ücretin miktarı, vekil ile müvekkili arasında belirlenebilir, aynı zamanda Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu m.423/6’ya göre, yargılama giderlerinin kapsamına alınarak kanunen, bir ücret tarifesi taban alınarak belirlenmesi de mümkündür.

Mahkeme, davada aleyhine hüküm verilmiş tarafı, doğrudan vekâlet ücreti ödemeye mahkûm eder. Bunun için ayrıca bir talepte bulunulması gerekmez. Yargılama gideri olan vekâlet ücreti, avukatlık asgari ücret tarifesine göre hesaplanır. Müvekkil ile vekil arasında bir sözleşme ile kararlaştırılmış olan vekâlet ücreti, asgari ücret tarifesinden az olamaz. Müvekkil ile vekil arasında, bir sözleşme ile ücret belirlenmediği zaman da, bu ücret asgari ücret tarifesine göre hesaplanacaktır.

Avukatlık ücretini belirleme konusunda sözleşme serbestîsi İlkesi çerçevesinde özgür bırakılmışlardır. Ancak elbette ki bu mutlak bir özgürlük değildir. Borçlar Kanunu genel hükümleri özgürlüğün sınırlarını çizmekte kullanılacaktır. Örneğin ücret sözleşmesi gabin, hile, ikrah, hata gibi sebeplerle hükümsüz kılınabilecektir. Bunun dışında meslek hukuku çerçevesinde bu ücreti belirleme de aşılmaması gereken bazı yukarı ve aşağı sınırlar da söz konusudur. Bu sınırlar Avukatlık Kanunu m.164 ve m.47'de çizilmiştir.

Vekâlet sözleşmesinde tarafların, vekâlet konusu işin değerinin belirli bir yüzdesini esas alarak vekâlet ücreti saptamaları halinde, oransal vekâlet ücreti söz konusudur²⁰⁶. Örneğin, işin değerinin yüzde onunun vekâlet ücreti olarak saptanması hali gibi. Hukukumuzda da Avukatlık Kanunu m. 164 bu durumun bir örneğidir. Avukatlık Kanunu m. 164/II hükmüne göre dava veya hükmolunacak şeyin değerinin yahut paranın belirli bir yüzdesinin avukatlık ücreti olarak kararlaştırılabilmesi mümkündür. Ancak Avukatlık Kanunu m. 47 hâsılı davaya iştirak yasağını düzenlemiştir. Bu maddeye göre "avukat el koyduğu işlere ait çekişmeli haklan edinmekten veya bunların edinilmesine aracılıktan yasaklıdır". Bu madde uyarınca taraflar menkul veya gayrimenkullere iliksin bir davada bu malların bir kısmının aynen avukata ait olacağı şeklinde bir hususu kararlaştıramazlar; eğer kararlaştırırlarsa bu anlaşma batıl olur²⁰⁷. Bu yasak işin sona ermesinden itibaren bir yıl sürer ve avukatın ortaklarını ve yanında çalıştırdığı diğer avukatları da kapsar. Maddeye sonradan eklenen 3. fıkra ise Avukatlık Kanunu m.164. hükmünü saklı tutmaktadır.

---

²⁰⁶ Yalçınduran, Türker, Vekalet Sözleşmesinde Ücret, 2.B.,Ankara 2007,s.122

²⁰⁷ Günergök, Özcan, Avukatlık Sözleşmesi, Ankara 2003,s.136.

SONUÇ

Kanun işlerinde ve hukuki meselelerde mütalaa vermek, mahkeme, hakem veya yargı yetkisini haiz bulunan diğer organlar huzurunda gerçek ve tüzel kişilere ait hakları dava etmek ve savunmak, adli işlemleri takip etmek, bu işlere ait bütün evrakı düzenlemek, yalnız baroda yazılı avukatlara aittir (Av.K.m.35/I). Ancak bazı durumlarda bir dava vekili veya bir dava takipçisi, kanunen vekil sıfatıyla bir davayı takip edebilir.

Davaya vekâlet edecek olan avukat, dava vekili veya takipçisinin fiil ehliyetini sahip olması gerekir. Örneğin, fiil ehliyetini haiz olmayan bir avukat vekil olarak dava takip edemez. Bunun gibi, vesayet altına alınmış bir avukat mahkemede müvekkilini temsil edemez²⁰⁸.

Daha önce yukarda bahsedildiği gibi, avukat olmamakla beraber baro listesine kayıtlı dava vekilleri ile dava takipçileri de kanunlarda öngörülen şartlarda avukatlar gibi dava ve iş takip edebilirler. Bunların yanında avukat stajyerleri de avukat yanında staja başladıktan sonra, avukatın yazılı muvafakati ile ve onun gözetimi ve sorumluluğu altında, sulh hukuk mahkemeleri, sulh ceza mahkemeleri ile icra mahkemelerinde avukatın takip ettiği dava ve işlerle ilgili duruşmalara girebilir ve icra müdürlüklerindeki işleri yürütebilirler (Av.K.m.26/I).

Kanuni istisnalar hariç olmak üzere avukat olmayanların bir başkasını temsilen davada bulunması mümkün değildir. Avukat olmayanların davaya vekâlet ehliyetleri yoktur. Avukat olmayan bir kişinin açtığı dava batıldır. Batıl olan bu dava daha sonara düzeltilemeyeceği için reddedilmeli, hiç açılmamış sayılmalıdır. Ayrıca avukatlık yetkilerini baroya kayıtlı bir avukat olmadıkları halde kullanmak suçtur (AvK.m.63).

---

²⁰⁸ Kuru, şerh, C-II, s.1232

Türk usul hukukun da avukatla davada temsil zorunluluğu bulunmamaktadır. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu m. 59/1 gereğince “Dava ehliyetini haiz olan her şahıs davasını bizzat veyahut intihap edeceği vekil vasıtasıyla ikame ve takip edebilir”. Buna göre dava ehliyetini haiz olan herkes davasını bizzat takip edebilecektir. Ancak tarafın mahkeme huzurunda münasip olmayan hal ve davranışta bulunması durumunda veya kendi davasının bizzat takip edebilecek durumda bulunmaması halinde, hâkim tarafı bir vekil tutması emredebilir.

Borçlar Kanunu hükümlerine göre bir kişiyi temsilci tayin edebilmek için öngörölmüş bir şekil şartı söz konusu değildir. Buna göre, temsilci tayin etmek isteyen kişinin, tek taraflı temsilciye varması gerekli bir irade beyanında bulunması yeterlidir. Ancak HUMK.m.65 göre vekil, davayı takip etmeye yetkili olduğunu noter, nahiye meclisi veya ihtiyar heyeti veyahut sulh hâkimi tarafından imzası tasdik edilmiş bir vekâletnameyle vekil olduğunu ispat etmek zorundadır.

Davasını bir avukat, bir dava vekili veyahut bir dava takipçisi eliyle takip ettirmek isteyen taraf, avukata veya dava vekiline HUMK.m.67/1’e göre, vekâletname vermelidir. Baroya kayıtlı bir avukata davada temsil yetkisi, tek taraflı karşı tarafa varması gerekli bir irade beyanıyla verilir. Vekil de müvekkilini davada temsil etmeye yetkili olduğunu belirten kanunda öngörölen şekilde düzenlenmiş vekâletnameyi mahkemeye ibraz etmelidir.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu m. 60’da davada temsile, “vekâlet” denildiği için davada temsil belgesine vekâletname denilmektedir.

Bir kişinin, bir başka kişiye, kendi açmış olduğu davalarda ve kendisine karşı açılacak tüm davalarda kendisini temsil etmesi için verilen vekâletnameye genel dava vekâletnamesi denmektedir²⁰⁹. Müvekkil tarafından sadece belli bir veya

---

²⁰⁹ Kuru/Arslan/Yılmaz,s289.

birkaç davanın takibi veya belli işlemler için verilen vekâletname ise özel vekâletnamedir²¹⁰.

Vekil olarak bir davayı takip eden, gerçekten yetkili olsa dahi, yani şekline uygun olarak düzenlenmiş bir vekâletnameye sahip olsa bile, vekâletnamesinin aslını veya tasdikli örneğini mahkemeye ibraz etmeden davaya ilişkin hiçbir işlem yapamaz (HUMK.m.67/I). Ancak istisnai olarak gecikmesinde zarar umulan hallerde vekile kesin bir süre verilerek vekâletnamesini mahkemeye vermesi şartıyla usulî işlemler yapmasına izin verilir.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu m.62' ye göre, davaya vekâlet eden avukat, kanunda özel yetkinin şart olduğu hususlar dışında hükmün kesinleşmesine kadar, davanın takibi için icap eden tüm işlemleri yapmaya, hükmü icra ettirmeye, mahkeme masraflarını tahsil ederek bu hususta makbuz düzenlemeye ve aynı işlemlerin kendisine karşı yapılabilmesi hususunda yetkilidir.

Ayrıca Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu m.63 de sayılan hallerde vekil özel yetkisi olmadıkça müvekkilini temsilen usuli işlem yapamaz. Vekile özel yetki verilmedikçe, karşı taraf ile sulh olamaz, tahkim sözleşmesi yapamaz, karşı tarafı ibra edemez, davadan feragat edemez, karşı tarafın davasını kabul edemez, yemini kabul edemez, hükmedilene kabz edemez, haczi fekkedemez (HUMK.m.63), hâkimi reddedemez (HUMK.m.33).

Normal olarak davaya vekâlet, takip edilen dava neticesinde, verilen hükmün icra edilmesiyle sona erer. Ancak dava devam ederken de davaya vekâlet sona ermesi çeşitli nedenlerle söz konusu olabilir. Bu nedenler şöyle sıralanabilir; vekilin veya müvekkilin ölümü, vekilin meslekten ayrılması veya işten yasaklanması, vekilin veya müvekkilin fiil ehliyetini kaybetmesi, vekilin azli, vekilin istifası, müvekkilin veya vekilin istifası.

---

²¹⁰ Kuru/Arslan/yılmaz,s289.

BİBLİYOGRAFTA

- **ADAY, Nejat** : Avukatlık Hukukunun Genel Esasları, 2.Baskı., İstanbul 1997.
- **AKCAN, Recep** : Usul Kurallarına Aykırılığa Dayanan Temyiz Nedenleri, Konya 1988.
- **ANSAY, Tuğrul**: Avukatlık Ortaklığı Yeni Bir Ortaklık Türü mü?,Ankara 2003.
- **ARKAN, Sabih** : Ticari İşletme Hukuku,10.Baskı, Ankara 2007.
- **ARSLAN, Ramazan/TANRIVER, Süha**: Yargı Örgütü Hukuku, 2.Baskı, Ankara 2001.
- **ALANGOYA, Yavuz /YILDIRIM, Kamil /YILDIRIM, Nevhis** : Medeni Usul Hukuku Esasları, 4.Baskı, İstanbul 2004.
- **AYAN, Mehmet** : Borçlar Genel Hükümler, Konya 2002.
- **BOZKURT, Taner**: Ticaret Hukuku, İstanbul 2008.
- **DAYINLARLI, Kemal**: HUMK'ta Düzenlenen İhtiyati İç Tahkim,2.Baskı., Ankara 2004.
- **DOMANIÇ, Hayri**: Ticaret Hukukunun Umumi Esasları, 3.Baskı, İstanbul 1976.

- **ERCAN, İsmail:** Medeni Usul Hukuku, Ankara 2006.
- **EREN, Fikret:** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 1998.
- **EREN, Fikret:** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 8.Baskı, İstanbul 2001.
- **GÖKCAN, Hasan Tahsin :** Açıklamalı Avukatlık Yasası, Görev Suçları, Kovuşturma ve Hukuki Sorumluluk, Ankara 2001.
- **GÜNER, Semih :** Avukatlık Hukuku, 2.Baskı., Ankara 2003.
- **GÜNERGÖK, Özcan:** Avukatlık Sözleşmesi, Ankara 2003.
- **KARAHAN, Sami:** Ticari İşletme Hukuku, 13.B., İstanbul 2004.
- **KARAHASAN, Mustafa Reşit:** Mülkiyet ve Kat Mülkiyeti Hukuku, İstanbul, 1999.
- **KARAYALÇIN, Yaşar:** Ticaret Hukuku,3.Baskı., Ankara 1968.
- **KAYIHAN, Şaban :** Türk Hukukunda Acentelik Sözleşmesi, 2.Baskı, İstanbul 2003.
- **KILIÇOĞLU, Ahmet:** Borçlar Hukuku Genel Hükümler,7.baskı, Ankara 2006.
- **KILIÇOĞLU, Mustafa:** Davanın Islahı, İBD, C-78,SY.2004/2.
- **KORKUSUZ, Refik :** Avukatlık Hukukuna Giriş, Adana 2008.

- **KURU, Baki** : Hukuk Muhakemeleri Usulü,C-II, 6.B, İstanbul 2001.
- **KURU, Baki**: Hukuk Muhakemeleri Usulü, C-I, 6.B, İstanbul 2001.
- **KURU, Baki** : Hukuk Muhakemeleri Usulü,C-V,4.B, İstanbul 2001.
- **KURU, Baki/ARSLAN, Ramazan /YILMAZ, Ejder**: Medeni Usul Hukuku, 13.Baskı., Ankara 2001 .
- **KURU, Baki/ ARSLAN, Ramazan/ YILMAZ, Ejder**: İcra Ve İflas Hukuku,18.Baskı., Ankara 2005.
- **İNAN, Ali Naim**: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Birinci Kitap, Ankara 1971.
- **OĞUZMAN, Kemal/ÖZ, Turgut** : Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 2005.
- **ÖZENLİ, Sosyal**: Uygulamada Adi Ortaklık Ve Neden Olduğu Davalar, Ankara 1988.
- **ÖZKAYA, Eraslan**: Vekâlet Sözleşmesi ve Kötüye Kullanılması, 2.B, Ankara 2005.
- **ÖZTAN, Bilge**: Medeni Hukukun Temel Kavramları, 27.Baskı, Ankara 2008.
- **PEKCANITEZ, Hakan/ ATALAY, Oğuz/ÖZEKES, Muhammet**: Medenî Usul Hukuku, 4.Baskı, Ankara 2005.

- **PEKCANITEZ, Hakan:** Medeni Usul Hukuku, Ankara 2000.
- **PEKCANITEZ, Hakan:** Hukuki Dinlenme Hakkı, İzmir 2000.
- **POSTACIOĞLU, İlhan:** Medeni Usul Hukuku Dersleri,6.Baskı, İstanbul 1975.
- **REİSOĞLU, Safa:** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 2008.
- **REMZİ, Mehmet/ AYDIN, Sezer:** Medeni Hukuk Genel Hükümler, Ankara 2009.
- **SUNGURTEKİN, Özkan Meral:** Avukatlık Mesleği, İzmir 1999.
- **TALAY Şenol:** Bağımsız Avukatlık, Ankara 2000.
- **BOZKURT, Tamer:** Ticaret Hukuku, İstanbul 2008.
- **TANDOĞAN, Haluk:** Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, C.2,Ankara 1987.
- **TANRIVER, Süha:** Genel Vekâlet Özel Vekâlet Ayrımı, Makalelerim I, Ankara 1985-2005.
- **TERCAN, Erdal :** Medeni Usul Hukukunda Tarafların İsticvabı, Yetkin Yayınları, Ankara 2001.
- **TEKİNAY, Sulhi/AKMAN, Sermet/BURCUOĞLU, Haluk/ALTOP, Atilla:** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 1993

- **TURANBOY, Asuman:** Avukatlık Ortaklığı, Ankara 2001.
- **ULUER, Yıldırım:** Anayasa Hukuku Ve İdare Hukukunda Kamu Hizmeti, Ankara 1998.
- **ULUKAPI, Ömer:** Tarafların Duruşmaya Gelmemesi, Konya 1997.
- **ÜLGEALP, Nuri:** Hukuk Davalarında Vekâlet, AD. 1954/4.
- **ÜSTÜNDAĞ, Saim:** Medeni Yargılama Hukuku, 6. Basım, İstanbul 1997.
- **YALÇINDURAN, Türker:** Vekâlet Sözleşmesinde Ücret, 2.Baskı, Ankara 2007.
- **YAVUZ, Cevdet :** Borçlar Hukuku Dersleri, İstanbul 2004.
- **YILMAZ, Ejder:** Hukuk Sözlüğü, 1.baskı, Ankara 2003.
- **ZEVKLİLER, Aydın / HAVUTÇU, Ayşe :** Medeni Hukuk, 3.Basım, Ankara 2004.
- **YENER, Orhan:** Hukuk Ve Ceza Davalarında Taraf Teşkili Ve Dava Ehliyeti, Ankara 1997.